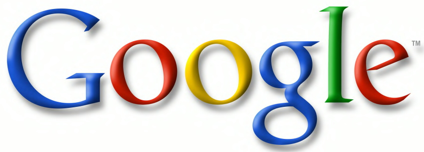
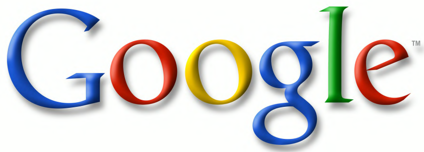
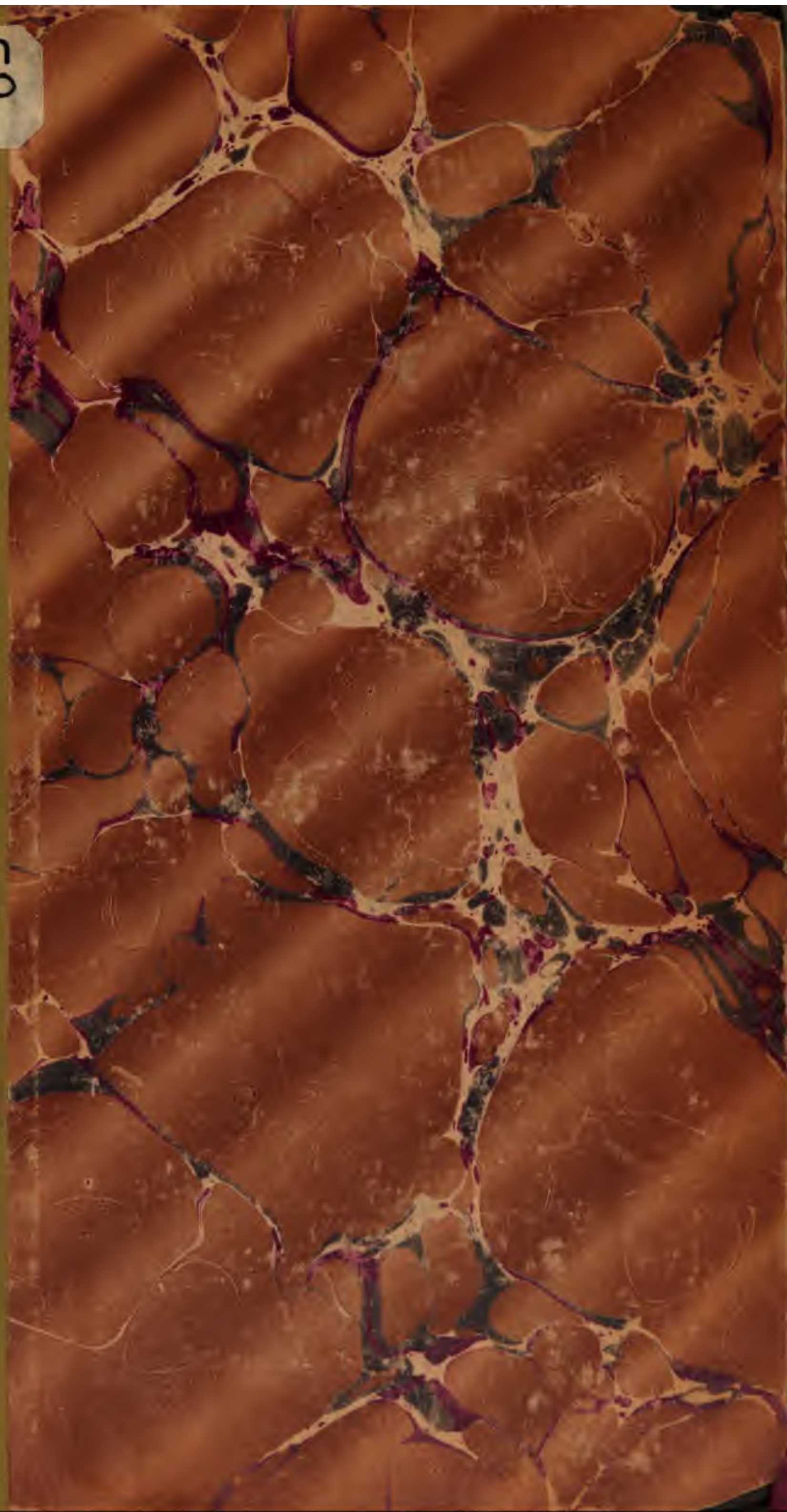

Google

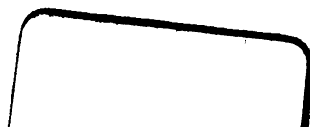

Konning Hrolf Krakes Saga. 1821

Scan 4850.100

Konning
Hrolf Krakes Saga,

efter

islandske Haandskrifter

fordansket,

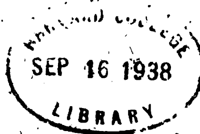
med Anmærkninger og militær-antikvariske Afhandlinger

ved

Carl Christian Rafn,

Second-Lieutenant ved det fyenske Regiment lette Dragoner, Lærer ved det Kgl. Landkadet-Akademie, Kandidat i Lovkyndigheden, Medlem af det fyenske og det islandske litterære Selskab.

Kjöbenhavn, 1821.
Trykt paa Forfatterens Forlag
hos *Hartv. Frid. Popp.*

Den Sön, du under Hjertet bær, skal hædre Dig;
Og ikke Dig, men Danmarks Land! Ei Danmark blot,
Men hele Norden; Norden ei i Livet kun,
Men evig funkle skal hans stolte Helteraes,
Og höit begeistre Verden om totusind Aar
Hans Priis at sjunge. Hrolf — saa skal Du kalde ham!

Hans Navn skal samle Kæmper som skal elske ham,
Og döe med ham. Og naar han döer, da skal hans Död
Selv lyse gjennem Gravens Nat, som Stjerne; som
Det bedste Billed Oldtid har at glimre med
Paa nordisk Krafts urokkelige Trofasthed.

Oehlenschläger.

Höivelbaarne

Herr Oberst, Kammerherre

Glode du Plat,

Kommandör for det Kongelige Landkade-

Korps, Ridder af Dannebrog

og Dannebrogsmand,

helliget

med sand Ærbödighed og Höiagtelse

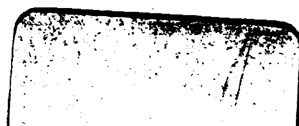
af

Carl Christian Rafn.

Forord.

Et kjærligt Minde om Forfædres glimrende Bedrifter og om den Konges Stordaad, som engang for mere end tusinde Vintre siden prydede Leire-Throne, er Sagaen om Konning Hrolf Krake og hans Kæmper. Har den end ikke den strængeste historiske Sandhed i Begivenhedens enkelte Træk, talende Beviser ere der dog næsten altid for Hovedsagnets trofaste Grundvold; og selv det æventyrlige Anströg, hvormed Fortællingen er overtrukken, hvori Oldnordens Aand dog aabenbarer sig i sanddru Skikkelse, minder os kjærligt; thi det ligesom tryller os, hyllede i Fortidens Slör, med Aand og Hjertelige ind i selve Begivenhedernes Old. Men nu fremstiller Sagaen for vort Blik kraftigt vidnende Mindesmærker om Forfædres usminkede Dyder, stolte Höimod og klippestærke Trofasthed; thi kan den fuldtvel

Konning Hrolf Krakes og hans Kæmpers Saga.

Förste Fortælling.

Om Frode.

Förste Kapitel.

Kong Frode dræber sin Broder Halfdan, og om Halfdans Sönner Helge og Hroar hos Öldingen Virfel.

Der var en Mand ved Navn Halfdan, en anden, som hedd Frode. De vare Brödre og Konge-sönner, og styrede hver sit Rige. Kong Halfdan var blid og sagtmodig, stille og fredsommelig, men Kong Frode var overmaade stridig og trodsig. Kong Halfdan havde tre Börn, to Sönner og en Daatter. Hun hedd Signe, og var den ældste og gift med Jarlen Sævar. Men da dette hændte sig, vare Halfdans Sönner Hroar og Helge endnu i deres Barndom. Reigin hedd deres Fosterfader, og han elskede Drengene höit. I Nærheden af

Byen laae en Öe, hvor der boede en Olding, der hedd Virfel, som var en gammel Ven af Kong Halfdan. Han eiede tvende Hunde, hvis Navne vare Hopp og Hó. Han var meget rig, og særdeles kyndig i Tryllesange, naar man forsögte ham deri. Men om Konning Frode er det at fortælle, at, skjönt han eiede sit eget Rige, misundte han dog höiligen sin Broder Kong Halfdan Enevældet over Danmark, i det han syntes, at hans Andeel ikke havde været saa god. Thi forsamler han en stor Hær, og holder til Danmark, og kommer der ved Nattetid, og lader Alt gaae op i Rög og Lue, saa at Kong Halfdan kom næsten ikke til at værge sig, för han blev taget fangen og dræbt; men de flyede, som kunde komme afsted dermed. Byens Indvaanere maatte da sværge Kong Frode Troskabs-Eed; i andet Fald lod han dem martre med forskiellige Pinsler. Reigin bragte sine Fostersönner Helge og Hroar i Sikkerhed ud til Öen til Oldingen Virfel. Idet de der harmede sig over denne Ulykke, sagde Reigin, at om Virfel ei kunde bevare dem for Kong Frode, da vare næsten alle Udveie dem afskaarne. Virfel svarede: her har man at trækkes med den Stærke; men at der paalaae ham en stor Pligt til at hjælpe Svende-

ne, hvorpaa han modtog dem, og förte dem ind i en Jordhytte, hvor de for det meste opholdt sig om Natten, men om Dagen kvægede de sig i fri Luft ude i Oldingens Lunde; thi Öen var halvt bevoxen med Skov. Saaledes skiltes de fra Reigin. Denne havde store Eiendomme og Kone og Börn i Danmark, hvorfor han ikke saae andet for sig, end at gaae Kong Frode til Haande, og sværge ham Troskabs-Eed. Kong Frode underlagde sig nu hele Danmarks Rige med Skat og Skyld, ihvorvel de Fleste ginge nödigen dertil, da han var overordentlig forhadt. Ligeledes gjörde han Sævar Jarl skatskyldig. Efterat alt dette saaledes var iværksat, var han dog meget utilfreds med, at han ikke fandt Svendene Helge og Hroar. Paa alle Kanter sætter han Vogtere, til nær og fjernt at tage vare paa dem imod Nord og Syd, Öst og Vest, og han lover dem anselige Gaver, som kunde bringe ham nogen Underretning om dem; men dem, som skjulte dem, tilsiger han forskjellige Pinsler, naar det engang blev bekjendt. Desuagtet kunde dog Ingen give ham Underretning. Dernæst lader han opsöge alle Spaakvinder og Viismænd (1) over hele Landet, og lader dem gjennemsöge baade det faste Land og alle Öer og Udskjær, men de fandtes

Konning

Hrolf Krakes Saga,

efter

islandske Haandskrifter

fordansket,

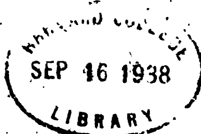
med Anmærkninger og militær-antikvariske Afhandlinger

ved

Carl Christian Rafn,

Second-Lieutenant ved det fyenske Regiment lette Dragoner, Lærer ved det Kgl. Landkadet-Akademie, Kandidat i Lovkyndigheden, Medlem af det fyenske og det islandske litteraere Selskab.

Kjöbenhavn, 1821.
Trykt paa Forfatterens Forlag
hos *Hartv. Frid. Popp.*

Den Sön, du under Hjertet bær, skal hædre Dig;
Og ikke Dig, men Danmarks Land! Ei Danmark blot,
Men hele Norden; Norden ei i Livet kun,
Men evig funkle skal hans stolte Helterees,
Og höit begeistre Verden om totusind Aar
Hans Priis at sjunge. Hrolf — saa skal Du kalde ham!

Hans Navn skal samle Kæmper som skal elske ham,
Og döe med ham. Og naar han döer, da skal hans Död
Selv lyse gjennem Gravens Nat, som Stjerne; som
Det bedste Billed Oldtid har at glimre med
Paa nordisk Krafts urokkelige Trofasthed.

Oehlenschläger.

Höivelbaarne

Herr Oberst, Kammerherre

Glode du Plat,

Kommandör for det Kongelige Landkade

Korps, Ridder af Dannebrog

og Dannebrogsmand,

helliget

med sand Ærbödighed og Höiagtelse

af

Carl Christian Rafn.

at de ei kunde opholde sig længer paa Öen, og vil jeg, vedbliver han, sende Eder til Sævar Jarl, Eders Svoger, og I ville blive navnkundige Mænd, naar kuns Livet bliver Eder forbeholdt.

Tredie Kapitel.

Brödrene Helge og Hroar kom til Sævar Jarl, og droge med ham og deres Söster Signe til Gjestebud hos Kong Frode.

Hroar var da tolv Aar og Helge ti Aar, men Helge var dog den största og mandigste af dem. De droge nu bort, og naar de paa Reisen traf Mænd i Tale, kaldte den Ene sig Hamur og den Anden Hrane. De kom til Sævar Jarl, og vare der en heel Uge, för de talede med Jarlen om deres Ophold der. Da svarede han: liden Mands Værdie troer jeg at være i Eder, dog vil jeg ikke misunde Eder Mad for en Tid. Der vare de nu en god Stund, og viste meget uslebne Sæder, for at man ei skulde kjende, hvo de vare eller deres Slægt. Jarlen ahnede det ikke, og de meddelte ham heller ingen

Underretning om deres Vilkaar. Det sagde dog Sömme, at de vel vare födte med onde Saar i Hovedet, og gjorde Nar af dem, fordi de bestandig havde Masker for Ansigtet, og toge aldrig Maskehætten af Hovedet. De vare der saaledes i tre Aar. Engang byder Kong Frode Sævar Jarl til Gjestebud. Han havde nemlig störst Mistanke til, at Jarlen vel skjulteSvendene for Svogerskabs Skyld. Jarlen gjorde sig færdig til Reisen med et stort Fölge. Svendene tilböde sig, at drage med ham, men han forböd dem at reise med. Jarlens Hustrue Signe var ogsaa med paa denne Færd. Hamur, som i Grunden var Helge, faaer sig en utæmmet Fole at ride, galloperer nu efter Skaren, og vender sig baglænds mod Halen, og stiller sig stedse meget tosset an. Hrane tager en ligesaadan Ridehest, og sætter sig rigtig op. Jarlen blev nu vaer, at de ilte efter ham, og at de ikke kunde styre Ridehestene, men at de flokhaarede Foler galloperede med dem frem og tilbage ved Fölget. Da faldt i det samme Maskehætten af Hovedet paa Hrane, hvilket derës Söster Signe blev vaer. Hun kjendte dem strax, og græd sine modige Taarer. Jarlen spörger hende, hvorfor hun græd. Hun kvad da denne Vise:

Smekkre Grene
Skjoldungæren ene
Er nu af det store Kongetræe.
Baren Side
Mine Brödre ride,
Sævars Trælle ride Sadlerne (†).

Jarlen sagde: en stor Tidende, men lad den ei aabenbares. Han reed derpaa tilbage til dem, og bad dem drage hjem, sigende, at det var en stor Skam, at have saadanne med, som ærlige Mænds Reisefæller. Da ginge de alt begge til Fods. Men derfor talede han paa den Viis, fordi han maatte mage det saa, at Ingen af hans Ord skulde falde paa, hvilke Svende de vare. De trippede nu afsides, men i Nærheden; dog vilde de ei atter vende tilbage, men holdt sig nu bagerst i Fölget. De kom nu til Gjestebudet, og löb der frem og tilbage i Hallen, og engang kom de derhen, hvor deres Söster Signe sad. Hun hvidskede til dem ganske sagte: bliver ikke her i Hallen; thi Eders Dannelse er kun ringe; men de gave ikke Agt paa hendes Ord. Kong Frode begynder nu med, at han vil lade lede efter Kong Halfdans Sönner, og sagde, at han vilde yde den Mand megen Ære, som kunde give ham Underretning om dem. Der var og kommen en Spaa-

kvinde, som hedd Heidur. Hende bad Kong. Frode at forsöge sin Kunst, og see til, hvad hun kunde sige om Drengene. Han gjorde prægtige Anrettelser for hende, og satte hende dernæst paa et höit Tryllehjal (4). Kongen spurgte hende, hvad Nyt hun blev vaer; thi jeg kan vide, sagde han, at [illegible] aabenbarer sig meget for dig, og heldig Fremgang seer jeg i dit Foretagende. Svar mig derfor saa snart muelige, Seidkvinde (5)! Hun aabnede da Kjæften, spærrer Munden vidt op, og denne Sang kom hende paa Tungen:

To ere inde,
Jeg troer dem ikke,
De, som ved Ilden
Yderst sidde.

Kongen spurgte: hvor ere da Svendene, eller de, som have skjult dem? Hun svarer:

De som paa Virfelsö
Vare længe,
Og hedde der
Hundenavne
Hopp og Hó.

Men i det samme kastede Signe en Guldring til hende. Glad ved Gaven, vilde hun nu bryde af. Det er nu saa, siger hun, at det er Lögn, hvad jeg nys sagde, og min hele Spaa-

dom forvildes nu ganske for mig. Kongen sagde: jeg skal pine Sandheden ud af dig, om du ei vil have det paa bedre Vilkaar, og veed jeg nu ikke bedre end tilforn, i saa stor en Forsamling, hvad du siger. Men hvorfor er Signe ikke paa sin Plads? kan vel være, at her gaae Ræve paa Raad med Ulve. Man sagde Kongen, at Signe havde faaet ondt af den Rög, som steg op af Ovnen. Jarlen beder hende, at sidde op, og stille sig frimodig an. Der er, siger han, endnu meget, som kan bidrage til, at Svendene beholde Livet, om Skjæbnen saa vil föie sig; men lad dig for alting ikke formærkes med, hvad du synes; thi vi maae ikke, saalænge Sagerne staae paa den Fod, give os af med at hjælpe dem. Kong Frode trænger nu haardt ind paa Hexen, og byder hende sige Sandheden, om hun ikke vil lægges paa Pinebænken. Hun gaber da meget, og Trolddommen falder hende meget besværlig, hvorpaa hun kvad denne Vise:

Jeg seer hvor sidde
Kong Hafdans Sönner,
Hroar og Helge,
Sunde begge.
Snart mon de fra Frode
Livet rane;

Hvis ei han dem iilsomt
Forekommer.

Men saa vil det nu ei træffe sig, siger hun, og dernæst hopper hun ned af Tryllehjalet og kvæder:

Skarpt Hams og Hranes
Öine lyne,
Ere de Ædlinger
Underdjærve.

Derefter löb Drengene ud, og ilte til Skoven med stor Rædsel. Deres Fosterfader Reigin kjendte dem, og det syntes ham at være en betydende Hændelse. Men dette gode Raad indgav Spaakvinden dem, at de skulde undflye, da hun löb langs ud i Hallen. Byder nu Kongen sine Mænd, at springe op, og sætte efter dem; men Reigin slukkér alle Lysene i Hallen, og den Ene holdt den Anden, thi Somme saae helst, at de undkom, og derved naaede de Skoven. Kongen sagde: nær vare de mig nu, og Mange gaae her svigefulde paa Raad med dem, og dette skal vorde grusomt hævnet, saasnart Tid er dertil; men lader os nu först drikke saa lang Tid Aftenen staaer paa; thi de maae være fuldkommen fornöiede med at være undkomne, og maae nu först bestræbe sig for, at sætte sig i Sikkerhed. Reigin gik nu at skjænke

for Gjesterne, og böd Öllet omkring med Ivrighed, saa at de snart i Sövne faldt ned, den Ene tvertover den Anden.

Fjerde Kapitel.

Brödrene Hroar og Helge indebrænde Kong Frode.

Brödrene sad nu, som sagt, i Skoven, og da de havde været der en föie Stund, fik de Öie paa en Mand, som fra Kongsgaarden af reed hen, hvor de vare. De kjendte grant, at det var deres Fosterfader Reigin, som kom. Da bleve de inderligen glade ved ham, og hilste ham venligen. Han gav ikke Gjenhilsen, men vendte Hesten tilbage derfra mod Kongsgaarden. De undredes derover, og overlagde indbyrdes, hvad dette vel skulde betyde. Nu vendte Reigin Hesten anden Gang mod dem, og stiller sig vred an, som vilde han snart voldeligen overfalde dem. Helge sagde: jeg troer, at kunne forstaae, hvad hans Mening er. Han reed nu hjem til Hallen, men de ginge efter ham. Derfor handler min Fosterfader paa den

ne, hvorpaa han modtog dem, og förte dem ind i en Jordhytte, hvor de for det meste opholdt sig om Natten, men om Dagen kvægede de sig i fri Luft ude i Oldingens Lunde; thi Öen var halvt bevoxen med Skov. Saaledes skiltes de fra Reigin. Denne havde store Eiendomme og Kone og Börn i Danmark, hvorfor han ikke saae andet for sig, end at gaae Kong Frode til Haande, og sværge ham Troskabs-Eed. Kong Frode underlagde sig nu hele Danmarks Rige med Skat og Skyld, ihvorvel de Fleste ginge nödigen dertil, da han var overordentlig forhadt. Ligeledes gjörde han Sævar Jarl skatskyldig. Efterat alt dette saaledes var iværksat, var han dog meget utilfreds med, at han ikke fandt Svendene Helge og Hroar. Paa alle Kanter sætter han Vogtere, til nær og fjernt at tage vare paa dem imod Nord og Syd, Öst og Vest, og han lover dem anselige Gaver, som kunde bringe ham nogen Underretning om dem; men dem, som skjulte dem, tilsiger han forskjellige Pinsler, naar det engang blev bekjendt. Desuagtet kunde dog Ingen give ham Underretning. Dernæst lader han opsöge alle Spaakvinder og Viismænd (1) over hele Landet, og lader dem gjennemsöge baade det faste Land og alle Öer og Udskjær, men de fandtes

Heldigt. Jeg vil fortælle Eder den: jeg syntes i Drömme, at Een kaldte paa os, og talede saa: nu er du kommen hjem, Konge med dine Mænd! jeg syntes spörge meget vredt, hvor hjem? da svaredes, og det saa nær, at jeg kunde mærke dens Aande, som talede, hjem til Hel (6), hjem til Hel, sagde den, som talede, og ved det vaagnede jeg. Just som Kongen fortæller denne Dröm, höre de, at Reigin Fosterfader ude ved Hallsdören kvad denne Vise:

Reigin er ude
Og Halfdans Sönner,
Tappre Fjender,
Siig det til Frode.
Var slog Spegret,
Var satte Hoved paa,
Men vogter Eder for Var!
Var slog Spegret.

Da sagde Kongens Mænd, som inde vare, at denne Tidende havde ikke meget paa sig, om Reigin var ude, eller Kongens Smede smedede, hvad enten de nu smedede Speger eller andet Smedearbeide. Kongen svarede: synes Eder dette, at have lidet at betyde, og ikke angaae os; jeg synes, at det skal Talen betegne, at Reigin har villet forkynde os nogen Fare, vi svævede i, og give os Vink til Vaersomhed; men

han er os træsk og underfundig. Kongen gaaer nu til Hallens Dör, og seer, at der er Ufred udenfor. Da stod Gaarden alt i lys Lue. Han spörger, hvo der havde passat Ilden, og fik til Svar, at Helge havde paasat den, og hans Broder Hroar. Kongen byder dem Forlig, og tilbyder dem, ene at raade for Vilkaarene, og var det for grusomt mellem os Frænder, siger han, at den Ene skulde önske at være den Andens Banemand. Helge svarede: Ingen kan troe dig, og sviger du saa os sagtens ikke mindre, end du sveg min Fader Halfdan, og derfor skal du nu undgjelde. Kong Frode gaaer nu bort fra Hallsdören, og til Indgangen af en underjordisk Gang, agtende sig, derigjennem at ile til Skoven og undflye. Men som han kommer der, stod Reigin der mod ham, og modtog ham just ikke meget fredelig, hvorpaa han vender tilbage, og indebrænder der, og mange Mænd med ham. Der indebrændte ogsaa Sigrid, Helges og Hroars Moder; thi hun vilde ikke gaae ud. Brödrene takkede nu deres Svoger Sævar Jarl, og deres Fosterfader Reigin, samt alt det övrige Folk for den gode Hjælp, de havde ydet dem; og tildelte Mændene store Gaver. De underlagde sig Riget, og alle Kong Frodes Eiendele, baade Land og Lösöre. Disse

Brödre vare hinanden ulige i Sindelag. Hroar var en blid og sagtmodig Mand, men Helge var en stor Krigsmand, og meget erobresyg. Saaledes gik nu en Tid hen, og ender her den förste Part af denne Saga eller Fortællingen om Frode, og derpaa begynder den om Hroar og Helge, Halfdans Sönner.

* * *

Fölger Voldsmanden Ulykke længe,
Men Held fölger lydige Drenge.

Anden Fortælling.

Om Hroar og Helge, Halfdans Sönner.

Femte Kapitel.

Om Hroars Giftermaal og Reigins Död.

Der var til den Tid en Konge ved Navn Nordre, som herskede over en Part af England, og havde en Daatter, som hedd Ögn. Hroar opholdt sig ofte og længe hos Kong Nordre, ham til Lande-Værge og Stytte. De vare hinandens kjæreste Venner, og omsider fik Hroar Ögn til Ægte, og styrede dernæst Riget tilligemed sin Svigerfader Kong Nordre; men Helge regjerede Danmark, deres Fædrenearv. Sævar Jarl bestyrede ogsaa sit Rige tilligemed Signe. Deres Sön hedd Hrok. Kong Helge Halfdanssön i Danmark var ugift. Reigin blev syg og döde, og det blev anseet som et stort Tab for Riget, eftersom han var meget vennesæl.

Smekkre Grene
Skjoldungæten ene
Er nu af det store Kongetræe.
Baren Side
Mine Brödre ride,
Sævars Trælle ride Sadlerne (†).

Jarlen sagde: en stor Tidende, men lad den ei aabenbares. Han reed derpaa tilbage til dem, og bad dem drage hjem, sigende, at det var en stor Skam, at have saadanne med, som ærlige Mænds Reisefæller. Da ginge de alt begge til Fods. Men derfor talede han paa den Viis, fordi han maatte mage det saa, at Ingen af hans Ord skulde falde paa, hvilke Svende de vare. De trippede nu afsides, men i Nærheden; dog vilde de ei atter vende tilbage, men holdt sig nu bagerst i Fölget. De kom nu til Gjestebudet, og löb der frem og tilbage i Hallen, og engang kom de derhen, hvor deres Söster Signe sad. Hun hvidskede til dem ganske sagte: bliver ikke her i Hallen; thi Eders Dannelse er kun ringe; men de gave ikke Agt paa hendes Ord. Kong Frode begynder nu med, at han vil lade lede efter Kong Halfdans Sönner, og sagde, at han vilde yde den Mand megen Ære, som kunde give ham Underretning om dem. Der var og kommen en Spaa-

kvinde, som hedd Heidur. Hende bad Kong Frode at forsöge sin Kunst, og see til, hvad hun kunde sige om Drengene. Han gjorde prægtige Anrettelser for hende, og satte hende dernæst paa et höit Tryllehjal (4). Kongen spurgte hende, hvad Nyt hun blev vaer; thi jeg kan vide, sagde han, at [illegible] aabenbarer sig meget for dig, og heldig Fremgang seer jeg i dit Foretagende. Svar mig derfor saa snart muelige, Seidkvinde (5)! Hun aabnede da Kjæften, spærrer Munden vidt op, og denne Sang kom hende paa Tungen:

To ere inde,
Jeg troer dem ikke,
De, som ved Ilden
Yderst sidde.

Kongen spurgte: hvor ere da Svendene, eller de, som have skjult dem? Hun svarer:

De som paa Virfelsö
Vare længe,
Og hedde der
Hundenavne
Hopp og Ho.

Men i det samme kastede Signe en Guldring til hende. Glad ved Gaven, vilde hun nu bryde af. Det er nu saa, siger hun, at det er Lögn, hvad jeg nys sagde, og min hele Spaa-

ler og Lägen kunde see Andet paa hende, end hun tyktes godt om Giftermaalet. Omsider fulgte man ham til Sengs. Hun havde alt lagt sig til Leie. Kongen havde drukket saa stærkt, at han strax faldt sovende ned paa Leiet. Dronningen benytter nu denne Leilighed og stinger ham med en Sövnpreen (9), og da nu alle Mændene vare bortgangne, staaer hun op, ragede alt Haaret af ham, og besmurte Hovedet med Tjære. Siden tog hun en Lædersæk, stoppede först nogle Klæder deri, og tog dernæst Kongen, og indsvöbte ham i Lædersækken. Derefter kaldte hun paa nogle Folk, og befalede dem, at bære ham til sine Skibe, vakte dernæst hans Mænd op, og sagde dem, at deres Konge var alt paa Skibene, og vilde segle, da de nu havde faaet god Bör. De sprunge nu op saa hastig mueligt, men havde sig en Taar paa Skallen, saa de vidste ikke tydelig hvad de toge sig for. Saaledes kom de til Skibene, men Kongen kunde de ikke faae Öine paa. Derimod saae de, at der var kommen en overordentlig stor Lædersæk, og vilde nu forfare, hvad der var deri, og ventede midlertid paa Kongen, troende, at han vilde komme strax efter dem. Men da de nu havde löst op, fandt da deres Konge i Sækken skammeligen

medhandlet, og borttoge Sövnprenen, hvorpaa Kongen vaagner, ikke just med den behageligste Dröm, og da var han, kan man vel tænke, ilde til Sinds mod Dronningen. Paa den anden Side samler Dronning Olufa en Hær sammen om Natten, og da havde hun Folk i svære Mængde, hvorfor Kong Helge ikke saae sig istand til at anfalde hende. De hörte nu Trommetlyd og Feldtskrig oppe paa Landet; desaarsag Kongen indsaae, at det var ham bedst tjenligt, at drage bort saasnart som mueligt, saameget meer, som det just var god Bör. Han seilede da hjem til sit Rige med denne store Beskjæmmelse, harmede sig stærkt, og overveiede ofte, hvorledes han kunde faae Hævn over Dronningen.

Syvende Kapitel

Kong Helge hævner sig paa Dronning Olufa, og deler Seng med hende.

Dronning Olufa sad nu en Tid stille i sit Rige, og hendes Overmod og Uretfærdighed havde aldrig været större end nu. Hun havde be-

standig en stærk Livvagt om sig efter hint Gjestebud, som hun gjorde for Helge. Denne Tildragelse spurgtes vidt og bredt, og syntes Alle det var et uhört Exempel, at hun skulde kunne have bekjæmmet en saadan Konge. Ei længe derefter holdt Helge med sine Skibe fra Land, og paa denne Færd kom han til Saxland, der hvor Dronning Olufa herskede. Hun havde da meget Folk om sig. Han lægger med sine Skibe ind i en Lönvig, og befalede derpaa Folket, at vente ham der til paa tredie Dagen, men siden drage deres Kaas, hvis han da ikke kom tilbage. Han tog med sig to Kister fulde af Guld og Sölv, og skaffede sig en slet Overklædning, drog siden til Skoven, hvor han skjulte Kostbarhederne. Derefter gik han omkring i Nærheden af Dronningens Hall, hvor han traf paa en af hendes Trælle, og udfritter ham om Landsens Kaar. Trællen sagde, at der herskede god Fred, og spurgte, hvo han var? Han gav sig ud for en Tigger, men sagde, at der desuagtet var tilstödt ham det Held, at han havde fundet en stor Skat i Skoven, og synes det mig raadeligt, siger han, at vise dig, hvor Skatten er. Han gaaer nu atter til Skoven og viser ham den, hvor Trællen da priste den uventede Lykke, som

var kommen over ham. Er Dronningen gjerrig? spurgte Tiggeren. Ja, svarede Trællen, hun er den gjerrigste af alle Fruentimmer. Det maa behage hende, siger Tiggeren, og synes den Skat, jeg har fundet, at være hendes Eiendom, eftersom Landet tilhörer hende; og jeg vil ikke tilintetgjöre hendes uventede Lykke, og fordölge denne Skat, og Dronningen kan da give mig den Deel, som hendes Sind staaer til; det vil passe sig bedst for mig. Men! mon hun vil indgaae det Vilkaar, at hente Skatten her? Det troer jeg, siger Trællen, naar man gaaer hemmelig til Værks dermed. Her er et Halssmykke og en Ring, sagde Tiggeren, som jeg vil give dig, om du kan skaffe hende ene hid i Skoven, og skal jeg derhos indgive hende sligt et Raad, som ikke skal stemme hende imod dig. Denne Beslutning toge de nu, og overlagde den indbyrdes. Trællen gik derpaa hjem, og siger til Dronningen, at han havde fundet en Skat i Skoven, saa stor, sagde han, at den ene vilde udgjöre mange Mænds Velfærd; hvorpaa han bad hende skyndsomt at gaae med efter Skatten. Om dette er sandt, siger hun, hvad du beretter, saa skal du faae store Gaver for denne din Underretning, men i modsat Fald staaer dit Liv

i Stikken; dog tilförn har jeg jo forsögt di som en tro og ærlig Svend, hvorfor jeg o troer, hvad du nu siger. Hun lod nu her see at hun var gjerrig, og gik med ham hemme lig ved Nattetid, saa at intet Menneske vidst noget deraf, uden de to. Da de nu kom ti Skoven, var Helge der tilstede, og gribe hende, og siger, at de traf nu ret tilpas paa hinanden, for at han kunde faae sin Beskjæm melse hævnet. Dronningen sagde, at hun ve havde taget ilde mod ham; men, siger hun nu vil jeg gjöre det altsammen godt igjen, og saa foranstalter du os vort Bryllup, som söm meligt er. Nej, sagde han, ei skal du slippe paa den Viis, men nu skal du gaae med mig til mine Skibe, og være der saalænge jeg lyster; thi jeg kan ikke for min Stoltheds Skyld lade det være uhævnet, saa ilde og haanligen som jeg blev medhandlet. Du faaer nu raade dennesinde, sagde hun. Kong Helge delte Leie med Dronningen mange Nætter, og derefter drog hun atter hjem, og gik saaledes Hævn over hende, ligesom nu er fortalt, og hun var meget ilde tilfreds med sin Tilskikkelse.

Ottende Kapitel.

ong Helge ægter Yrsa, sin og Dronning Olufas Daatter.

Efter dette drog Kong Helge i Leding, og blev n navnkundig Mand. Men da nu Tiden var mme, nedkom Olufa med en Daatter. Paa ette Barn yttrede hun al sin Harme. Hun iede en Hund, som hedd Yrsa, og efter denne pkaldte hun Pigebarnet, saa hun kom til at edde Yrsa. Hun var smuk af Udseende, og a hun var tolv Aar gammel, maatte hun passe Ijorderne, saa man aldrig skulde sige andet, nd hun var Fattigfolks Barn, saa meget mindre, om Dronningen var gaaet saa hemmelig til Værks dermed, at Faa vidste, at hun havde ödt Barnet. Saaledes gik nu Tiden hen indil Möen var tretten Aar gammel; da tildrog let sig, at Kong Helge kom der til Landet, og var da naturligvis nysgjerrig efter at spörge Tidender derfra. Thi iförte han sig en Tiggerklædning, og gik op til Skoven, og der aae han for sig en stor Hjord og en ung Pige, som var sat til at passe den. Hun var saa skjön, at han syntes, aldrig at have seet skjönnere Kvinde. Han spurgte hende, hvad hun hedd, og

af hvad Slægt hun var. Hun svarede, at hu
var Fattigmands Barn, og hedde Yrsa. Ei h
du Trælleöine, sagde han, og fattede stra
Kjerlighed til hende; og var det, sagde han
mest passende, at en Tigger fik hende til Ægte
eftersom hun var en Tiggers Daatter; hvorfo
han nu vilde gifte sig med hende. Hun ba
ham ei gjöre det, men han tog hende ligefuldt
og förte hende til sine Skibe, og seilede siden
hjem til sit Rige. Dronning Olufa blev forle
gen ved dette og ei vel til Mode, da hun fik
det at höre; men lod dog, som hun ikke vidste
hvad der var foregaaet, skjönt hun dog formo
dede, at det maatte have været Kong Helge,
som havde tilföiet hende dette til Haan og Be
drövelse, men til ingen Ære eller Fornöielse.
Kong Helge holdt nu Bryllup med Yrsa, og
elskede hende höit.

Niende Kapitel.

Om Helge og Hroars broderlige Sindelag.

Kong Helge havde en Ring af meget fortrinli
Beskaffenhed, den begge Brödrene vilde have ti

ie og ligeledes deres Söster Signe. Kong Hroar esögte engang Kong Helge i hans Rige. Denne nrettede, da et prægtigt Gjestebud for ham. ong Hroar sagde: da du er den största Mand f os to, og jeg desuden har slaaet min Bopæl p i Northumberland, saa tilstaaer jeg dig ette Rige, hvortil vi begge have lige Adkomst, aar du vil meddele mig noget af Lösörene. Jeg il have Ringen, som er det bedste Klenodie i in Eie, den vi begge vilde besidde. Kong Helge svarede: det er i höieste Grad tilbörligt, rænde! at du faaer Ringen til sikker Eie, og v ham den. Kong Hroar drog derefter hjem l sit Rige, og sad der i Fred og Roe.

Tiende Kapitel.

Sævar Jarls Sön Hrok kaster Ringen gode over Borde.

Det hændte sig midlertid, at Sævar, disse Brö-dres Svoger, döde, og Hrok med Tilnavn den sorte, arvede Riget efter ham. Han var en grum Mand og meget gjerrig. Hans Moder fortæller ham meget om Ringen, som hendes

Brödre eiede, og, sagde hun, synes mig B
lighed at fordre, at mine Brödre erindrede
med nogen Part af Riget, eftersom vi sto
dem bi med at hævne vor Fader, men de ha
hverken erindret din Fader eller mig for de
Hrok sagde: soleklart er det du siger og ful
af Under, og altid skal jeg udforske af den
hvilken Ære de ville forunde mig. Siden dro
han til Kong Helge, og kræver af ham Tredi
parten af Danmarks Rige eller Ringen gode; d
han vidste da ikke, at Hroar havde faaet det
Kongen sagde: du taler heel frækt, og far
frem paa stor Viis. Vi vandt Riget ved Hel
daad, saa at vi satte vort Liv i Vove, med d
Faders og min Fosterfader Reigins og andre bra
Mænds Bistand, de som vilde yde os Hjæl
Nu ville vi sikkerligen lönne dig derfor for vo
Slægtskabs Skyld, om du det vil antage; me
saa meget har dette Rige kostet mig, at jeg t
ingen Mand vil afstaae det; men Kong Hro
er nu i Besiddelse af Ringen, og formoder je
at den ei sidder lös for dig. Derefter dro
Hrok bort meget ilde tilfreds dermed, og re
ser nu til Kong Hroar. Denne tog vel og h
derlig mod ham, og han blev hos ham i nog
Tid. Som de engang seilede frem for Land
og laae paa en Fjord, da sagde Hrok: det syn

ig, at ville sömme sig for dig, som min Frænde, du overdrager mig Ringen gode, og erindrer aaledes vort Slægtskab. Kongen svarede: saa meget har jeg givet for at faae denne Ring, at eg ei vilde give slip paa dén for nogen Ting. Hrok svarede: da maa du dog tilstaae mig, at see Ringen, thi jeg er særdeles nysgjerrig efter t vide, om den er saadant et Klenodie, som der fortælles. Det er en ringe Tjeneste, siger Kong Hroar, den jeg med Fornöielse vil bevise dig, og rakte ham Ringen. Nu betragtede Hrok Ringen en Tid, og erklærede, at den ikke noksom kunde berömmes, og har jeg, siger han, aldrig seet saadant Klenodie, og kan man vel bære over med dig, at du anseer Ringen for heel rar; men det er nu det bedste Raad, at ingen af os og heller ingen Anden faaer Nytte af den, hvorpaa han kastede Ringen ud i Söen, saa langt han formaaede. Da tog Kong Hroar til Orde: du er en meget slet Mand, og han lod hans Födder afhugge, og ham dernæst bringe hjem til sit Rige.

Ellevte Kapitel.

Hrok dræber Kong Hroar.

Hrok blev snart helbredet, saa at Fodstumperne groede til. Da samler han sig en Hær, og vilde hævne sin Skam. Med en betydelig Hær kommer han til Northumberland, og kom bag paa Kong Hroar, som just sad ved et Gilde, og kun havde faa Mænd om sig. Hrok stillede strax sit Folk i Orden, og der blev en haard Fægtning; men det var en heel ulige Strid, saa at Kong Hroar faldt, hvorpaa Hrok underlagde sig Landet. Ogsaa tiltog han sig Kongenavn. Siden anholdt han om Ögn, Kong Nordres Daatter, som hans Morbroder Kong Hroar tilforn havde havt til Ægte. Kong Nordre synres, at Modgangen nu ret var kommen over ham, eftersom han da alt var en aldrende Mand og kun lidet skikket til at gaae i Feldten. Han fortæller nu sin Daatter Ögn, hvad der var skedt, og lod, som han vilde ikke unddrage sig fra at rykke ud til Kamp, uagtet han var gammel, hvis det var hende imod. Hun sagde inderligen bedrövet: vist er dette mod min Villie, men dog seer jeg, at dit Liv er afhængigt deraf, derfor vil jeg ikke aldeles afslaae

hans Begjering; dog paa den Maade, at der forundes mig Frist paa nogen Tid, eftersom jeg er frugtsommelig med Kong Hroar, og den Sag maa först udvikle sig. Da dette derpaa blev forestillet Hrok, tilstod han, at give denne Frist, naar han saa uden Möie kunde komme til Regjeringen og Ægteskabet. Syntes Kong Hrok nu, at han paa denne Færd ret var kommen höit paa Straa, da han havde overvundet en saa navnkundig og mægtig Konge. I dette Mellemrum sender Ögn Mænd til Kong Helge, og böd dem sige, at hun ei havde Lyst til at giftes med Kong Hrok, naar hun maatte raade sig selv, og ikke vorde tvungen, især og fordi hun var frugtsommelig med Kong Hroar: Gesandterne droge bort, og sagde hvad dem var befalet. Kong Helge svarer: det er forstandigen talt af hende; thi jeg vil hævne min Broder Kong Hroar. Af dette ahnede Hrok Intet.

Tolvte Kapitel.

Kong Helge hævner sin Broder Hroar, og om Agnar, Hroars Sön, som atter hentede Ringen gode fra Havsens Bund.

Dronning Ögn födte nu en Sön, som blev kaldt Agnar. Han blev tidligen stor og haabefuld. Men Kong Helge samler en Hær, saasnart han spörger dette, og drager mod Kong Hrok. Det kom til en Træfning, og Lykken faldt saaledes ud, at Hrok blev fangen. Da sagde Kong Helge: du er en meget slet Hövding, men dog synes jeg ikke om at dræbe dig, thi du har mere Skam af at leve i Jammer og Kval. Derpaa lod han hans Skinnebeen og Arme bryde over, og sendte ham derpaa atter hjem til sit Rige, saa at han ikke var duelig til nogen Verdsens Ting. Men da Agnar Hroarssön var tolv Vintre gammel, syntes man aldrig at have seet saadan Mand. I alle Færdigheder overgik han andre Mænd. Han blev en stor Krigshelt og saa navnkundig, at om ham er meget fortalt i Fortidens Historier, at han har været den störste Kæmpe, baade för og efter den Tid. Han sögte Underretning om, i hvilken Fjord det var, at Hrok havde kastet Ringen over Borde.

Mange havde alt ledt efter den med alskens Paafund, men dog ei fundet den. Agnar kom nu, saa siges der, med sit Skib i denne Fjord, og sagde, at det var et raskt Foretagende, at söge Ringen; dersom man havde taget Mærke paa Stedet, hvor den blev udkastet. Dette underrettede man ham om. Siden beredte Agnar sig dertil, dykkede tilbunds, men kom op uden at have Ringen. Han gik tilbunds anden Gang, men havde ikke fundet den, da han kom op. Da sagde han: *skiödeslöst er sögt fter den,* hvorpaa han nu gik ned tredie Gang, g kom op med Ringen. Af dette blev han vermaade navnkundig, og langt navnkundigere end hans Fader, Kong Hroar. Han sad nu i sit Rige om Vinteren, men om Sommeren var han i Ledingsfærd. Kong Helge og Dronning Yrsa elskede hinanden höit, og havde en Sön sammen, som hedd Hrolf, som siden blev en ypperlig Mand.

Trettende Kapitel.

Dronning Olufa aabenbarer Yrsas Herkomst, hvorpaa Kong Helge og Dronning Yrsa skilles ad.

Dronning Olufa spörger nu, at Kong Helge og Dronning Yrsa elskede hinanden höit, og vare vel tilfreds med deres Kaar. Det saae hun ikke gjerne, og reiste derfor til dem. Da hun kom der til Landet, sender hun Bud til Dronning Yrsa. Denne kommer, og byder hende hjem til Hallen med sig. Dertil sagde hun nei, og at hun havde ingen Ære at gjengjelde Kong Helge. Yrsa sagde: vanærende behandlede du mig, medens jeg var hos dig, eller kan du sige mig Noget om min Slægt, hvor den er; thi jeg har Ahnelse om, at det ikke maa hænge saaledes sammen, som mig var sagt, at jeg var et Barn af fattige Folk. Olufa sagde: det kunde man vente, at jeg kunde berette Noget derom. Jo det var just mit fornemste Ærinde herhid, at jeg vilde kundgjöre dig det. Först vil jeg dog spörge dig, om du synes godt om Giftermaalet. Ja, siger hun, det maa jeg vel synes godt om, eftersom jeg har den ypperligste Konge til Ægte. Din Lykke fortjener dog ikke at anskrives saa höit, som dig sy

nes, siger Olufa, thi han er din Fader, og du er min Daatter. Yrsa sagde: min Moder, troer jeg, er den værste og grusomste; thi det er en sjelden sörgelig Tildragelse, som ei vil glemmes, saalænge Verden staaer. Helge har du at takke for dette, siger Olufa, og min Vrede; men nu vil jeg byde dig hjem til mig med Hæder og Anstand, og i alle Henseender behandle dig saa godt, jeg formaaer. Yrsa svarer: ikke veed jeg, hvordan det vil give sig; men her kan jeg ikke blive længer, efterat jeg veed, at denne sjeldne sörgelige Hændelse hviler paa mig. Hun gik strax til Kong Helge, og siger ham, hvor tungt Skjæbnen havde föiet det. Kongen sagde: du har en overmaade grusom Moder, men det vil jeg, at det skal forblive ved, hvad skedt er. Men hun erklærede, at det ei kunde forblive saa, at de herefter kunde leve tilsammen. Yrsa drog nu hjem med Dronning Olufa, og var i Saxland en god Stund. Dette gik Kong Helge saa nær til Hjerte, at han lagde sig i sin Seng, og var meget sorrigfuld. Til den Tid kjendte man intet bedre Parti end Yrsa. Midlertid varede det længe inden andre Konger beilede til hende, hvortil Aarsagen var fornemmelig den, at man altid havde Formodning om, at Helge vilde komme efter hende,

eftersom han lod sig ofte forlyde med, at det vilde særdeles mishage ham, om hun skulde blive gift med en Anden.

Fjortende Kapitel.

Kong Adils i Sverrig faaer Dronning Yrsa til Ægte.

Over Sverrig herskede paa den Tid Kong Adils. Han var rig og gjerrig, og residerede i Hovedstaden Upsala. Han faaer Underretning om Yrsa, tilbereder sine Skibe, og reiser derpaa i Besög til Olufa og Yrsa. Olufa gjör Gjestebud for ham, og tager imod ham med al Kunst og Artighed. Han anholder om Dronning Yrsa til ægte Kone. Olufa svarer: Du har vel spurgt Sagens Beskaffenhed, og hvorledes hendes Tilstand et, men jeg vil ikke afslaae det, men först erfare hendes Tanker. Sagen blev nu andraget for Yrsa. Hun tog til Orde og kaldte det et slet Bytte, eftersom han var en forhadt Konge. Sagen fik dog Fremgang, hvad enten hun saa talede lidt eller meget derimod, og Adils drog bort med hende, uden at man

spurgte Kong Helge derom, eftersom Adils ansaae sig for, den fornemste af de to Konger. Kong Helge fik det heller ikke at vide før de vare komne hjem til Sverrig, hvor Kong Adils da höitideligholdt deres Bryllupsfest. Da Kong Helge spurgte dette, blev han endnu slettere til Mode end tilforn. Han sov i en afsides Hytte ganske allene. Om Olufa forekommer nu ikke mere i denne Historie, og saaledes randt nu en god Stund hen.

Femtende Kapitel.

Kong Helge avler Skulde med en Ellekvinde.

Det hændte sig en Juleaften, da Kong Helge var gaaet til Sengs og Veiret var slet udenfor, at Noget kom til Dören og hylte ynkelig. Da tænkte han hos sig selv, at det var ukongeligt, at han lod den Arme staae udenfor, naar det stod i hans Magt, at hjælpe den. Han gik nu hen og lukte Dören op, og saae, at der var kommet et fattigt pjaltet Væsen, som sagde: vel har du nu gjort, Konning! hvorpaa det gik ind i Hytten. Kongen sagde: svöb dig ind i

Halmen og Björneskindet, at du ei skal fryse. Hun sagde: tilstaae mig, o Konge! at dele Seng med dig, og hvile hos dig, da mit Liv beroer derpaa. Kongen svarede: vel gyser jeg for dig, men om saa er, som du siger, da læg dig her ved Sengestokken i dine Klæder, saa har jeg vel intet Meen deraf. Hun gjör nu saa, og Kongen vendte sig fra hende. I Hytten brændte Lys, og kort efter kastede Kongen Öinene over Skuldren, og saae, at der laae en Kvinde saa skjön, at han tyktes, aldrig at have seet skjönnere, og tilmed var hun klædt i Silkekjortel. Han vendte sig da skyndsomt til hende med Ömhed. Hun sagde: nu vil jeg drage bort, og du har nu frelst mig af stor Nöd, thi min Stivmoder havde paalagt mig denne Tryllelov, og jeg har besögt mange Konger, men ingen har villet modtage mig. Tilföi mig nu ingen Skjendsel! Nu vil jeg ikke længere forblive her. Nei, sagde Kongen, det gaaer ei an, at du drager saa snart bort, og vi maae ei saa hurtig skilles ad; thi jeg vil strax holde Bryllup med dig, eftersom jeg synes saa vel om dig. Faaer du vel at raade, Herre! sagde hun, og saa hvilte de sammen den Nat, men om Morgenen tog hun til Orde: vellystigen har du behandlet mig, men det skal du vide, at vi have Barn sammen.

Giör nu som jeg siger, Konge! og søg efter vort Barn næste Vinter ved denne Tid ved dit Skibshuus (10), thi om du ei giör saa, maa du undgjelde det. Derefter drog hun bort. Kong Helge var nu meget muntrere end tilforn. En god Tid randt dog hen, i hvilken han gav ingen Agt derefter. Men efter tre Vintres Forlöb skedte det, at tre Mænd rede ved Midienat til den samme Hytte, hvori Kongen sov. De havde et Pigebarn med, og satte det ned ved Hytten. En Kvinde, som havde holdt Barnet, tog til Orde: det skal du vide, Konge! at dine Slægtninge skulle undgjelde det, at du ikke agtede efter, hvad jeg böd dig; men det er dit Gavn, at du lengang frelste mig af min Nöd, og maa du vide, at denne Pige hedder Skuld, og er vor Daatter. Derefter rede disse Mænd bort. Det har været en Ellekvinde (11), og Kongen saae hende aldrig siden. Skulde voxte der op, og blev snart grum i Sind. Men der fortælles, at Kong Helge, for at glemme sin Sorg, beredte sig til en Udenlandsfærd. Hans Sön Hrolf blev tilbage, men Faderen hærjede vidt og bredt, og udförte mangen Stordaad.

Sextende Kapitel.

Kong Helge falder i Sverrig ved Kong Adilses Svig.

Kong Adils residerede i Upsal. Han havde tolv Bærsærker, som vare ham til Landeværn, saa han var sikker mod hvert farligt Stævne og mod Ufred. Kong Helge beredte sig at drage til Upsal for at bortföre Yrsa. Han kom der til Landet, men da Kong Adils spörger Kong Helges Ankomst, da adspörger han Dronning Yrsa, hvorledes hun vilde, man skulde modtage ham. Hun svarer: det raader du vel selv for, men du veed det i Forveien, at der er ingen Mand, jeg er nærmere beslægtet med, end med ham. Syntes Kong Adils det derfor det Bedste, at byde ham hjem til Gjestebud, ihvorvel han ikke nærede Haab om, at det vilde löbe af uden Uenighed. Kong Helge tog med Glæde mod Indbydelsen, og han drog til Gjestebudet med hundrede Mand, men den störste Deel efterlodes nede ved Skibene. Kong Adils modtog ham med aabne Arme, men Dronning Yrsa agtede at forsone begge Kongerne. Adils og Yrsa behandlede Helge i alle Maader sömmelig; men denne blev saa inderligen glad ved Dronningen,

at han lod alt Andet beroe, og vilde tale med hende al den Tid, han kunde anvende dertil, og saaledes tilbragte de Gjestebudet. Det hændte sig just, at Kong Adilses Bærsærker kom hjem. Saasnart de vare komne i Land, drog denne, uden at Nogen vidste det, til dem, og byder dem, at drage til en Skov, som var mellem Byen og Kong Helges Skibe, og derfra anfalde Kong Helge, naar han begav sig til sine Skibe, og vil jeg, siger han, sende Eder Mandskab til Hjælp, som skal falde dem i Ryggen, saa de komme i dobbelt Klemme; thi jeg vil nu tilgavns ödelægge Kong Helge, saa at han ei skal undkomme, eftersom jeg mærker, at han har en saadan Kjerlighed til Dronningen, saa jeg ei vil staae Fare for, hvad han, eftersom Sagen staaer, kan faae i Sinde. Kong Helge sad imidlertid ved Gjestebudet, og dette falske Raad blev omhyggeligen dulgt for ham, ligesom og for Dronningen. Denne sagde til Kong Adils, at hun gjerne saae, at han vilde give Kong Helge fyrstelige Gaver, Guld og dyrebare Klenodier. Dette lovede han, men agtede dog, at beholde det alt for sig selv. Derefter drog Kong Helge bort. Kong Adils og hans Dronning fölger ham paa Veien, og derpaa skiltes Dronningen og Kongerne ad paa en meget sömmelig Maade;

Sextende Kapitel.

Kong Helge falder i Sverrig ved Kong Adilses Svig.

Kong Adils residerede i Upsal. Han havde tolv Bærsærker, som vare ham til Landeværn, saa han var sikker mod hvert farligt Stævne og mod Ufred. Kong Helge beredte sig at drage til Upsal for at bortföre Yrsa. Han kom der til Landet, men da Kong Adils spörger Kong Helges Ankomst, da adspörger han Dronning Yrsa, hvorledes hun vilde, man skulde modtage ham. Hun svarer: det raader du vel selv for, men du veed det i Forveien, at der er ingen Mand, jeg er nærmere beslægtet med, end med ham. Syntes Kong Adils det derfor det Bedste, at byde ham hjem til Gjestebud, ihvorvel han ikke nærede Haab om, at det vilde löbe af uden Uenighed. Kong Helge tog med Glæde mod Indbydelsen, og han drog til Gjestebudet med hundrede Mand, men den störste Deel efterlodes nede ved Skibene. Kong Adils modtog ham med aabne Arme, men Dronning Yrsa agtede at forsone begge Kongerne. Adils og Yrsa behandlede Helge i alle Maader sömmelig; men denne blev saa inderligen glad ved Dronningen,

Dronning Yrsa svarede: ei er det passende at broute saa meget af, at du har sveget den Mand, som jeg stod nærmest i Slægtskab med, og som jeg elskede höiest; og for den Sags Skyld vil jeg aldrig blive dig huld mere, naar du har med Kong Helges Paarörende at dele. Dine Bærsærker skal jeg lade dræbe, saasnart jeg kan komme afsted dermed, om Nogen er saa tapper, at han vil gjöre det for min Skyld og for sin egen Navnkundighed. Kong Adils bad hende, ikke at opirre ham eller hans Bærsærker; thi, sagde han, det vil ikke bekomme dig vel, men jeg vil böde til dig for din Faders Död med ypperlige Gaver, store Pengesumme og kostbare Klenodier, om du saa synes. Dronningen sagtnedes og forligtes derved, og modtog Erstatningsbod af Kongen. Hun var dog efter den Tid vanskeligere i Sindelag, og hun tænkte ofte paa at tilföie Bærsærkerne noget Meen og Forhaanelse, og aldrig fandt man hende efter Kong Helges Fald ret fornöiet, og ved god Lune. Der var og mere Uenighed i Hallen, end der för havde været, og Dronningen vilde ikke vel forliges med Kong Adils, aldenstund hun maatte raade sig selv. Kong Adils syntes nu at blive meget navnkundig, og det syntes at være den mest hæderfulde Post, at være om ham, og blandt

hans Kæmper. Han sad nu en Tid lang i sit Rige, og holdt for, at Ingen turde udholde Kamp med ham og hans Bærsærker. Kong Adils var en meget stor Afgudsdyrker, og fuld af magiske Kunster. Her ender den anden Part eller den anden Fortælling af denne Historie, som betitles Brödre-Bedrifter om Helge og Hroar, Halfdans Sönner.

Tredie Fortælling.

Om Svipdag og hans Brödre Beigald og Hvidsærk, Bonden Svips Sönner.

Attende Kapitel.

Svipdag Svipssön drager hjemmefra til Kong Adils.

Der var en Bonde, som hedd Svip, som boede i Sverrig, fjernt borte fra andre Folk. Han var meget rig, og havde i sin Tid været en stor Kæmpe. Han var ikke i Alt den man ansaae ham for, men kyndig i mange Ting. Han havde tre Sönner, som her nævnes. Den ene hedd Svipdag, den anden Beigald og den tredie, som var den ældste, Særk eller Hvidsærk. De vare alle drabelige, stærke og skjönne af Udseende. Da Svipdag var atten Vintre gammel, sagde han en Dag til sin Fader: kjedsomt hendrage vi vor Levetid, medens vi opholde os her oppe blandt Fjeldene, i afsides Dale og ube-

hans Kæmper. Han sad nu en Tid lang i sit Rige, og holdt for, at Ingen turde udholde Kamp med ham og hans Bærsærker. Kong Adils var en meget stor Afgudsdyrker, og fuld af magiske Kunster. Her ender den anden Part eller den anden Fortælling af denne Historie, som betitles Brödre-Bedrifter om Helge og Hroar, Halfdans Sönner.

Tredie Fortælling.

Om Svipdag og hans Brödre Beigald og Hvidsærk, Bonden Svips Sönner.

Attende Kapitel.

Svipdag Svipsön drager hjemmefra til Kong Adils.

Der var en Bonde, som hedd Svip, som boede i Sverrig, fjernt borte fra andre Folk. Han var meget rig, og havde i sin Tid været en stor Kæmpe. Han var ikke i Alt den man ansaae ham for, men kyndig i mange Ting. Han havde tre Sönner, som her nævnes. Den ene hedd Svipdag, den anden Beigald og den tredie, som var den ældste, Særk eller Hvidsærk. De vare alle drabelige, stærke og skjönne af Udseende. Da Svipdag var atten Vintre gammel, sagde han en Dag til sin Fader: kjedsomt hendrage vi vor Levetid, medens vi opholde os heroppe blandt Fjeldene, i afsides Dale og ube-

boede Egne, og komme aldrig til andre Folk, og andre heller ikke til os. Det er derfor en raskere Beslutning, at vi drage til Kong Adils, og see til, at blive ansat hos ham blandt hans Kæmper, om han vil antage os. Den gamle Svip svarer: det synes mig ikke raadeligt; thi Kong Adils er en grusom Mand, og staaer ikke til at troe, uagtet han seer blid ud; men hans Mænd ere fulde af Avind og dog drabelige Mænd. Men vist er det, at Kong Adils er en mægtig Mand, og navnkundig. Svipdag siger derpaa: man maa vove Noget, om man vil komme frem i Verden, og kan man ikke vide, för man har forsögt det, hvorledes Lykken vil föie sig; men vist er det, at her vil jeg ikke sidde længer, i hvad der saa skal skee. Eftersom han nu fast havde besluttet dette, gav hans Fader ham en stor Öxe, som baade var skjön og skarp, i det han saaledes talede til Sönnen: vær ikke gierrig mod Andre, og pral ei, thi det er lastværdigt, men forsvar dig vel, naar Nogen kommer dig paa Livet; thi det anstaaer sig for en stor Mand at broute lidet, men dog udrette meget, naar han kommer i en farlig Stilling. Han udstyrede ham dernæst med en fuld Vaabenrustning, som var med Flid udarbeidet, og med en god Hest. Svipdag reed nu bort, og

kom om Aftenen til Kong Adilses Stad. Han seer, at der anstilledes Lege udenfor Hallen, og at Kong Adils sad derhos paa en stor Guldstol, og hans Bærſærker hos ham. Da Svipdag kom til Træmuren, var Byporten lukket, thi det var da Skik, at man bad om Tilladelse at ride ind. Svipdag gjorde sig ikke den Uleilighed. Han opbryder strax Porten, og rider ind gjennem Muren. Kongen sagde: denne Mand farer uagtsomt frem, og dette har aldrig tilforn været forsögt. Muelígt er han sig sin Styrke tilfulde bevidst, og skader det ikke, om han fik den prövet. Bærsærkerne ſatte et forskrækkeligt vredt Ansigt op derved, og det syntes dem, at han handlede meget hovmodigt. Svipdag rider hen for Kongen, og hilste ham vel, thi han kunde godt belægge sine Ord. Kong Adils spörger, hvo han er? Han underretter ham derom, og Kongen gjenkjendte ham strax, og da formodede Alle, at han maatte være en stor Kæmpe og af megen Betydenhed. Legene vedvarede, og Svipdag satte sig ned paa en Bænk, og saae paa dem. Bærsærkerne saae suurt til ham, og sagde derpaa til Kongen, at de vilde pröve en Dyst med ham. Kongen svarede: det holder jeg for, at han ingen Usling er; men det synes mig vel om, at I pröve ham, om han er

saadan en Mand, som han synes. Siden ginge de tilhobe ind i Hallen, men Bærsærkerne ginge til Svipdag, og spurgte ham, om han maaske var en Kæmpe, saasom han stillede sig saa stor an. Han sagde, at han var slig en Mand, som en af dem. Ved disse hans Ord voxte deres Mod og Stridslyst; men Kongen böd dem være rolige om Aftenen. Bærsærkerne vrængede Mine ad Svipdag og brölede höit, og sagde til ham: drister du dig til at stride med os; da behöver du at have flere Vaaben end Skjeldsord og Skryden, og nu ville vi forsöge, hvad Karl du er. Han svarede: derfor vil jeg sige ja til, at stride med een ad Gangen, og gad saa seet den, som kunde overvinde mig. Kongen syntes heel vel om, at de forsögte hinanden. Dronning Yrsa sagde: denne Mand skal her være særdeles velkommen. Bærsærkerne sagde da til hende: det vide vi, at du önsker os alle Döden; men vi ere bedre ved Kræfter, end at vi skulde falde for et Ord eller en ond Villie. Dronningen sagde, at det var godt at Kongen forsögte, hvad for Mænd han har i Eder, efterdi han sætter saa megen Lid til Eder. Den Bærsærk, som var over de andre sagde: jeg skal bevæge dig til Taushed, og

tæmme din Hoffærdighed, saa vi just ikke skulle have nogen Skræk for ham.

Nittende Kapitel.

Svipdags og Bærsærkernes Stævne-Möde.

Morgenen derpaa begyndte der en haard Holmgang, og manglede der ikke paa store Hug. Da saae alle, at den Fremmede kunde svinge Sværdet med megen Styrke, og at Bærsærken veeg ganske tilbage for ham, hvorpaa Svipdag gav ham sit Livsbröd. Strax var en Anden tilstede og vilde hævne hiin, og dræbe ham; men han gik samme Vei, og Svipdag lod ei af, för han havde dræbt fire af dem. Da sagde Kong Adils: megen Skade har du tilföiet mig, og det skal du nu undgjelde, hvorpaa han böd sine Mænd at staae op og dræbe ham. Strax samler Droningen sig Folk, og vilde yde ham Hjælp, og sagde, at Kongen kunde see det, at langt mere Manddom var i denne Ene, end i alle Bærsærkerne tilhobe. Dronningen stifter nu Fred mellem dem, og tyktes Alle, at Svipdag var en overordentlig Helt. Han satte sig

men ikke længe efter at Adils var draget hjem efter, traf Kong Helge og hans Mænd Ufred for sig, og kom pludseligen i Kamp. Kong Helge gik vel frem, og streed tappert, men formedelst den overlegne Fjende, han havde at stride imod, da faldt han der med megen Berömmelse, og med mange og store Saar. En heel Hær faldt dem i Ryggen, nemlig Kong Adilses egne Tropper, saa at de kom midt imellem Hammeren og Ambolten. Dronning Yrsa fik det ei at vide, förend Kong Helge var falden, og Kampen var forbi. Med Kong Helge faldt alt det Mandskab, som var gaaet op med ham paa Landet; men det andet undflyede hjem til Danmark. Saaledes ender her Fortællingen om Kong Helge.

Syttende Kapitel.

Om Kong Adils og Dronning Yrsa.

Kong Adils roesde sig af sin Seier, og syntes, at han havde gjort god Fremgang, i det han havde overvundet en saa ypperlig Konge, som Helge var, og tilmed saa vide navnkundig.

ham den samme Bistand, som tilforn alle Bærsærkerne samlede havde ydet ham, helst eftersom Dronningen önsker, siger han, at du skal være i deres Sted. Der var nu Svipdag i nogen Tid.

Tyvende Kapitel.

Slaget mellem Svipdag og Bærsærkerne.

Kort derefter fik Kongen Budskab om fjendtligt Indfald, at Bærsærkerne nemlig havde samlet sig en stor Hær og hærjede i hans Rige. Kong Adils beder Svipdag at drage ud mod dem, sigende, at det var hans Skyldighed, og at han skulde faae saa stor en Hær, som han behövede. Svipdag skjöttede ikke meget om at være Anförer for Hæren, men tilböd, at han vilde drage med Kongen hvorhen han vilde; men Kongen vilde endelig, at han skulde være Anförer. Svipdag siger da: allene paa det Vilkaar vil jeg gjöre det, at I lover mig tolv Mands Liv, saasnart jeg faaer i Sinde at bede Eder derom. Kongen svarede: det vil jeg tilstaae. Derefter drog Svipdag til denne

Kamp med en betydelig Hær; men Kongen blei hjemme. Svipdag lod gjöre Fodangler (†) de: hvor Valpladsen var afstukken, og anstillede der tillige mange andre Krigspuds. Derpaa begyndte en skarp og haard Træfning, og Vikingernes Hær veeg meget tilbage, og de bleve ilde til Mode, da de fik Fodanglerne at föle. Der faldt een Bærsærk og et betydeligt Mandskab; men den Part, som var tilbage, flyede til Skibene, og dermed bort. Svipdag kom nu hjem til Kong Adils med Seier og Berömmelse. Denne takkede ham meget for hans Fremgang og Lande-Værn. Dronning Yrsa sagde: vist er den Plads bedre besat, som slig en Mand sidder paa, som Svipdag er, end da alle dine Bærsærker samlede indtoge den; hvilket Kongen sandede. De Bærsærker, som vare undkomne, samlede atter en Hær, og hærjede paa Kong Adilses Rige, og Kongen æskede igjen af Svipdag, at han skulde gaae imod dem, og sagde, at han vilde give ham udvalgt Mandskab. Svipdag drog nu til Kampen, og havde kun Tredieparten Folk imod Bærsærkerne. Kongen lovede, at komme ham til Undsætning med sin Huustrop. Svipdag havde hurtigere gjort sig færdig, end Bærsærkerne tænkte det. De stödte paa hinanden, og der begyndte en

haard Strid. Kong Adils samler nu en Hær, og tænker paa, at gaae lös paa Bærsærkerne i aabne Skjolde. (12)

Et og tyvende Kapitel.

Svipdags Brödre komme ham til Undsætning.

Det er nu at fortælle, at som Oldingen Svip vaagnede en Morgen af sin Sövn, sukkede han bekymret, og sagde til sine Sönner: synes nu Eders Broder at trænge til Eders Hjælp; thi han holder Slag ei langt herfra, og han har en stor Overmagt at stride imod. Han har mistet sit ene Öie og har desuden mange andre Saar. Han har vel fældet tre Bærsærker, men der ere endnu andre tre tilbage. Brödrene gjorde sig nu i Hast færdige, væbnede sig, og ilte over Hals og Hoved derhen, hvor Striden gik for sig, og da havde Vikingerne en halv Gang saameget Mandskab. Svipdag havde udrettet store Bedrifter men var haardt saaret, foruden det, at han havde mistet det ene Öie. Hans Hær var nedhugget næsten paa ham selv nær; men Kongen kom ham ikke til Undsætning.

Da hans Brödre nu kom til Kampen, da ginge de vel ind hvor Bærsærkerne selv stode, og saa löb Striden af, at Bærsærkerne faldt alle for Brödrenes Hænder, hvorpaa Mandefaldet pludseligen vendte sig til Vikingernes Hær. Men de som vilde beholde Livet overgave sig til Brödrene. Efter dette droge de til Kong Adils, og underrettede ham om Slagets Udfald. Kongen takker dem for denne berömmelige Heltedaad. Svipdag havde faaet to Saar i Haanden, og et stort Saar i Hovedet, og tilmed var han eenöiet for hele sin Levetid. Han laae nu en Tid lang syg af disse Saar, og Dronning Yrsa lægte ham (13). Men da han var bleven helbredet, siger han til Kongen, at han vilde drage bort derfra, og opsöge den Konge, siger han, som vil yde os mere Hæder, end I gjör, Konge! thi slet har I lönnet mig for mit Lande-Værge, og for saadan Seier, som vi have vundet Eder. Kong Adils bad ham, at forblive der, og foregav, at han vilde bære meget Venskab for ham og hans Brödre, og lovede, at han skulde ikke agte nogen Mand over dem. Men Svipdag havde fast besluttet at drage bort, og fornemmelig fordi Kong Adils ikke kom til Slaget för Drabningen var forbi, hvortil Grunden var, at han var tvivlsom, paa hvis Side Seiren

Tredie Fortælling.

Om Svipdag og hans Brödre Beigald og Hvidsærk, Bonden Svips Sönner.

Attende Kapitel.

Svipdag Svipsön drager hjemmefra til Kong Adils.

Der var en Bonde, som hedd Svip, som boede i Sverrig, fjernt borte fra andre Folk. Han var meget rig, og havde i sin Tid været en stor Kæmpe. Han var ikke i Alt den man ansaae ham for, men kyndig i mange Ting. Han havde tre Sönner, som her nævnes. Den ene hedd Svipdag, den anden Beigald og den tredie, som var den ældste, Særk eller Hvidsærk. De vare alle drabelige, stærke og skjönne af Udseende. Da Svipdag var atten Vintre gammel, sagde han en Dag til sin Fader: kjedsomt hendrage vi vor Levetid, medens vi opholde os her oppe blandt Fjeldene, i afsides Dale og ube-

og satte deres Kaas ligetil deres Faders. De spurgte nu hans Raad, hvad Beslutning de skulde tage, og hvorhen de skulde vende sig? Han kaldte det störst Hæder, at være hos Kong Hrolf i Danmark, blandt hans Kæmper. Der er den skjömeste Leilighed til Forfremmelse, og til at sagtne Eders Overmod, thi jeg har spurgt det for vist, at did ere komne de störste Kæmper af Nordlandene. Hvorledes forholder det sig med ham? siger Svipdag. Det er mig sagt om Konning Hrolf, svarede Faderen, at han er rund og gavmild, trofast, men varsom i at indgaae Venskabs-Forbindelse, saa at hans Lige ikke vil findes. Han sparer næsten hverken Guld eller Kostbarheder mod Nogen, som vil modtage dem. Han er en middelmaadig Mand at see til, men stor og vanskelig at komme i Kast med. Han er den skjönneste af Mænd, stolt mod de Ubarmhjertige, men venlig og god mod de Arme, og mod Alle; som ikke trodse ham. Han er overmaade hedladende, saa at han lige venligen tiltaler Fattige og Rige. Han er saa berömmelig en Mand, at hans Navn ei vil ældes, saalænge Verden er beboet (14). Han har og gjort sig skatskyldige alle de Konger, som ere i Naboelandene deromkring, da Alle ere villige til at tjene ham. Svipdag siger:

saa har du nu talt om ham, at jeg og alle vi Brödre have fast besluttet at drage til Konning Hrolf, om han vil tage mod os. Svip Bonde sagde: I maae nu raade for Eders Færd og Foretagende, men bedst tykkes det mig, at I blive hjemme hos mig. De sagde: at nu vilde det ikke lykkes at fraraade dem. Siden toge de Afsked med deres Fader og Moder, og kom ikke til Kong Adils, uagtet Svipdag havde lovet ham at komme til ham, för de droge bort. De satte nu deres Kaas lige til Kong Hrolf. Svipdag gik strax ind for Kongen, og hilste paa ham. Denne spurgte, hvo han var? Svipdag nævner ham sit og sine Brödres Navne, og sagde, at de havde været en Tid hos Kong Adils. Kong Hrolf sagde: hvi drog du da hid, eftersom du veed, at der er ikke meget Venskab mellem Kong Adils og mig? Svipdag sagde: det veed jeg vel, Herre! men dog vil jeg bestræbe mig for at blive Eders Mand, ligesom og alle mine Brödre, om det lader sig gjöre, om I end kunde synes, at vi ikke ere meget værd. Kongen svarede: ei havde jeg besluttet, at tage mig Venner af Kong Adilses Mænd, men efterdi I ere dragne til mig, saa vil jeg ogsaa antage Eder; thi jeg anseer dens Vilkaar for bedre, som ikke bortviser Eder, eftersom jeg

seer, at I ere dygtige Kæmper, og jeg har spurgt, at I have vundet stor Navnkundighed, dræbt Kong Adilses Bærsærker, og udfört mangen anden berömmelig Heltedaad. Hvor viser du mig til Sæde? siger Svipdag. Kongen sagde: sætter Eder hos den Mand der, som hedder Bjalke, og lader Plads staae ledig ovenfor Eder til tolv Mænd. Nu ginge Brödrene til den Plads, som Kongen havde anviist dem. Svipdag spörger Bjalke, hvorfor de Pladse skulde staae ledige, som vare indenfor dem. Bjalke svarer, at der sad Kongens tolv Bærsærker, saasnart de kom hjem, men de vare nu i Leding. Den ene af Kong Hrolfs Döttre hedd Skur, den anden Drifa. Denne var hjemme hos Kongen, og var en overmaade höflig Kvinde. Drifa yndede disse Brödre, og var meget velvillig mod dem; og randt saaledes Sommeren hen, indtil Bærsærkerne om Hösten kom hjem til Hove. Efter Skik og Brug ginge de, da de kom i Hallen, for hver Mand, og derpaa spurgte Bærsærkernes Formand, om den, der sad der, turde kalde sig ligesaa tapper, som han. De fandt da paa forskjellige Svar derpaa, som Enhver syntes bedst at passe sig; men hvilke dog alle gik ud paa, at de syntes, at der fattedes meget i, at de vare saa tappre. Nu gaaer han

for Svipdag, og spörger, om han ansaae sig saa tapper? Svipdag springer op, svinger sit Sværd, og sagde, at han i ingen Henseende var mindre tapper end ham. Bærsærken sagde: Hug da i min Hjelm! Svipdag gjorde det, men det beed ikke paa. Siden vilde de kæmpe, men Kong Hrolf sprang imellem dem, og sagde, at det skulde ikke tillades dem, og skulde de, fra den Tid af, hellere kaldes hinandens Ligemænd og begge hans Venner. Derefter forligtes de, og stode hinanden stedse bi, naar de vare i Leding, og seirede, hvor de kom frem. Kong Hrolf sendte nu Mænd til Sverrig til sin Moder Dronning Yrsa, og beder hende, at sende sig de Eiendele, som hans Fader Kong Helge havde havt, og Kong Adils havde bemægtiget sig, da denne blev dræbt. Yrsa sagde, at det fordrede Billighed, at hun indledte denne Sag for Kongen, om det var hende muelig. Men hvis du selv, min Sön! lader hun sige, vil forsöge paa, at erholde disse Eiendele, vil jeg staae dig bi i Raad; men Kong Adils er en Mand saa gjerrig efter Penge, at han aldrig bryder sig om, hvormeget han derfor opoffrer. Dette böd hun dem sige til Kong Hrolf, og sendte ham derhos anselige Gaver.

Kamp med en betydelig Hær; men Kongen blev hjemme. Svipdag lod gjöre Fodangler (†) der hvor Valpladsen var afstukken, og anstillede der tillige mange andre Krigspuds. Derpaa begyndte en skarp og haard Træfning, og Vikingernes Hær veeg meget tilbage, og de bleve ilde til Mode, da de fik Fodanglerne at föle. Der faldt een Bærsærk og et betydeligt Mandskab; men den Part, som var tilbage, flyede til Skibene, og dermed bort. Svipdag kom nu hjem til Kong Adils med Seier og Berömmelse. Denne takkede ham meget for hans Fremgang og Lande-Værn. Dronning Yrsa sagde: vist er den Plads bedre besat, som slig en Mand sidder paa, som Svipdag er, end da alle dine Bærsærker samlede indtoge den; hvilket Kongen sandede. De Bærsærker, som vare undkomne, samlede atter en Hær, og hærjede paa Kong Adilses Rige, og Kongen æskede igjen af Svipdag, at han skulde gaae imod dem, og sagde, at han vilde give ham udvalgt Mandskab. Svipdag drog nu til Kampen, og havde kun Tredieparten Folk imod Bærsærkerne. Kongen lovede, at komme ham til Undsætning med sin Huustrop. Svipdag havde hurtigere gjort sig færdig, end Bærsærkerne tænkte det. De stödte paa hinanden, og der begyndte en

haard Strid. Kong Adils samler nu en Hær, og tænker paa, at gaae løs paa Bærsærkerne i aabne Skjolde. (12)

Et og tyvende Kapitel.

Svipdags Brödre komme ham til Undsætning.

Det er nu at fortælle, at som Oldingen Svip vaagnede en Morgen af sin Sövn, sukkede han bekymret, og sagde til sine Sönner: synes nu Eders Broder at trænge til Eders Hjælp; thi han holder Slag ei langt herfra, og han har en stor Overmagt at stride imod. Han har mistet sit ene Öie og har desuden mange andre Saar. Han har vel fældet tre Bærsærker, men der ere endnu andre tre tilbage. Brödrene gjorde sig nu i Hast færdige, væbnede sig, og ilte over Hals og Hoved derhen, hvor Striden gik for sig, og da havde Vikingerne en halv Gang saameget Mandskab. Svipdag havde udrettet store Bedrifter men var haardt saaret, foruden det, at han havde mistet det ene Öie. Hans Hær var nedhugget næsten paa ham selv nær; men Kongen kom ham ikke til Undsætning.

Da hans Brödre nu kom til Kampen, da ginge de vel ind hvor Bærsærkerne selv stode, og saa löb Striden af, at Bærsærkerne faldt alle for Brödrenes Hænder, hvorpaa Mandefaldet pludseligen vendte sig til Vikingernes Hær. Men de som vilde beholde Livet overgave sig til Brödrene. Efter dette droge de til Kong Adils, og underrettede ham om Slagets Udfald. Kongen takker dem for denne berömmelige Heltedaad. Svipdag havde faaet to Saar i Haanden, og et stort Saar i Hovedet, og tilmed var han eenöiet for hele sin Levetid. Han laae nu en Tid lang syg af disse Saar, og Dronning Yrsa lægte ham (13). Men da han var bleven helbredet, siger han til Kongen, at han vilde drage bort derfra, og opsöge den Konge, siger han, som vil yde os mere Hæder, end I gjör, Konge! thi slet har I lönnet mig for mit Lande-Værge, og for saadan Seier, som vi have vundet Eder. Kong Adils bad ham, at forblive der, og foregav, at han vilde bære meget Venskab for ham og hans Brödre, og lovede, at han skulde ikke agte nogen Mand over dem. Men Svipdag havde fast besluttet at drage bort, og fornemmelig fordi Kong Adils ikke kom til Slaget för Drabningen var forbi, hvortil Grunden var, at han var tvivlsom, paa hvis Side Seiren

vilde falde, paa Svipdags eller Bærsærkernes. For den Sags Skyld, havde han holdt sig i en Skov, og derfra været Tilskuer af deres Kamp, og det havde staaet i hans Magt, at rykke til, saasnart han vilde, og komme Svipdag til Undsætning; men han var, sandt at sige, lige glad, om end Svipdag havde tabt Slaget, og ladet Næsen synke.

Tre og tyvende Kapitel.

Om Konning Hrolf, Kong Helges og Dronning Yrsas Sön, og om Svips Sönner, Svipdag og Brödre, som kaares til hans Mænd.

Nu beredte disse Brödre sig paa at drage bort, uden at det stod til at hindre dem. Kong Adils spörger ofte, hvorhen de agtede sig? De sagde, at de endnu ikke i den Henseende havde taget nogen Beslutning; men vi ville nu overlægge det, og vil jeg nu, siger Svipdag, lære at kjende andre Mænds og Kongers Skik, og ikke blive gammel her i Sverrig. De takkede Dronningen meget for den Hæder, hun havde beviist Svipdag, og stege dernæst paa deres Heste,

og satte deres Kaas ligetil deres Faders. De spurgte nu hans Raad, hvad Beslutning de skulde tage, og hvorhen de skulde vende sig? Han kaldte det störst Hæder, at være hos Kong Hrolf i Danmark, blandt hans Kæmper. Der er den skjönneste Leilighed til Forfremmelse, og til at sagtne Eders Overmod, thi jeg har spurgt det for vist, at did ere komne de störste Kæmper af Nordlandene. Hvorledes forholder det sig med ham? siger Svipdag. Det er mig sagt om Konning Hrolf, svarede Faderen, at han er rund og gavmild, trofast, men varsom i at indgaae Venskabs-Forbindelse, saa at hans Lige ikke vil findes. Han sparer næsten hverken Guld eller Kostbarheder mod Nogen, som vil modtage dem. Han er en middelmaadig Mand at see til, men stor og vanskelig at komme i Kast med. Han er den skjönneste af Mænd, stolt mod de Ubarmhjertige, men venlig og god mod de Arme, og mod Alle; som ikke trodse ham. Han er overmaade hedladende, saa at han lige venligen tiltaler Fattige og Rige. Han er saa berömmelig en Mand, at hans Navn ei vil ældes, saalænge Verden er beboet (14). Han har og gjort sig skatskyldige alle de Konger, som ere i Naboelandene deromkring, da Alle ere villige til at tjene ham. Svipdag siger:

saa har du nu talt om ham, at jeg og alle vi Brödre have fast besluttet at drage til Konning Hrolf, om han vil tage mod os. Svip Bonde sagde: I maae nu raade for Eders Færd og Foretagende, men bedst tykkes det mig, at I blive hjemme hos mig. De sagde: at nu vilde det ikke lykkes at fraraade dem. Siden toge de Afsked med deres Fader og Moder, og kom ikke til Kong Adils, uagtet Svipdag havde lovet ham at komme til ham, för de droge bort. De satte nu deres Kaas lige til Kong Hrolf. Svipdag gik strax ind for Kongen, og hilste paa ham. Denne spurgte, hvo han var? Svipdag nævner ham sit og sine Brödres Navne, og sagde, at de havde været en Tid hos Kong Adils. Kong Hrolf sagde: hvi drog du da hid, eftersom du veed, at der er ikke meget Venskab mellem Kong Adils og mig? Svipdag sagde: det veed jeg vel, Herre! men dog vil jeg bestræbe mig for at blive Eders Mand, ligesom og alle mine Brödre, om det lader sig gjöre, om I end kunde synes, at vi ikke ere meget værd. Kongen svarede: ei havde jeg besluttet, at tage mig Venner af Kong Adilses Mænd, men efterdi I ere dragne til mig, saa vil jeg ogsaa antage Eder; thi jeg anseer dens Vilkaar for bedre, som ikke bortviser Eder, eftersom jeg

seer, at I ere dygtige Kæmper, og jeg har spurgt, at I have vundet stor Navnkundighed, dræbt Kong Adilses Bærsærker, og udfört mangen anden berömmelig Heltedaad. Hvor viser du mig til Sæde? siger Svipdag. Kongen sagde: sætter Eder hos den Mand der, som hedder Bjalke, og lader Plads staae ledig ovenfor Eder til tolv Mænd. Nu ginge Brödrene til den Plads, som Kongen havde anviist dem. Svipdag spörger Bjalke, hvorfor de Pladse skulde staae ledige, som vare indenfor dem. Bjalke svarer, at der sad Kongens tolv Bærsærker, saasnart de kom hjem, men de vare nu i Leding. Den ene af Kong Hrolfs Döttre hedd Skur, den anden Drifa. Denne var hjemme hos Kongen, og var en overmaade höflig Kvinde. Drifa yndede disse Brödre, og var meget velvillig mod dem; og randt saaledes Sommeren hen, indtil Bærsærkerne om Hösten kom hjem til Hove. Efter Skik og Brug ginge de, da de kom i Hallen, for hver Mand, og derpaa spurgte Bærsærkernes Formand, om den, der sad der, turde kalde sig ligesaa tapper, som han. De fandt da paa forskjellige Svar derpaa, som Enhver syntes bedst at passe sig; men hvilke dog alle gik ud paa, at de syntes, at der fattedes meget i, at de vare saa tappre. Nu gaaer han

for Svipdag, og spörger, om han ansaae sig saa tapper? Svipdag springer op, svinger sit Sværd, og sagde, at han i ingen Henseende var mindre tapper end ham. Bærsærken sagde: Hug da i min Hjelm! Svipdag gjorde det, men det beed ikke paa. Siden vilde de kæmpe, men Kong Hrolf sprang imellem dem, og sagde, at det skulde ikke tillades dem, og skulde de, fra den Tid af, hellere kaldes hinandens Ligemænd og begge hans Venner. Derefter forligtes de, og stode hinanden stedse bi, naar de vare i Leding, og seirede, hvor de kom frem. Kong Hrolf sendte nu Mænd til Sverrig til sin Moder Dronning Yrsa, og beder hende, at sende sig de Eiendele, som hans Fader Kong Helge havde havt, og Kong Adils havde bemægtiget sig, da denne blev dræbt. Yrsa sagde, at det fordrede Billighed, at hun indledte denne Sag for Kongen, om det var hende muelig. Men hvis du selv, min Sön! lader hun sige, vil forsöge paa, at erholde disse Eiendele, vil jeg staae dig bi i Raad; men Kong Adils er en Mand saa gjerrig efter Penge, at han aldrig bryder sig om, hvormeget han derfor opoffrer. Dette böd hun dem sige til Kong Hrolf, og sendte ham derhos anselige Gaver.

Tre og tyvende Kapitel.

Om Kong Hrolf og Kong Hjörvard, Skuldes Mand.

Kong Hrolf laae nu i Leding, og dette voldte ham Ophold i at drage til Kong Adils. Han forskaffer sig en stor Magt, og alle de Konger, som han traf paa der i Omegnen, gjör han skatskyldige under sig, hvortil Aarsagen fornemmeligen var den, at alle de störste Kæmper vilde være hos ham, og ikke tjene nogen Anden, eftersom han var langt gavmildere end andre Konger. Kong Hrolf valgte til sin Hovedstad Leiregaard i Danmark, som var en stor og stærk Stad, hvor der herskede mere Ödselhed og Hofpragt end andensteds i Alt, hvad man havde befundet som Tegn paa höi Anseelse. Der var en mægtig Konge, som hedd Hjörvard. Han fik Skulde, Kong Helges Daatter og Kong Hrolfs Söster, til Ægte. Det skedte med Kong Adilses og Dronning Yrsas og hendes Broder Hrolfs Samtykke. Engang böd Kong Hrolf sin Svoger Hjörvard til Gjestebud, under hvilket det hændte sig en Dag, medens Kongerne vare ude, at Kong Hrolf löste sit Buxebelte, og rakte imidlertid Kong Hjörvard sit Sværd, og da han

avde bundet Buxebeltet, tog han atter Sværet, og talede saaledes til Kong Hjörvard: det ide vi begge, at det Ord har længe gaaet, at en skal være den Andens Undermand for hele ftertiden, som holder paa hans Sværd, medens an binder sit Buxebelte. Skal du nu være min Jnderkonge, og finde dig i det, ligesaa vel om Andre. Hjörvard blev derved overmaade red, men nödtes dog til at lade det blive dered. Han drog saaledes bort, meget ilde til lode ved sine Kaar. Han ydede dog Skat til ong Hrolf, ligesom andre hans Underkonger, som vare ham underdanige. Her ender ortællingen om Svipdag.

Fjerde Fortælling.

Om Bödvar Bjarke og hans Brödre

Fire og tyvende Kapitel.

Hring, Konge i Opdalen i Norge, faaer Dronning Hvit til Ægte.

Nu begynder Fortællingen derved, at over Opdalene, nord paa i Norge, herskede dengang en Konge, som hedd Hring, som havde en Sön ved Navn Björn. Det hændte sig, at hans Dronning döde, hvilket Kongen, saavelsom mange andre Fremmede, ansaae for et stort Tab. Hans Undersaatter og Raadgivere bade ham at gifte sig igjen, og det skeer nu, at han sender Mænd sönder i Landet, at beile for sig men de fik megen Modbör og svære Storme saa de nödtes til, at vende Stavnen, og holde udaf Veiret, og dreve nord paa op til Finmarken hvor de forbleve om Vinteren. Kort efter de vare komne i Land, droge de en Dag op

Landet, og kom til en Gam eller Hytte, hvori vare tvende skjönne Kvinder. De modtoge dem vel, og spurgte, hvorfra de vare komne did. De fortalte dem nu hele deres Færd, og i hvad Erinde de vare reiste, og spurgte Kvinderne, hvo de vare, og af hvad Aarsag saadanne fagre og ynlige Kvinder vare komne til et saa ensomt Sted, saa langt fra andre Folk. Den ældste sagde: enhver Ting har sin Aarsag, Ungersvende! her ere vi komne for den Sags Skyld, at en mægtig Konge begjerede min Daatter til Ægte, men hun vilde ikke have ham; hvorpaa han truede med at bruge Vold mod hende. Desaarsag holler jeg hende her skjult, medens hendes Fader ligger ude i Leding. De spurgte, hvo hendes Fader var? Moderen sagde: hun er en Daatter af Finnernes Konge. De spurgte: hvad de hedde? Den ældste sagde: jeg hedder Ingeborg, og min Daatter hedder Hvit, og jeg er Finnekongens Frille. Der var desuden en Pige, som vartede dem op. Kongens Mænd syntes vel om dem, og den Beslutning blev tagen, at forsöge, om Hvit vilde drage med dem, og gifte sig med Kong Hring. Formanden for Kongens Gesandtskab bragte dette paa Bane for hende. Hun gav dem ikke strax Svar, men hun skjöd det under sin Moders Styrelse, og, siger hun,

henstiller jeg denne Sag til hende. Saa er det nu, som man siger, sagde Moderen, at ud af hver vanskelig Sag maa man rede paa nogen Maade. Ugiet det derfor synes mig slemt, at det skeer uden hendes Faders Minde, saa maa man dog vove derpaa, om hun skal bringes Maalet nærmere. Derefter beredte de sig til at reise med dem, og de tage siden Veien lige til Kong Hring, som spurgte, hvorledes det var tilgaaet? De udlode sig vel over deres Ærinde. Strax spurgte Gesandterne, om Kongen vilde tage hende til Ægte, eller lade hende atter drage bort. Kongen syntes godt om Kvinden, og holdt strax Bryllup med hende, og det bröd han sig ei om, at hun ikke var rig. Kongen var temmelig til Alders, hvilket snart siden merkedes paa Dronningen.

Fem og tyvende Kapitel.

Om Björn, Kong Hrings Sön, og hans Stifmoder Hvit.

En Olding boede der ei langt fra Kongen. Han var gift, og havde en Daatter, ved Navn Bera,

som var en ung og skjön Pige. Kongens Sön Björn, og Oldingens Datter Bera legede ofte Börnelege tilsammen, og det stod vel til imellem dem. Oldingen var rig, thi han havde længe været paa Vikingetog, og var i sine unge Dage en stor Kæmpe. Bera og Björn elskede hinanden höit, og omgikkes meget med hinanden, og saaledes rändt en Stund hen, uden at dog noget Mærkværdigt tildrog sig. Björn voxte snart op til en stor og stærk Mand. Han var meget færdig i alle Idrætter. Kong Hring var længe ude af Landet i Leding; Hvit styrede det da imidlertid. Hun var ikke afholdt af Folket, men mod Björn var hun meget venlig, skjönt han kun agtede lidet derpaa. Da Kongen engang drog hjemmefra, raadede Dronningen ham, at hans Sön Björn skulde blive hjemme hos hende, at styre Landet. Kongen syntes det vel overlagt; Dronningen blev da hovmodig og opblæst. Kongen befalede Björn, at blive hjemme, og varetage Rigets Anliggender tillige med Dronningen. Björn sagde, at han var ikke meget derfor, og at han ikke kunde fordrage Dronningen. Kongen befalede, at han skulde blive tilbage, hvorpaa han drog ud af Landet med en stor Hær. Björn gaaer nu hjem efter denne Samtale med sin Fader, og de vare

og satte deres Kaas ligetil deres Faders. De spurgte nu hans Raad, hvad Beslutning de skulde tage, og hvorhen de skulde vende sig? Han kaldte det störst Hæder, at være hos Kong Hrolf i Danmark, blandt hans Kæmper. Der er den skjönneste Leilighed til Forfremmelse, og til at sagtne Eders Overmod, thi jeg har spurgt det for vist, at did ere komne de störste Kæmper af Nordlandene. Hvorledes forholder det sig med ham? siger Svipdag. Det er mig sagt om Konning Hrolf, svarede Faderen, at han er rund og gavmild, trofast, men varsom i at indgaae Venskabs-Forbindelse, saa at hans Lige ikke vil findes. Han sparer næsten hverken Guld eller Kostbarheder mod Nogen, som vil modtage dem. Han er en middelmaadig Mand at see til, men stor og vanskelig at komme i Kast med. Han er den skjönneste af Mænd, stolt mod de Ubarmhjertige, men venlig og god mod de Arme, og mod Alle; som ikke trodse ham. Han er overmaade nedladende, saa at han lige venligen tiltaler Fattige og Rige. Han er saa berömmelig en Mand, at hans Navn ei vil ældes, saalænge Verden er beboet (14). Han har og gjort sig skatskyldige alle de Konger, som ere i Naboelandene deromkring, da Alle ere villige til at tjene ham. Svipdag siger:

saa har du nu talt om ham, at jeg og alle vi Brödre have fast besluttet at drage til Konning Hrolf, om han vil tage mod os. Svip Bonde sagde: I maae nu raade for Eders Færd og Foretagende, men bedst tykkes det mig, at I blive hjemme hos mig. De sagde: at nu vilde det ikke lykkes at fraraade dem. Siden toge de Afsked med deres Fader og Moder, og kom ikke til Kong Adils, uagtet Svipdag havde lovet ham at komme til ham, för de droge bort. De satte nu deres Kaas lige til Kong Hrolf. Svipdag gik strax ind for Kongen, og hilste paa ham. Denne spurgte, hvo han var? Svipdag nævner ham sit og sine Brödres Navne, og sagde, at de havde været en Tid hos Kong Adils. Kong Hrolf sagde: hvi drog du da hid, eftersom du veed, at der er ikke meget Venskab mellem Kong Adils og mig? Svipdag sagde: det veed jeg vel, Herre! men dog vil jeg bestræbe mig for at blive Eders Mand, ligesom og alle mine Brödre, om det lader sig gjöre, om I end kunde synes, at vi ikke ere meget værd. Kongen svarede: ei havde jeg besluttet, at tage mig Venner af Kong Adilses Mænd, men efterdi I ere dragne til mig, saa vil jeg ogsaa antage Eder; thi jeg anseer dens Vilkaar for bedre, som ikke bortviser Eder, eftersom jeg

seer, at I ere dygtige Kæmper, og jeg har spurgt, at I have vundet stor Navnkundighed, dræbt Kong Adilses Bærsærker, og udfört mangen anden berömmelig Heltedaad. Hvor viser du mig til Sæde? siger Svipdag. Kongen sagde: sætter Eder hos den Mand der, som hedder Bjalke, og lader Plads staae ledig ovenfor Eder til tolv Mænd. Nu ginge Brödrene til den Plads, som Kongen havde anviist dem. Svipdag spörger Bjalke, hvorfor de Pladse skulde staae ledige, som vare indenfor dem. Bjalke svarer, at der sad Kongens tolv Bærsærker, saasnart de kom hjem, men de vare nu i Leding. Den ene af Kong Hrolfs Döttre hedd Skur, den anden Drifa. Denne var hjemme hos Kongen, og var en overmaade höflig Kvinde. Drifa yndede disse Brödre, og var meget velvillig mod dem; og randt saaledes Sommeren hen, indtil Bærsærkerne om Hösten kom hjem til Hove. Efter Skik og Brug ginge de, da de kom i Hallen, for hver Mand, og derpaa spurgte Bærsærkernes Formand, om den, der sad der, turde kalde sig ligesaa tapper, som han. De fandt da paa forskjellige Svar derpaa, som Enhver syntes bedst at passe sig; men hvilke dog alle gik ud paa, at de syntes, at der fattedes meget i, at de vare saa tappre. Nu gaaer han

for Svipdag, og spörger, om han ansaae sig saa tapper? Svipdag springer op, svinger sit Sværd, og sagde, at han i ingen Henseende var mindre tapper end ham. Bærsærken sagde: Hug da i min Hjelm! Svipdag gjorde det, men det beed ikke paa. Siden vilde de kæmpe, men Kong Hrolf sprang imellem dem, og sagde, at det skulde ikke tillades dem, og skulde de, fra den Tid af, hellere kaldes hinandens Ligemænd og begge hans Venner. Derefter forligtes de, og stode hinanden stedse bi, naar de vare i Leding, og seirede, hvor de kom frem. Kong Hrolf sendte nu Mænd til Sverrig til sin Moder Dronning Yrsa, og beder hende, at sende sig de Eiendele, som hans Fader Kong Helge havde havt, og Kong Adils havde bemægtiget sig, da denne blev dræbt. Yrsa sagde, at det fordrede Billighed, at hun indledte denne Sag for Kongen, om det var hende muligt. Men hvis du selv, min Sön! lader hun sige, vil forsöge paa, at erholde disse Eiendele, vil jeg staae dig bi i Raad; men Kong Adils er en Mand saa gjerrig efter Penge, at han aldrig bryder sig om, hvormeget han derfor opoffrer. Dette böd hun dem sige til Kong Hrolf, og sendte ham derhos anselige Gaver.

hyllede ham. Björnen gik da ud, og hun sorrigfuld efter ham. I det hun seer sig om, faaer hun Öie paa en stor Hær, som kom frem for Bjergaasen. Mange og store Hunde ginge foran Hæren. Björnen löber nu fra Hülen, og frem langs Fjeldet, hvor Hundene og Kongens Mænd komme imod ham, og blev han dem vanskelig at faae Bugt med. Han lemlæstede mange Mænd for dem, inden de net kom ham ind paa Livet, og alle Hundene dræbte han. Omsider lykkedes det dem dog, at slaae Kreds om ham, men han svævede da meget rasende hist og her inden for Mændenes Kreds. Men nu saae han, hvorledes han stak i det, at han paa ingen Maade kunde undslippe. Han dreiede da derhen, hvor Kongen stod, og fat paa den Mand, som stod ham nærmest, og rev ham levende sönder. Da var Björnen saa afmægtig, at han kastede sig fladt ned paa Jorden; hvorpaa Mændene strax löbe til, og dræbte ham. Saasnart Bera saae dette, gik hun til Kongen og sagde: Vil I, Herre! give mig det, som er under Dyrets venstre Bov? Han tilstod hende det, sigende: at der maatte vel være Noget, som det anstod ham at overdrage hende. Kongens Mænd havde da alt næsten flaaet den. Bera gik til, og tog Ringen bort, og forvarede den, uden at Nogen

enten saae, hvad hun tog, eller siden ledte der efter. Kongen spurgte, hvo hun var? thi han kjendte hende ikke. Hun gav ham saadant Svar, som hun troede, tjente hende bedst; men dog anderledes, end det virkeligen forholdt sig.

Syv og tyvende Kapitel.

Bera föder tre Sönner; Elgfrode, Thorer Hundefod og Bödvar Bjarke.

Kongen drog nu hjem, og Bera fulgte med samme Vei. Dronningen tog meget fornöiet og venligt mod hende, og spurgte: hvo hun var? Hun sagde ligesom för, men dog ikke, hvad Sandheden var. Dronningen gjör nu et stort Gilde, og laver Björnekjödet til, at sætte for Gjesterne. Bondedatteren var i Dronningens eget Værelse, og fik ei Tilladelse, at drage bort; thi Dronningen ahnede, hvo hun maatte være. Dronningen kom nu, förend man kunde vente det, löbende med en Tallerken, hvorpaa der laae noget Björnekjöd, og böd Bera nyde noget deraf; men hun vilde ikke spise

fastsat, hvad enhver skulde have. Frode vilde tage mere; men formaaede det ikke; thi det var de mindste Eiendele, som vare ham tiltænkte. I det samme seer han et Vaaben komme frem af Bjerget. Han tager ved Fæstet, men Sværdet var fast, saa at han ikke kunde trække det ud. Dernæst tog han fat paa et Öxeskaft, men det var ei lösere end det forrige. Da sagde han: mueligt har han, som har nedlagt disse kostbare Ting her, villet, at Vaabenskiftet skulde ligne Delingen af de andre Lösöre. Han greb da i et Haandfang, og det var strax löst, saa der fulgte en Skalm eller kort Sværd med Haandfanget. Han betragtede Klingen et Öieblik, og sagde siden: han har været ubillig, som har skiftet disse Sager, og slog nu med begge Hænder Klingen mod et Klippestykke, og vilde slaae den i Stykker; men Klingen gik ind i Klippen, saa det smeldede mod Heftet, men den gik ingenlunde itu. Da sagde Elgfrode: hvad ligger det Lag paa, hvorledes jeg behandler denne ondtvarslende Kostbarhed; men derom er ingen Tvivl, at den kunde bide, hvad det saa skulde være. Derefter tog Frode Afsked med sin Moder og drog bort. Han drog op til en Fjeldvei, og blev der en Ildgjerningsmand, og slog Folk ihjel for at tilvende sig

deres Eiendomme, og byggede der en Skale, hvor han slog sin Bopæl op.

Ni og tyvende Kapitel.

Om Thorer Hundefod, som blev Konge over Gotherne.

Kong Hring troede nu vel at kunde forstaae, hvilke Vidunder alt dette maatte betegne; men talede ikke et Ord derom for Folket, og lod alt være uformærkt ligesom tilforn. Kort derefter forlangte Thorer Hundefod at drage bort; men hans Moder viste ham til Hulen, og anviste ham de Eiendele, som vare ham bestemte, underrettede ham om Vaabnene, og böd ham tage Öxen, og sagde, at saa havde hans Fader befalet. Derpaa tog Thorer Afsked med sin Moder og drog bort. Han gik strax til Hulen, og tog först fat paa Sværdfæstet; men Sværdet var fast, dernæst tog han ved Skaftet paa Öxen. Den var lös, eftersom den var ham bestemt. Han tog dernæst sine Eiendele og gik bort, lagde dog först Veien om ad til sin Broder Elgfrode. Han gaaer ind i hans Skale, sætter sig ned i Sædet, og lader Hatten synke

henstiller jeg denne Sag til hende. Saa er det nu, som man siger, sagde Moderen, at ud af hver vanskelig Sag maa man rede paa nogen Maade. Ugiet det derfor synes mig slemt, at det skeer uden hendes Faders Minde, saa maa man dog være derpaa, om hun skal bringes Maalet nærmere. Derefter beredte de sig til at reise med dem, og de toge siden Veien lige til Kong Hring, som spurgte, hvorledes det var tilgaaet? De udlode sig vel over deres Erinde. Strax spurgte Gesandterne, om Kongen vilde tage hende til Ægte, eller lade hende atter drage bort. Kongen syntes godt om Kvinden, og holdt strax Bryllup med hende, og det bröd han sig ei om, at hun ikke var rig. Kongen var temmelig til Alders, hvilket snart siden merkedes paa Dronningen.

Fem og tyvende Kapitel.

Om Björn, Kong Hrings Sön, og hans Stifmoder Hvit.

En Olding boede der ei langt fra Kongen. Han var gift, og havde en Daatter, ved Navn Bera,

Stol bliver derhæst fremsat i Forsamlingen, hvori to Mænd rummeligen kunne sidde, og den skal være Konge, som udfylder det Rum; men mig tykkes, at du fuldkommen kan udfylde det. Efter dette toge de Afsked med hinanden, og skiltes ad. Thorer tog nu Veien lige til Gothland, hvor han kom til en Jarl, som tog vel imod ham. Der opholdt han sig om Natten. Der sagde hver Mand, som saae Thorer, at han var vel skikket til at være Konge over Gotherne for sin Væxts Skyld, og at man tilde finde Faa, som vare hans Lige. Da de nu kom til Tingstævne, gik det just som hans Broder Frode havde forudsagt. En ypperste Voldgiftsmand var der sat til med andru Kjendelse at afgjöre Sagen. Mange satte sig i Sæder, men han kjendte dem uværdige. Tilsidst gik Thorer til og satte sig i Stolen. Da sagde Voldgiftsmanden: for dig passer Sædet bedst; thi tildömmer jeg dig derfor dette Regimente. Siden gave Indvaanerne ham Kongenavn, og han blev kaldet Kong Thorer Hundefod, og om ham ere vidtlöftige Fortællinger. Han var almindelig yndet, förte mange Krige og havde som oftest Seier, og sad siden en Tid lang rolig hjemme i sit Rige.

Tredivte Kapitel.

Om Bödvar Bjarke og hans Hævn over Dronning Hvit, og om Kong Hrings Död.

Bödvar var imidlertid hjemme hos sin Moder og var ret hendes Öiesteen. Han var af alle den mandigste og skjönneste. Dog var han endnu ikke meget kjendt iblandt Folk. Han spörger eengang sin Moder, hvo der var hans Fader? hun fortæller ham hans Död og hele Tildragelsen, hvorledes en uheldig Skjæbne var ham paalagt af hans Stifmoder. Bödvar svarede: ilde bör vi for dette lönne denne Troldkvind; men hun fortalte derpaa, hvorledes hun af Dronningen var tvungen til at spise af Björnekjödet, hvilket nu kjendtes paa hans Brödre Thorer og Elgfrode. Bödvar sagde: tykkes mig, at Frode kan med större Skjæl hævne vor Fader paa dette Kvinde-Uhyre, end ihjelslaae uskyldige Folk for Vindings skyld, og bedrive Ildgjerninger. Underligt synes det mig og, at Thorer drog bort, uden at han gav denne Hex nogen Paamindelse, og troer jeg, at det bliver det bedste, at jeg straffer hende lidt for os allesammen. Bera svarede: mag det saa, at hun ikke sætter nogen

Trolddom mod dig, som kan skade dig. Han sagde, at det skulde han nok passe. Derefter droge Bödvar og Bera til Kongen, hvem hun efter Bödvars Raad fortæller, hvorledes Alt var tilgaaet, og viser Ringen, som hun havde taget ud af Dyrets Bov, og som hans Sön Björn havde eiet. Kongen syntes med Vished at kjende Ringen. Jeg havde ganske ahnet det, siger han, at alle disse underlige Skabninger vare af Dronningens Anstiftelse, men formedelst min Kjerlighed til hende har jeg tiet dermed. Bödvar sagde: lad hende nu drage bort, eller vi ville tage Hævn over hende. Kongen tilböd, at ville böde til ham med Penge, saameget han selv bestemte, for at Alt endnu skulde være roligt. Jeg vil desuden give dig, siger han, et Rige at styre, og Jarlsnavn strax; men efter min Död Kongedömmet, for at du ikke skal tilföie hende noget Meen. Bödvar sagde, at han ikke vilde være Konge; men at han hellere vilde være blandt Kongens Mænd, og tjene ham; men, siger han, skjönt du er saa indtaget af denne onde Aand, at du neppe beholder Forstanden tilbage til ret at styre dit Kongedömme, saa skal hun dog aldrig trives fra dette Öieblik. Bödvar var da saa rasende, at Kongen turde ikke give sig af med ham

Han styrter ind i Dronningens Buur, og havde en Skindpose i Haanden; men Kongen og hans Moder ginge efter ham. Men da Bödvar kom der, vender han sig strax til Dronning Hvit, og sætter Skindposen over hendes Hoved, og snörer den sammen om Halsen, gav hende adskillige Kindhug, og slog hende til Döde med forskjellige Pinsler, og trak hende omkring i alle Stadens Stræder. Mange der i Hallen syntes, at det ikke var værre end halvt fortjent; men Kongen syntes meget ilde derom, skjönt han dog ikke kunde gjöre Noget dertil. Saaledes lod Dronning Hvit sit arme Liv. Bödvar var da atten Aar gammel. Kort derefter bliver Kong Hring syg, og döer, hvorefter Bödvar antog Regimentet, og var dermed tilfreds en föie Tid. Siden stævnede han sine Undersaatter til Thinge, og sagde der paa Thinget, at han vilde drage bort, giftede sin Moder med en Mand, som hedd Valsleit, som tilforn havde været Jarl, og holdt deres Bryllup, för han drog bort.

Et og tredivte Kapitel.

Om Bödvar Bjarke og Elgfrode.

Derefter reed Bödvar ensom bort og havde ikke meget Guld eller Sölv eller andre Eiendele med sig. Dog var han vel udrustet med Vaaben og med Klæder. Han reed nu paa sin gode Hest först til Hulen, efter sin Moders Anviisning. Sværdet blev löst, saasnart han tog ved Fæstet. Med dette Sværd fulgte de Egenskaber, at det skulde aldrig blottes uden det skulde blive Mands Bane. Aldrig maatte det lægges under Hovedet, og ikke reises op paa Fæstet. Kun tre Gange skulde det skjærpes i Eierens hele Levetid, men til andre Tider maatte det ikke blottes. Disse vare de Vanskeligheder, som dermed vare forbundne. Dette ypperlige Klenodie vilde alle Brödrene eie. Bödvar drog nu til sin Broder Elgfrode, som gjorde ham en Skede til Sværdet af Birketræ. Paa denne hans Reise hændte intet Mærkværdigt, för han en Aften kom til en stor Skale, som Elgfrode eiede. Bödvar ledte sin Hest ind, og syntes der at eie upaatalt Alt hvad han troede at trænge til. Elgfrode kom hjem i Skumringen og kastede et vredt Öie til ham.

Bödvar bröd sig kun lidt derom, og lod endog som han hævede Brystet höiere derved. Nu kom Hestene ogsaa i Uenighed, og vilde drive hinanden ud af Stalden. Frode tager da til Orde: det er en megen forvoven Karl, der drister sig til at sætte sig herind uden mit Forlov. Bödvar trykkede Hatten ned i Ansigtet, og svarede Intet. Elgfrode springer da op, trækker Skalmen, og stöder den ned, saa det skingrer mod Hæftet, og gjör saaledes tvende Gange; men Bödvar rörte sig ikke derved. Tredie Gangen trækker han Skalmen og springer imod ham; thi han mærkede, at den fremmede Mand ikke lod sig forskrække, og troede, at han nu skulde tage i ham. Da Bödvar nu seer, i hvad Hensigt han gjorde det, vilde han ikke töve længer, men springer op, og löber ham ind under Armene. Elgfrode spændte ham endnu haardere om Livet, og de toge dygtig fat i hinanden. Under dette faldt Bödvars Hat af, og da gjenkjendte Frode ham, og sagde: velkommen Frænde! vi have her længe nok staaet og brudtes. Endnu skader det ikke, siger Bödvar. Elgfrode svarede: vaerligere, Frænde! maatte du dog endnu være ved at have med mig at bestille, om vi skulle nappes; og vil du her kjende Forskjellen paa vor Styrke,

om vi skulle stævne sammen, og den Ene ikke skaane den Anden. Frode tilböd ham at blive hos sig, og eie Halvparten af Alt hvad han eiede. Bödvar vilde ikke, og tyktes ikke godt om at slaae Folk ihjel for Vindings Skyld. Han drog derfor bort. Frode fulgte ham paa Veien og fortalte, at han havde givet Mange Fred, saadanne nemlig, som ikke kunde forsvare sig. Derved glædede Bödvar sig, og sagde, at han handlede vel heri, og at han burde lade de Fleste fare i Fred, om han end syntes ilde om dem. Elgfrode svarede: mig har Skjæbnen i alle Henseender været paa Halsen; men for dig er det det bedste, at drage til Konning Hrolf i Leire; thi hos ham ville alle de störste Kæmper være; eftersom hans Höimod, Gavmildhed og Kjækhed overgaaer alle andre Kongers. Derpaa tog Frode og rykkede i ham og sagde: du er ikke saa stærk, Frænde, som det anstaaer dig. Han skar sig derpaa i Læggen, tog Blodet, og böd ham drikke, hvilket Bödvar gjorde. Frode tog derpaa i ham anden Gang, og da stod Bödvar fast, som det sömmede sig, paa Pletten. Ja nu er du stærk, saa det kan forslaae, siger Elgfrode, og troer jeg, at denne Drik er kommen dig godt til Nytte, og du vil blive de Flestes Overmand i

Styrke og i al Kjækhed og Manddom, og de under jeg dig vel. Derefter traadte Frode me sin ene Klove i Bjerget, hvorved de stode, o sagde: til dette Spor vil jeg gaae hver Dag, o see efter, hvad der er i Sporet. Deri vil vær Muldjord om du döer af Sot, Vand om d döer paa Söen, og Blod om du döer for Vaaben og da vil jeg hævne dig; thi jeg elsker dig höies af alle Mine. Dermed skiltes de ad.

To og tredivte Kapitel.

Om Bödvar Bjarke og hans Broder Thore Hundefod.

Bödvar drog nu Veien til Gothland, og tra ikke Kong Thorer Hundefod hjemme; me de to Mænd lignede hinanden paa et Haar, sa at man ikke kunde kjende den Ene fra de Anden. Landsens Folk troede derfor, a Thorer maatte være kommen hjem. Ma lod ham sætte sig paa Thronen, og i alle Del blev han betient som Konge. Man anvist ham ogsaa Plads i Dronnigens Seng, thi Th rer var gift. Bödvar vilde ikke ligge und

det samme Lagen som hun, hvilket syntes hende underligt, eftersom hun troede fuldt og fast, at det var hendes Herre; men da Bödvar fortalte hende, hvorledes det Hele hang sammen, lod hun sig ikke videre formærke dermed. De laae nu saaledes hver Nat, og snakkede med hinanden lige indtil Kongen kom hjem, da man kunde föle paa, hvo Manden var. Begge Brödrene toge med aabne Arme imod hinanden. Thorer sagde, at han ingen Anden havde betroet, at ligge saa nær sin Dronning. Thorer tilböd ham at forblive der, og tage mod Halvdelen af alle hans rörlige Eiendomme; men Bödvar vilde det ikke, hvorpaa Thorer sagde, at han kunde handle som han selv fandt for godt, og tilböd at give ham Mandskab; men det vilde han ei heller tage imod. Bödvar reed derpaa bort, og hans Broder, Kong Thorer, fulgte ham paa Veien, og begge Brödrene skiltes nu ad med Venskab, men dog med nogen Forbeholdenhed. Hermed endes denne Fortælling om Bödvar og hans Brödre.

Femte Fortælling.

Om Hjalte hiin höimodige, tilforn kaldt Hött Bondesön.

Tre og tredivte Kapitel.

Bödvars Ophold hos Hötts Forældre.

Efterat Bödvar havde taget Afsked fra sin Broder, Kong Thorer Hundefod, rider han sin Kaas, og Intet er fortalt om hans Færd, för han var kommen til Danmark, og ei langt fra Leiregaard. En Dag var det stærk Slud og slemt Veir, og Bödvar blev gjennemvaad, og Hesten meget mödig og træt under ham, da han reed saa lang Vei. Tilmed blev Veien gjennemtrængende blöd og tung. Det blev og meget mörkt, og drev stærkt paa om Natten, og han blev det ei vaer, för Hesten stödte Foden imod en Skrænte. Bödvar steeg derfor af, for at föle sig for, og mærkede, at der var et Huus, og ledte Dören op. Han banker nu paa, og

Manden kom ud. Bödvar bad om, at han maatte blive der Natten over. Husbonden sagde, at han vilde ikke vise ham bort ved Nattetid, eftersom han ikke kjendte Veien. Bonden tyktes, at han i Alt, hvad han kunde see paa ham, förte et Væsen, som tegnede en stor Mand. Der var nu Bödvar om Natten, og blev behandlet med al Tjenstfærdighed. Han spurgte meget til Kong Hrolfs og hans Kæmpers Heltegjerninger, og om der var endnu langt did. Nei, sagde Bonden, did er ikke langt; har du i Sinde at drage derhen? Ja, svarede Bödvar, det er min Agt. Bonden sagde: der vil du blive vel imodtagen; thi jeg seer, at du er en stor og stærk Mand, og de der synes ogsaa at være anselige Mænd. Ved dette begyndte Konen at græde höit, da de vendte Talen til Kong Hrolf og hans Kæmper i Leiregaard. Hvad græder du for, Kvinde? siger Bödvar. Hun svarede: jeg og min Mand har en Sön, som hedder Hött. Han gik en Dag til Byen, for at fornöie sig; men Kongens Mænd gjorde Nar af ham, hvilket han fandt sig meget slet i. Siden toge de ham, og satte ham i en Beenhob, og det er nu deres Tidsfordriv under Maaltidet, at, saasnart et Been er afpillet, kaste de det paa ham, og han faaer stundom stort Meen

deraf, naar det træffer ham, og jeg veed ikk
om han er levende eller död; men den Belön
ning haaber jeg at erholde af dig for min Gjest
frihed imod dig, at du vil kaste hellere mindr
end större Been paa ham, om han endnu ikk
er död. Bödvar svarede: jeg skal gjöre efte
som du beder, og ikke tykkes det mig saa man
digt, at slaae Een med Been eller behandle Börn
og Smaafolk ilde. Da gjör du vel, sagde Ko-
nen, eftersom din Haand synes mig meget
stærk, saa jeg kan fuldt vist skjönne, at han
ingenlunde vil kunne udholde dine Slag, om du
ikke vil skaane ham.

Fire og tredivte Kapitel.

Om Bödvar Bjarke og Hött Bondesön.

Siden satte Bödvar sin Kaas lige til Leiregaard, hvor Kongen havde sit Hovedsæde. Bödvar leder derpaa sin Hest ind i Stalden, og sætter den ved Siden af Kongens bedste Heste, uden at spörge Nogen derom. Derpaa gaaer han ind i Hallen, hvor der da kun vare faa Mænd forsamlede. Han sætter sig yderst, og da han

havde siddet der en föie Stund, hörer han Noget at buldre henne i et Hjörne af Hallen. Bödvar seer derhen, og bliver vaer, at en Haand kom op af en stor Beendynge, som laae der. Haanden var meget sort. Bödvar gaaer derhen, og spörger, hvad der var i Beendyngen. Svaret löd med svag Röst: Hött hedder jeg, kjære Bödvelil! Hvi er du her? siger Bödvar, eller hvad gjör du? Hött siger: jeg gjör mig en Skjoldborg, kjære Bödvelil! hvorpaa Bödvar tog til Orde: elendig est du i din Skjoldborg, tog fat i ham, og trak ham op af Beendyngen. Hött skreg da höit og sagde: vil du nu skille mig ved Livet? Bödvar! gjör ei det, saasom jeg nu havde sat mig i god Forsvarsstand, men du har nu kastet Alt over Ende, og aldeles sönderbrudt min Skjoldborg, den Tid jeg havde gjort den saa höi uden om mig, at den havde beskyttet mig for alle Eders Slag, saa at aldeles intet havde kunnet ramme mig længer, og jeg tilmed endnu ikke havde bragt den i den Stand, jeg agtede, den skulde blive. Bödvar svarede: nei du skal ikke behöve at bygge Skjoldborg længer; hvorpaa Hött græd og sagde: Vil du da nu dræbe mig? söde Bödvelil! Bödvar bad ham ikke skrige saa höit, löftede ham op, og bar ham ud af Hallen og hen

til et Vandsted, som var der i Nærheden, men faa Mænd gave Agt derpaa. Der toede han ham nu fra Top til Taae, og gik derpaa atter til den Plads, som han tilforn havde indtaget for sig, og ledte Hött efter sig, og gav ham Plads ved Siden af sig; men denne var saa bange, at han skjælvede over hele sit Legeme, uagtet han syntes at kunne forstaae, at denne Mand vilde hjælpe ham. Derefter afrnedes det, og Mændene strömmede ind i Hallen. Hrolfs Kæmper saae nu, at Hött havde faaet Sæde oppe paa en Bænk, og tyktes dem, at den Mand havde gjort sig meget dristig, som havde paataget sig dette Værk. Blev Hött nu ilde til Mode, saasnart han saae sine gamle Bekjendtere; thi han havde fristet Ondt af dem, og, saasom Livet var ham kjært, vilde han til at fare tilbage i sin Beendynge, thi han troede, at han var ikke slet saa bar for deres Kast, naar han naaede did, som han nu var; men Bödvar holdt ham, saa han var ikke i Stand til at drage bort. Hofsinderne bleve nu ved deres gamle Skik, og kastede först smaae Been tvert over Gulvet til Bödvar og Hött; men Bödvar lod, som han saae det ikke; Hött derimod var saa bange, at han rörte hverken Mad eller Drikke, og det kom ham bestandig for, som han hvert Öieblik

skulde blive slaaet, hvorpaa han sagde til Bödvar: kjære Bödvelil! nu bliver en stor Knoggel dreven paa dig, og den er vist bestemt til vor Ödelæggelse. Bödvar böd ham være taus, og sætter nu sin hule Haand imod, og fatter saaledes Knoggelen, hvormed ogsaa fulgte et heelt Laarbeen. Han sender derpaa Knoggelen tilbage, og retter den paa den, som kastede, og giver ham den forlænds til, med saadan en Fart, at han fik sin Bane. Derved kom en stor Forskrækkelse over Hofsinderne, og Rygtet bragte til Kong Hrolf og hans Kæmper oppe i Kastellet, at en Mand som ret saae ud til noget Overordentligt, var kommen i Hallen, og havde dræbt een af hans Hofsinder, og at de önskede at dræbe Manden igjen. Kongen spörger, om Hofsinden var dræbt saglös? Ja saa godt som, svarede de, men hele Sandheden kom dog nu for en Dag. Kong Hrolf sagde, at det skulde være langt fra, at Manden skulde dræbes. Have I da her, siger han, optaget Eders onde Uvæsen, at slaae saglöse Folk med Been, som er mig til Vanære, og gjör Eder stor Skam. Jeg har jævnligen talt om dette tilforn; men I have ingen Vægt lagt paa mine Ord. Troer jeg, at det er ingen ubetydelig Karl, som I nu have angrebet. Kalder ham

derfor hid til mig, saa at jeg kan faae at vide, hvo han er. Bödvar gaaer nu for Kongen, og hilser med megen Anstand og Ynde paa ham. Kongen spörger ham om hans Navn. Hötts Værge, siger han, kalde Eders Hofsinder mig; men jeg hedder Bödvar. Kongen spurgte: hvilke Böder vil du byde mig for min *Hofsinde*? Bödvar svarede: han ligger paa sine Gjerninger. Kongen spurgte: vil du blive min Mand, og besætte hans Plads? Bödvar svarede: det siger jeg ikke nei til, at være Eders Mand; men jeg vil derfor paa ingen Viis skilles fra Hött, men vil, at vi begge sidde nærmere hos dig, end denne sad; i andet Fald drage vi begge bort. Kongen sagde: skjönt jeg seer i ham ingen Hæder for mig, saa vil jeg dog ikke spare Mad for ham. Bödvar gaaer nu til den Plads, som ham behagede, men han vilde ikke sidde paa den, som hiin havde beklædet. Han rykkede op etsteds trende Mænd, og han og Hött toge der Sæde, og det var længer inde i Hallen, end Sæde var dem tilstaaet. Tænkte Mændene nu, at Bödvar var dem en haard Nöd at knække, og de bleve yderligen forbittrede paa ham.

Fem og tredivte Kapitel.

Bödvar dræber et stort Udyr.

Og som det nu leed ad Julen bleve Mændene
er meget bekymrede. Bödvar spörger Hött
m Aarsagen dertil. Hött fortæller ham, at
er nu to Vintre i Træk var kommet et stort
g skrækkeligt Dyr, som havde Vinger paa
yggen, og jevnligen flöi, og to Efteraar havde
et været der og gjort stor Skade. Intet Jern
ed paa det, og tilmed kom nu de drabeligste
f Kong Hrolfs Kæmper ikke hjem. Bödvar
igde: ei er Hallen saa godt besat, som jeg
roede, om et Dyr skal ödelægge Kongens Rige
g Eiendomme. Hött svarede: det er intet Dyr,
narere er det det störste Uhyre. Nu kom
Julekvæld og da sagde Kongen: nu vil jeg, at
Alle skulle være rolige og tause i Nat, og for-
byder alle mine Mænd at sætte sig i nogen Fare
mod Dyret. Gaae det nu med Godset, som
Skjæbnen vil, men mine Mænd vil jeg ikke
miste. Alle lovede gjerne, at gjöre saa som
Kongen böd. Alligevel gik dog Bödvar hem-
meligen bort om Natten, og lod Hött drage
med sig, ihvorvel denne gjorde det nödigen,
og sagde, at det var hans visse Död. Bödvar

sagde, at det vel vilde faae et bedre Udfald end han tænkte, men han var dog saa bange, at Bödvar maatte bære ham. De fik nu Öie paa Dyret, og strax skreg Hott op i de vilde Skyer, og sagde, at Dyret vilde opsluge ham. Bödvar böd nu den Usling tie, og kastede ham ned i Mosset, og der laae han og var særdeles ræd; dog turde han ikke vende hjem. Nu gaaer Bödvar mod Dyret; men den Forhindring kom ham paa, at just som han vilde trække Sværdet, stak det saa fast i Balgen, at han ikke mægtede at trække det. Han rykkede derfor i det af alle Livsens Kræfter, saa det bragede i Balgen, og da gik Sværdet af Skeden. Han stöder det nu saa stærkt ind under Dyrets Bov, at der stod i Hiertet, og Dyret drattede dödt ned til Jorden. Derefter gaaer han derhen, hvor Hött laae, tager ham op, og bærer ham, enten han saa peeb eller sang, didhen hvor Dyret laae dödt paa Jorden. Bödvar sagde: nu *skal* du drikke Dyrets Blod. Han var vel længe uvillig dertil, men turde dog tilsidst ei andet. Bödvar lod ham nu drikke to store Slurk, og spise Noget af Dyrets Hjerte. Dernæst tog Bödvar fat i ham, og de brödes længe. Tilsidst sagde Bödvar: nu er du da bleven ganske stærk, og ei venter jeg, at du nu vil ræddes for Ko

Hrolfs Hofsinder. Hött svarede: nei fra dette Öieblik ræddes jeg ikke, end ikke for dig selv. Det er vel, min Staldbroder Hött! lader os nu reise Dyret op, og stille det saaledes i Lave, at de Andre kunne troe, at det er levende. De gjorde saa, og droge dernæst hjem, og ikke eet Menneske vidste, hvad de havde udrettet.

Sex og tredivte Kapitel.

Om Hött Bondesön, da han vog det döde Dyr, og fik Hjaltenavn.

Morgenen derpaa spörger Kongen om, hvad de havde fornummet til Dyret, om det havde hjemsögt noget Sted om Natten. Man berettede ham, at alt hans Kvæg gik ganske uskadt og roligt i Folden. Kongen böd dem efterforske, om man ikke kunde see noget Kjendetegn til, at det havde været der. Vagtmændene gjorde saa, men kom hurtigt tilbage, og berettede Kongen, at Dyret löb med Fart ligemod Byen. Kongen bad nu sine Livvagtsmænd være tappre, og hver hjælpe saameget han havde Mod til, og dræbe dette Uhyre, og

saa skedte, som Kongen bød, at de gjorde sig færdige dertil. Kongen kastede et Öie paa Dyret, og sagde derpaa: jeg seer ikke at Dyret bevæger sig; men hvo vil nu paatage sig, at gaae imod det? Bödvar sagde, at det var Beviis paa en tapper Mands Lyst, til at forsöge sin Styrke. – Min Staldbroder Hött! siger han, ryst nu af dig det onde Omdömme, som man har om dig, at man lader, som der ingen Daad og Dygtighed er i dig, og spring nu til, og dræb Dyret, da du nu seer, at ingen Anden er ret villig dertil. Ja, sagde Hött, dertil er jeg færdig. Kongen sagde: ikke veed jeg, hvorfra du har faaet denne Mandhaftighed, og med dig er tilvisse i kort Tid skedt en stor Forandring. Hött sagde: giv mig dertil dit Sværd Gyldenhjalte, som du der holder i din Haand, og da skal jeg fælde Dyret, eller lade mit Liv. Dette Sværd, sagde Kongen, staaer ikke til at föres uden af en brav og tapper Mand. Dertil svarede Hött: det skal du faae at see, Herre! at den Karl er herop jeg. Da sagde Kongen: Hvo kan vide, om ikke Mere er forandret i din Beskaffenhed, end man kan see paa dig; thi de Færreste tykkes at kjende dig, om du er den samme Mand. Tag nu ved Sværdet, om du kan udföre dette godt! Derpaa gaaer

Eder ilde. De forbleve der om Natten, og der blev viist dem megen Gjestfrihed. De lagde sig til at sove; men vaagnede ved det, at der var kommen saa stor Törst over dem, at den syntes næsten utaalelig, og de neppe kunde bevæge Tungen i Munden. De stode da op, og ilte hen, hvor der stod en stor Kande med Viin, og drak deraf. Morgenen derpaa sagde Hrane Bonde: er det nu saa, Herre! at I maa lyde mig ad; liden Udholdenhed synes mig ved de Mænd, som behöve at drikke om Natten; större Fristelser skulle I udstaae, naar I komme til Kong Adils. Der indtraf et stærkt Uveir, hvorfor de forbleve der den Dag. Den tredie Nat var nu forhaanden. Om Aftenen blev der gjort Ild paa for dem, og tyktes det dem, som sade ved Ilden, at det blev dem for hedt om Hænderne, hvorfor de Fleste flyede bort fra den Plads, som Bonden havde tildeelt dem saa de sprang Alle bort fra Ilden, undtagen Kong Hrolf og hans Kæmper. Bonden sagde: endnu maa I gjöre Udvalg af Eders Hær, Herre! og er det mit Raad, at Ingen fortsætter Reisen, uden I og Eders tolv Kæmper, og er der da noget Haab om, at I atter kunne komme tilbage; men i andet Fald aldeles intet! Saa stor Godhed har jeg fattet for dig,

spörger Hialte om, hvorledes Bærsærkerne plei ede at tee sig. Han siger, at det var dere Skik, naar de kom hjem til Hove, at gaae foi hver Mand og först for Kongen, og spörge, om han i Tapperhed turde sætte sig i Ligning med dem? Det Svar giver Kongen da: det er vanskeligt, at nævne saa kjække Mænd, som I ere, imedens I have skaffet Eder et stort Navn i blodige Kampe mod forskjellige Folkefærd, saavel i den söndre Verdens Part, som her i Norden. Dette svarer Kongen mere af Höimodighed end af Svaghed; thi han kjender deres Sind, og de have vundet Kongen stor Seier og mange Eiendele. Derpaa gaae de fra ham og spörge saa hver Mand, som i Hallen er, om det samme; men Ingen tykkes, at han er saa tapper som de. Bödvar siger: det er et ringe Udvalg af Mænd her er hos Konning Hrolf, om Alle skulle have Feigheds Rygte paa sig for deres Skyld, og dermed sluttede de Talen for denne Gang. Bödvar havde nu været et Aar hos Kong Hrolf, og som det nu var anden Julekvæld, og Konning Hrolf sad over Bordet, sprunge Hallens Dörre pludselig op, og der ginge ind tolv Bærsærker, alle graae af Jern, og skinnende, som om man kunde see paa et Isslag. Bödvar hviskede til Hialte, om

han turde forsöge sig imod Nogen af dem? Ja, sagde Hjalte, ikke imod Een, men snarere imod Alle; thi jeg kan ikke ræddes, om der end er Overmagt mod mig, og ei skal een af dem indjage mig Frygt. Nu ginge Bærsærkerne langs ind i Hallen, og saae at Kong Hrolfs Kæmper havde formeret sig, siden de sidst droge hjemmefra, og de lagde i Særdeleshed Mærke til de nyskomne Mænd, og saae, at den ene af dem var en mandhaftig Karl, og siges det, at Formanden for dem blev lidt underlig til Mode derved. Nu ginge de efter Sædvane ind for Konning Hrolf, og den Fornemste af dem spörger Kongen med de vante Ord. Kongen svarede dertil, hvad ham syntes rimeligt, efter sin Viis. Siden ginge de for hver Mand i Hallen, og tilsidst for de tvende Staldbrödre, og den Fornemste af dem spörger Bödvar, om han turde kalde sig en ligesaa tapper Mand, som han var? Bödvar svarede, at han paastod ikke, at han var en ligesaa tapper Mand, som de vare; men snarere, at han var langt tappere, i hvad de saa vilde forsöge, og turde han ikke at jage ham som en Soe, saadan en nederdrægtig Tævesön, som han var, og i det samme springer han frem paa Bærsærken, griber ham under Armene som han stod i al sit fulde Har-

nisk og styrtede ham til Jorden, saa han stod paa sin Hals, og laae der næsten med brudte Been. Hjalte havde den samme Leeg for paa et andet Sted. Da blev der en stor Ulyd i Hallen, og det forekom Kong Hrolf, at det nu saae ud til at ville blive en meget farlig og vanskelig Sag, om hans Mænd saaledes ödelagde hverandre. Han sprang da fra sit Höisæde hen til Bödvar og böd ham lade Alt være Fred og god Forstaaelse; men Bödvar siger, at Bærsærken skulde miste Livet, hvis han ikke *tilstod*, at han ansaae sig for en mindre betydende Mand, end han var. Kong Hrolf sagde, at det var en let Sag, hvorpaa han lod Bærsærken staae op. Saaledes gjorde ogsaa Hjalte efter Kongens *Bydende*, hvorpaa Mændene satte sig ned hver i sit Sæde, men Bærsærkerne i deres med svar Bekymring. Kong Hrolf holdt en Tale til dem, og sögte at overtyde dem, at de kunde see, at Intet var saa særdeles stort eller stærkt, at det jo kunde finde sit Lige. Forbyder jeg Eder, sagde han, at begynde nogen Drabning eller Ulæmpe i min Hall; men om I overtræde denne min Befaling, da skal det gjelde Eders Liv; men værer saa rasende som mueligt, naar jeg har med mine Fjender at dele, og vinder Eder saa Hæder og Anseelse. Har jeg nu et saadant

Udvalg af Kæmper, at jeg ikke behöver at slaae min Lid til Eder allene. Alle istemmede med een Mund Kongens Tale, og de bleve Alle ganske forligte, og Mændene saaledes bænkede i Kongens Hall, at Bödvar blev holdt höiest i Ære, saa han sad ved Kongens höire Haand, og næst ham Hjalte hin höimodige. Kongen gav denne det Navn, at han skulde hedde hugprud eller höimodig, fordi han omgikkes dagligen med Kongens Hofsinder, af hvilke han havde været saa ilde medhandlet, som för er fortalt, og det uden at han gjorde dem mindste Skade, skjönt han nu var bleven langt mandhaftigere end de. Men Kongen syntes, at det havde været meget at bære over med, om han havde givet dem nogen Paamindelse eller endogsaa dræbt Nogen af dem. Paa Kongens venstre Haand sade de tre Brödre Svipdag og Hvidsærk og Beigald, hvilke her var tildeelt Sæde for deres store Betydenhed. Dernæst sade de tolv Bærsærker, og siden langs paa begge Sider i Hallen de övrige udvalgte Mænd, hvilke her ei ere nævnede. Kongen lod, disse sine Mænd til Gammen og Skjæmt, anstille alskens Lege og Konster. Det fik man at forfare, at Bödvar var den störste af alle hans Kæmper, i Alt hvad som blev prövet, og man turde forsöge, og han

kom i saa stor Anseelse hos Kong Hrolf, at han fik hans kjæreste Daatter Drifa til Ægte, og randt nu saaledes en Tid hen, at de sade rolige i hans Rige, og vare heel navnkundige Mænd. Her endes Fortællingen om Hjalte hin höimodige.

Sjette Fortælling.

Om Kong Hrolf og hans Kæmpers Færd til Sverrig.

Otte og tredivte Kapitel.

Kong Hrolfs og Bödvar Bjarkes Samtale.

Det staaer nu til at fortælle, at Kong Hrolf holdt en Dag et prægtigt Gilde, og alle hans Kæmper og Stormænd vare forsamlede hos ham i hans Kongesal. Kongen kastede nu Öiet til begge Sider, og sagde: mægtig Styrke er her samlet i een Hall, hvorpaa han spurgte Bödvar, om han vidste slig en Konge, som han var, der herskede over saadanne Kæmper? Bödvar sagde, at han ei vidste det; men een Ting er der, siger han, som synes mig at forringe Eders kongelige Hæder. Kong Hrolf spörger nu, hvad det kunde være? Bödvar sagde: det mangler Eder Herre! at I ikke har krævet Eders Fædrenearv i Upsal, den Eders Svoger Kong Adils uretfær-

digen forholder Eder. Kong Hrolf siger: e vanskelig Sag vil det blive at igjensöge de eftersom Kong Adils er ikke en enfoldig Mand men er snarere en Sortekonstner og en sn lisrig, underfundig og tilmed grusom Karl, o den værste at have med at bestille. Bödva sagde: dog anstaaer det Eder, Herre! at fordre Eders Andeel, og engang at drage til Kon Adils, og erfare, paa hvad Viis han vil svar til dette Krav. Kong Hrolf sagde: det er e betydelig Sag, som du der bringer mig i Erin dring om; thi der paaligger det os, at söge Hævn over min Fader hos den gjerrige og for ræderske Kong Adils. Derfor ville vi nu vove dette farlige Foretagende. Det vil jeg ikke dadle, siger Bödvar, ei heller fraraade, at forsöge engang, hvorledes det staaer til hos Kong Adils.

Ni og tredivte Kapitel.

Om Kong Hrolfs og hans Kæmpers Færd og Bonden Hrane i Sverrig.

Derpaa beredte Kong Hrolf sig til sin Færd med hundrede Mand, foruden hans tolv Kæmper

Der er Intet fortalt om deres Reise, för de kom til en Bonde. Han stod udenfor da de kom, og böd dem Alle ind hos sig. Kongen sagde: du er en rask Mand; men har du Evne til det; thi vi ere ikke faa, naar vi ere samlede? Du maa ikke være saa ringe en Bonde, om du kan tage imód os alle. Bonden loe, og sagde: stundum har jeg og seet ikke færre Mænd komme der, hvor jeg har været, og I skulle ikke mangle Drikke eller hvad Andet I behöve Natten over. Kongen sagde, at han vilde forsöge det, hvormed Bonden var tilfreds. Deres Heste bleve da modtagne, og viist al Pleie. Hvad er dit Navn, Bonde! spurgte Kongen. Hrane kalde Somme mig, sagde han. De bleve nu der saa vel modtagne, at de neppe syntes, at kunne være komne paa et gjestfriere Sted. Bonden var nu meget munter; men de maatte spörge ham hvad de vilde, saa redte han sig meget vel ud af Alt, og de syntes han var den viseste Mand, de nogensinde vare trufne paa. De lagde sig nu til at sove, og vaagnede ved at de frös, saa at Tænderne darrede i Munden. De sprang da allesammen op, og trak Klæder og alt Andet, de kunde faae, over sig, undtagen Kong Hrolfs Kæmper, som beholdt blot de Klæder, de tilforn havde paa. Dog frös de Alle

om Natten. Om Morgenen spurgte Bonden hvorledes have I sovet? Bödvar svarede: vel hvorpaa Bonden sagde til Kongen: det veed jeg at dine Hofsinder synes, at det har været noget svalt i deres Sovekammer i Nat. Det var og Tilfældet; men ikke maae de troe, at kunne udstaae alle de Besværligheder, hvormed Kong Adils i Upsal vil forsöge Eder, eftersom dette tyktes dem saa besværligt. Vil du derfor, Herre! komme derfra med Livet, saa send Halvparten af din Hær hjem; thi det er ikke Mængden, der vil gjöre Udslaget til Seier over Kong Adils. Du er en Mand af Betydenhed, Bonde! sagde Kongen; thi vil jeg fölge dit Raad. De gjorde sig nu færdige og droge bort, efterat have taget Afsked med Bonden; men Kongen sendte Halvdelen af sin Hær hjem, og de rede derpaa frem af Veien. Da det aftnedes laae der en anden lille Bondegaard for dem, og her syntes de at gjenkjende den samme Bonde, som de tilforn havde gjestet hos, hvilket forekom dem heelt underfuldt. Bonden tager atter meget vel mod dem, og spörger, hvi de kom saa ofte. Kongen svarer: vi ere nu i den Forfatning, at vi neppe vide hvad for Konster, vi ere udsatte for, og maa du ret kaldes en listig Karl. Bonden sagde: endnu skal jeg ei imodtage

ge vel og med al Artighed imod dem, og böd, man skulde tage imod deres Heste. Bödvar gde: giv vel agt paa, Svende! at hverken lannen eller Halen kommer i Ulæmpe paa Heens; men passer dem vel, og bevarer dem med Omhu fra at blive smudsige. Dette blev sax Kong Adils berettet, hvor omhyggeligen e havde befalet, man skulde være med at igte deres Heste. Han sagde: forfærdeligt or er deres Töileslöshed og Hoffærdighed; lyer nu mit Raad, og gjör som jeg byder: hugær Halerne ganske tæt af ved Bagdelen og afjærer Mankerne, saa at Pandeskindet fölgen ed, og tilreder dem saa ilde og foragteligt, som er paa nogen Maade staaer i Eders Magt, saa de neppeligen beholde Livet tilbage. Derest bleve de fulgte til Hallsdören, men Kong dils lod sig ikke tilsyne. Da sagde Svipdag: g er bekjendt her tilforn, thi vil jeg gaae först d, og har jeg den störste Mistanke til, hvordes her vil blive taget imod os, og gjort Anelser for os. Men lader os ikke mærke ed, hvo der er Kong Hrolf, saa at Kong Adils ikke skal kunne kjende ham i vor Flok. Svipg gik da foran dem Alle, og efter ham hans rödre Hvidsærk og Beigald, derpaa Kong rolf og Bödvar og saa den Ene efter den An-

Bonde! sagde Kong Hrolf, at vi ville fölge dit Raad, og de forbleve der i tre Nætter, hvorpaa Kongen reed derfra med sine tolv Mænd; men tilbagesendte hele sin övrige Hær. Kong Adils havde Speidere ude paa hans Færd, og sagde: det er vel, at Kong Hrolf vil hjemsöge mig; thi för vi skilles ad, skal han vist udföre sit Hværv her, saa det skal blive værd at omtales vidt og bredt.

Fyrgetyvende Kapitel.

Kong Hrolf Krake og hans tolv Kæmper komme til Kong Adils i Upsal.

Derefter ride Kong Hrolf og hans Kæmper til Kong Adilses Hall. Alle Indvaanerne begave sig op i Byens höieste Taarne for at beskue Kong Hrolfs og hans Kæmpers Prydelse; thi de vare zirligen udrustede, og Mange beundrede disse saa belevne Riddersmænd. De rede först langsomt og med höi Anstand; men da de kom Hallen nær, lode de Hestene föle Sporerne, og galloperede frem til Hallen, saa at Alt sprang af Veien, hvor de fore frem. Kong Adils lod

at Alle kunde höre det: nu vil jeg modtage det Leide af Eder Kong Adils, som jeg har Ret til at forlange for disse tolv Mænd, som her ere komne i Forening. Kong Adils sagde: det vil jeg tilstaae; begiver Eder derfor strax ind i Hallen uforsagte og med frimodige Hjerter. De syntes nu at kunne kjende, at der varegjorte lönlige Faldgrave omkring Hallen inden til, men de troede det ei sikkert, at forsöge hvorledes det hang sammen dermed. Dertil kom, at der var et saadant Mörke over Kong Adils, at de ikke tydelig kunde see ham i Ansigtet. Det saae de og, at de Betræk, som vare inde i Hallen til Prydelse, vare gjennembrudte, og at væbnede Mænd vel maatte stikke bag ved dem. Deri toge de heller ikke Feil, thi aldrig saasnart vare de komne over Gravene, för der styrtede en brynieklædt Mand i fulde Vaaben frem fra hvert Forhæng, og gjorde et hæftigt Anfald paa Kong Hrolf og hans Kæmper. Men de toge vel imod dem, og klövede Folk lige ned i Tænderne. Saaledes gik det til en Tid. Det blev ikke kjendt, hvo Kong Hrolf var, men de Angribende faldt dyngeviis ved hvert Aandedræt. Kong Adils svulmede nu af Vrede i Höisædet, da han saae, at Hrolfs Kæmper fældte hans Hær i hobeviis, ligesom andre

Hende, og indsaae at den Leeg ei vilde gavne ham. Han stod derfor op og talede saa: hvad er det for en græsselig Allarm? I ere de störste Drog, i hvad I foretage Eder, i det I anfalde saadanne Kæmper, som have besögt os; holder op i Öieblikket, og sætter Eder ned, og lader os favne hinanden, Svoger Hrolf! alle tilsammen. Svipdag sagde: lidet holder du nu, Kong Adils! din givne Leide, og ærelös beviser du dig i dette Stykke. Derefter satte de sig ned. Svipdag sad inderst, derpaa Hjalte hin höimodige, men Bödvar og Kongen sade sammen, thi de vilde ikke, at han skulde blive kjendt. Kong Adils sagde: jeg seer, at I farer ikke hæderligen frem i et fremmed Land, og hvorfor har Svoger Hrolf ikke mere Mandskab med? Svipdag sagde: det seer jeg, at du sparer ikke at pönse paa svigefulde Raad mod Kong Hrolf og hans Mænd, og det kommer derfor nu lidet an paa, om han rider hid med faa eller mange Mænd. Saaledes endte de deres Ordskifte.

Et og fyrgetyvende Kapitel.

Om Kong Adilses Blusild.

Efter dette lod Kong Adils reengjöre Hallen og de döde Kroppe bære bort; thi af hans Mænd våre mange dræbte, og en Mængde saarede. Kong Adils sagde da: lader os nu gjöre en Langild for vore Venner, og ret for Alvor tænke paa at hædre dem, saa at vi alle kunne være fornöiede dermed. Der bleve nu Folk satte til at tænde Ilden an for dem. Kong Hrolf og hans Mænd sade bestandig med deres Vaaben, uden at de lode dem af Hænderne. Ilden flammede snart op, thi der blev ikke sparet paa Beeg og törre Træsplinter til at bringe den i Lue med. Kong Adils bænkede nu hver, som ham bedst syntes, og tog selv med sine Hofsinder Plads paa den ene Side af Ilden, medens Kong Hrolf og hans Kæmper fik Plads paa den anden Side. Begge Parter sade paa lange Bænker, og talede med hinanden hvad passende kunde være. Kong Adils sagde: ei er der, Kong Hrolfs Kæmper! fortalt formeget om Eders Tappperhed og Mandhaftighed, skjönt I ogsaa ansee Eder större end alle andre Mænd, og der er ikke talt usandt Ord om

Eders Kraftfuldhed. Bringer Ilden i Lue! sagde han fremdeles, saasom jeg ei skjelner nöie, hvo Kongen er, og ville I vist ei flye fra Ilden, om det endog bliver Eder lidt lunkent. Hans Befaling blev nöie fulgt, og han vilde derved blive sikker paa, hvo der var Kong Hrolf; thi han indbildte sig, at denne ikke saa godt kunde udholde Ilden, som Kæmperne, og tænkte han der da vilde blive lettere, at faae Fingre i ham, naar man först vidste, hvo han var; thi tilvisse var det hans Agt at bringe Kong Hrolf af Dage. Dette bemærkede Bödvar og Flere og beskjermede ham noget for Heden, som de bedst formaaede, dog ikke saa, at han derved blev kjendt. Men som nu Ilden trængte stærkest ind paa dem, saa erindrede Kong Hrolf sig det Löfte, han tilforn havde gjort, hverken at flye Ild eller Jern, og han saae nu at Kong Adils vilde sætte et Forsög paa, at de der kunde indebrænde, eller i andet Fald ikke fuldbyrde deret Löfte. Tilmed saae de, at Kong Adilses og hans Mænds Bænke alt vare rykkede ud gjennem Hallens Væg. Veddet tog nu til, at lue stærkt mod dem, og de saae, at Flammerne begyndte at angribe dem, hvis de ei fik det forebygget, saasom Ilden fængte

allerede i deres Klæder. Da kastede de deres Skjolde paa Ilden og Bödvar og Svipdag sagde:

Öge vil vi Ilden
I Adilses Borg.

Hver fattede i sin Mand af dem, som holdt Ilden vedlige, kastede dem ind paa den, og sagde: varmer Jer nu i Ilden for Jeres gode Tjeneste og Möie; thi vi ere tilfulde bagte, og nu kan I bage Ier lidt, eftersom I have været saa flittige i at lægge Ild for os. Hjalte greb den tredie og kastede ham ind paa Ilden ved sin Ende, og saaledes gik det hver den, som forstærkede Ilden. De bleve alle brændte op til Aske, og ikke Een blev bjærget, saasom Ingen turde vove sig at komme nær. Efterat dette var fuldbragt, tog Kong Hrolf til Orde:

Den flyer ei Ilden,
Som over den löber,

hvorpaa de sprunge over Ilden, og agtede sig nu Kong Adils til Livs, men, saasnart han blev dette vaer, undflyede han, og löb til en Pille, som stod der i Hallen, og var huul indvendig, og saaledes slap han ud af Hallen ved sine sorte Konster og sin Galder, og kom ind i Dronning Yrsas Sal. Hun begyndte i Öjeblikket at tiltale ham, og sagde ham mange haarde Ord. Först lod du min Herre, Kong Helge,

om Natten. Om Morgenen spurgte Bonden: hvorledes have I sovet? Bödvar svarede: vel, hvorpaa Bonden sagde til Kongen: det veed jeg, at dine Hofsinder synes, at det har været noget svalt i deres Sovekammer i Nat. Det var og Tilfældet; men ikke maae de troe, at kunne udstaae alle de Besværligheder, hvormed Kong Adils i Upsal vil forsöge Eder, eftersom dette tyktes dem saa besværligt. Vil du derfor, Herre! komme derfra med Livet, saa send Halvparten af din Hær hjem; thi det er ikke Mængden, der vil gjöre Udslaget til Seier over Kong Adils. Du er en Mand af Betydenhed, Bonde! sagde Kongen; thi vil jeg fölge dit Raad. De gjorde sig nu færdige og droge bort, efterat have taget Afsked med Bonden; men Kongen sendte Halvdelen af sin Hær hjem, og de rede derpaa frem af Veien. Da det aftnedes laae der en anden lille Bondegaard for dem, og her syntes de at gjenkjende den samme Bonde, som de tilforn havde gjestet hos, hvilket forekom dem heelt underfuldt. Bonden tager atter meget vel mod dem, og spörger, hvi de kom saa ofte. Kongen svarer: vi ere nu i den Forfatning, at vi neppe vide hvad for Konster, vi ere udsatte for, og maa du ret kaldes en listig Karl. Bonden sagde: endnu skal jeg ei imodtage

Eder ilde. De forbleve der om Natten, og der blev viist dem megen Gjestfrihed. De lagde sig til at sove; men vaagnede ved det, at der var kommen saa stor Törst over dem, at den syntes næsten utaalelig, og de neppe kunde bevæge Tungen i Munden. De stode da op, og ilte hen, hvor der stod en stor Kande med Viin, og drak deraf. Morgenen derpaa sagde Hrane Bonde: er det nu saa, Herre! at I maa lyde mig ad; liden Udholdenhed synes mig ved de Mænd, som behöve at drikke om Natten; större Fristelser skulle I udstaae, naar I komme til Kong Adils. Der indtraf et stærkt Uveir, hvorfor de forbleve der den Dag. Den tredie Nat var nu forhaanden. Om Aftenen blev der gjort Ild paa for dem, og tyktes det dem, som sade ved Ilden, at det blev dem for hedt om Hænderne, hvorfor de Fleste flyede bort fra den Plads, som Bonden havde tildeelt dem saa de sprang Alle bort fra Ilden, undtagen Kong Hrolf og hans Kæmper. Bonden sagde: endnu maa I gjöre Udvalg af Eders Hær, Herre! og er det mit Raad, at Ingen fortsætter Reisen, uden I og Eders tolv Kæmper, og er der da noget Haab om, at I atter kunne komme tilbage; men i andet Fald aldeles intet! Saa stor Godhed har jeg fattet for dig,

Bonde! sagde Kong Hrolf, at vi ville fölge dit Raad, og de forbleve der i tre Nætter, hvorpaa Kongen reed derfra med sine tolv Mænd; men tilbagesendte hele sin övrige Hær. Kong Adils havde Speidere ude paa hans Færd, og sagde: det er vel, at Kong Hrolf vil hjemsöge mig; thi för vi skilles ad, skal han vist udföre sit Hværv her, saa det skal blive værd at omtales vidt og bredt.

Fyrgetyvende Kapitel.

Kong Hrolf Krake og hans tolv Kæmper komme til Kong Adils i Upsal.

Derefter ride Kong Hrolf og hans Kæmper til Kong Adilses Hall. Alle Indvaanerne begave sig op i Byens höieste Taarne for at beskue Kong Hrolfs og hans Kæmpers Prydelse; thi de vare sirligen udrustede, og Mange beundrede disse saa belévne Riddersmænd. De rede först langsomt og med höi Anstand; men da de kom Hallen nær, lode de Hestene föle Sporerne, og galloperede frem til Hallen, saa at Alt sprang af Veien, hvor de fore frem. Kong Adils led

at Alle kunde höre det: nu vil jeg modtage det Leide af Eder Kong Adils, som jeg har Ret til at fordange for disse tolv Mænd, som her ere komne i Forening. Kong Adils sagde: det vil jeg tilstaae; begiver Eder derfor strax ind i Hallen uforsagte og med frimodige Hjerter. De syntes nu at kunne kjende, at der vare gjorte lönlige Faldgrave omkring Hallen inden til, men de troede det ei sikkert, at forsöge hvorledes det hang sammen dermed. Dertil kom, at der var et saadant Mörke over Kong Adils, at de ikke tydelig kunde see ham i Ansigtet. Det saae de og, at de Betræk, som vare inde i Hallen, til Prydelse, vare gjennembrudte, og at væbnede Mænd vel maatte stikke bag ved dem. Deri töge de heller ikke Feil, thi aldrig saasnart vare de komne over Gravene, för der styrtede en bryniekIædt Mand i fulde Vaaben frem fra hvert Forhæng, og gjorde et hæftigt Anfald paa Kong Hrolf og hans Kæmper. Men de toge vel imod dem, og klövede Folk lige ned i Tænderne. Saaledes gik det til en Tid. Det blev ikke kjendt, hvo Kong Hrolf var, men de Angribende faldt dyngeviis ved hvert Aandedræt. Kong Adils svulmede nu af Vrede i Höisædet, da han saae, at Hrolfs Kæmper fældte hans Hær i hobeviis, ligesom andre

rettelser for os, saa der er Syn for Sagen, at Dronningen vil vort Vel; men Kong Adils önsker os saa meget Ondt, som han formaaer, og synes det mig meget, om vi slippe saaledes fra det, som Sagerne nu staae. Vöggör fortæller dem, at Kong Adils var den störste Afgudsdyrker, og saa stor en, at hans Lige ikke fandtes. Især offrer han til en Galt, siger han, og troer jeg ei, at der gives saa stort et Uhyre som den. Tager Eder derfor vel i vare, thi han anvender al Flid paa at ombringe Eder paa den förste den bedste Maade. Endmere tykkes mig, siger Bödvar, at vi kunne vente, at han vil huske os det, hvorledes han flygtede ud af Hallen for os i Aftes. Det maae I have for Öine, siger Vöggör, at han er underfundig og grusom af Sind.

Tre og fyrgetyvende Kapitel.

Om Kong Adilses Offergalt og hans svigefulde Anslag.

Derpaa sov de ind, og vaagnede ved det, at der lige med et blev en saa stor Allarm udenfor, at Alt gav Gjenlyd deraf og rystede, og

at Alle kunde höre det: nu vil jeg modtage det Leide af Eder Kong Adils, som jeg har Ret til at forlange for disse tolv Mænd, som her ere komne i Forening. Kong Adils sagde: det vil jeg tilstaae; begiver Eder derfor strax ind i Hallen uforsagte og med frimodige Hjerter. De syntes nu at kunne kjende, at der vare gjorte lönlige Faldgráve omkring Hallen inden til, men de troede der ei sikkert, at forsöge hvorledes det hang sammen dermed. Dertil kom, at der var et saadant Mörke over Kong Adils, at de ikke tydelig kunde see ham i Ansigtet. Det saae de og, at de Betræk, som vare inde i Hallen, til Prydelse, vare gjennembrudte, og at væbnede Mænd vel maatte stikke bag ved dem. Deri töge de heller ikke Feil, thi aldrig saasnart vare de komne over Gravene, för der styrtede en bryniek lædt Mand i fulde Vaaben frem fra hvert Forhæng, og gjorde et hæftigt Anfald paa Kong Hrolf og hans Kæmper. Men de toge vel imod dem, og klövede Folk lige ned i Tænderne. Saaledes gik det til en Tid. Det blev ikke kjendt, hvo Kong Hrolf var, men de Angribende faldt dyngeviis ved hvert Aandedræt. Kong Adils svulmede nu af Vrede i Höisædet, da han saae, at Hrolfs Kæmper fældte hans Hær i hobeviis, ligesom andre

Hænde, og indsaae at den Leeg ei vilde gavne ham. Han stod derfor op og talede saa: hvad er det for en græsselig Allarm? I ere de största Drog, i hvad I foretage Eder, i det I anfalde saadanne Kæmper, som have besögt os; holder op i Öieblikket, og sætter Eder ned, og lader os favne hinanden, Svoger Hrolf! alle tilsammen. Svipdag sagde: lidet holder du nu, Kong Adils! din givne Leide, og ærelös beviser du dig i dette Stykke. Derefter satte de sig ned. Svipdag sad inderst, derpaa Hjalte hin höimodige, men Bödvar og Kongen sade sammen, thi de vilde ikke, at han skulde blive kjendt. Kong Adils sagde: jeg seer, at I farer ikke hæderligen frem i et fremmed Land, og hvorfor har Svoger Hrolf ikke mere Mandskab med? Svipdag sagde: det seer jeg, at du sparer ikke at pönse paa svigefulde Raad mod Kong Hrolf og hans Mænd, og det kommer derfor nu lidet an paa, om han rider hid med faa eller mange Mænd. Saaledes endte de deres Ordskifte.

Et og fyrgetyvende Kapitel.

Om Kong Adilses Blusild.

Efter dette lod Kong Adils rengjöre Hallen, og de döde Kroppe bære bort; thi af hans Mænd vare mange dræbte, og en Mængde saarede. Kong Adils sagde da: lader os nu gjöre en Langild for vore Venner, og ret for Alvor tænke paa at hædre dem, saa at vi alle kunne være fornöiede dermed. Der bleve nu Folk satte til at tænde Ilden an for dem. Kong Hrolf og hans Mænd sade bestandig med deres Vaaben, uden at de lode dem af Hænderne. Ilden flammede snart op, thi der blev ikke sparet paa Beeg og törre Træsplinter til at bringe den i Lue med. Kong Adils bænkede nu hver, som ham bedst syntes, og tog selv med sine Hofsinder Plads paa den ene Side af Ilden, medens Kong Hrolf og hans Kæmper fik Plads paa den anden Side. Begge Parter sade paa lange Bænker, og talede med hinanden hvad passende kunde være. Kong Adils sagde: ei er der, Kong Hrolfs Kæmper! fortalt formeget om Eders Tapperhed og Mandhaftighed, skjönt I ogsaa ansee Eder större end alle andre Mænd, og der er ikke talt usandt Ord om

kom i saa stor Anseelse hos Kong Hrolf, at han fik hans kjæreste Daatter Drifa til Ægte, og randt nu saaledes en Tid hen, at de sade rolige i hans Rige, og vare heel navnkundige Mænd. Her endes Fortællingen om Hjalte hin höimodige.

Sjette Fortælling.

Om Kong Hrolf og hans Kæmpers Færd til Sverrig.

Otte og tredivte Kapitel.

Kong Hrolfs og Bödvar Bjarkes Samtale.

Det staaer nu til at fortælle, at Kong Hrolf holdt en Dag et prægtigt Gilde, og alle hans Kæmper og Stormænd vare forsamlede hos ham i hans Kongesal. Kongen kastede nu Öiet til begge Sider, og sagde: mægtig Styrke er her samlet i een Hall, hvorpaa han spurgte Bödvar, om han vidste slig en Konge, som han var, der herskede over saadanne Kæmper? Bödvar sagde, at han ei vidste det; men een Ting er der, siger han, som synes mig at forringe Eders kongelige Hæder. Kong Hrolf spörger nu, hvad det kunde være? Bödvar sagde: det mangler Eder Herre! at I ikke har krævet Eders Fædrenearv i Upsal, den Eders Svoger Kong Adils uretfær-

digen forholder Eder. Kong Hrolf siger: e vanskelig Sag vil det blive at igjensöge de eftersom Kong Adils er ikke en enfoldig Mand men er snarere en Sortekonstner og en sn listig, underfundig og tilmed grusom Karl, o den værste at have med at bestille. Bödva sagde: dog anstaaer det Eder, Herre! at fordr Eders Andeel, og engang at drage til Kon Adils, og erfare, paa hvad Viis han vil svar til dette Krav. Kong Hrolf sagde: det er e betydelig Sag, som du der bringer mig i Erin dring om; thi der paaligger det os, at sög Hævn over min Fader hos den gjerrige og for ræderske Kong Adils. Derfor ville vi nu vove dette farlige Foretagende. Det vil jeg ikke dadle, siger Bödvar, ei heller fraraade, at for söge engang, hvorledes det staaer til hos Kong Adils.

Ni og tredivte Kapitel.

Om Kong Hrolfs og hans Kæmpers Færd og Bonden Hrane i Svetrig.

Derpaa beredte Kong Hrolf sig til sin Færd med hundrede Mand, foruden hans tolv Kæmper

ulle snart töve af sig selv, og han rakte nu
n Haand ud til Hornet, hvori Guldet var, og
m Beigald holdt paa. Han saaede nu Guld
dt og bredt paa Veien, som de rede, over
le Fyrisvold, saa at hele Veien glimrede som
re Guld. Men da den eftersættende Hær
e Guldet skinne dem i Öinene vidt og bredt
a Veien, saa sprunge de Fleste af Hestene,
syntes den at lege bedst, som snarest fik Fing
i Guldet. Her reves og sloges de nu det
dste de havde lært, og den var bedst faren,
m var stærkest; men de pönsede kun stent
a at sætte efter. Da Kong Adils seer dette,
r han nærved at gaae fra Sands og Samling,
irettesætter dem med haarde Ord, sigende,
de optoge det Mindre, men gave slip paa det
örre; og vil denne hæslige Skam, siger han,
spredes til alle Lande, at lade — kun tolv
ænd undkomme fra os, saa utallig en
ængde Folk, jeg nu har sammendraget fra
e Herreder over hele Sverrig. Kong Adils
tter nu i fuldt Fürspring foran alle de Andre;
i ham tog Vreden stærkest med sig, men
engden fulgte efter ham. Da nu Kong Hrolf
er Kong Adils ile sig nærmere i Hælene,
emtog han Ringen Sviagris, og kastede den
a Veien. Saasnart Kong Adils saae Ringen

sagde han: huldere end jeg har den været mod Kong Hrolf, som har overdraget ham den Klenodie; men tilsidst skal jeg dog eie den, og ikke Kong Hrolf; hvorpaa han strakte sit Spydskaft derhen, hvor Ringen laae, og vilde for al Ting see til, at faae fat i den; men i det han stak Spydet ned i Krumningen paa Ringen, böiede han sig stærkt paa Hesten. Dette bliver Kong Hrolf vaer, vender sin Hest om igjen, og siger: svinböiet har jeg nu den mægtigste af Svenskerne; men, i det Kong Adils vilde drage Spydskaftet og dermed Ringen til sig, iler Kong Hrolf til, og hugger hele Bagdelen (16) af ham lige ind til Benet med Sværdet Sköfnung, som var det allerbedste, som Nogen har baaret her i Nordlandene. Derpaa sagde Kong Hrolf til ham: behold du nu denne Skamplet en Tid! og kan du nu kjende Hrolf Krake, ham du saa længe har sögt efter. Blodet begyndte nu at forrinde Kong Adils, hvorved han blev meget afmægtig; saa at han nu maatte vende hjem igjen i denne slette Forfatning, men Kong Hrolf tog atter Sviagris, og saaledes skiltes de dengang, og man har intet Sagn om at de oftere ere trufne paa hinanden. Siden dræbte Kæmperne alle de Mænd, som vare redne længst frem, og havde vovet sig mest

Eder ilde. De forbleve der om Natten, og der blev viist dem megen Gjestfrihed. De lagde sig til at sove; men vaagnede ved det, at der var kommen saa stor Törst over dem, at den syntes næsten utaalelig, og de neppe kunde bevæge Tungen i Munden. De stode da op, og ilte hen, hvor der stod en stor Kande med Viin, og drak deraf. Morgenen derpaa sagde Hrane Bonde: er det nu saa, Herre! at I maa lyde mig ad; liden Udholdenhed synes mig ved de Mænd, som behöve at drikke om Natten; större Fristelser skulle I udstaae, naar I komme til Kong Adils. Der indtraf et stærkt Uveir, hvorfor de forbleve der den Dag. Den tredie Nat var nu forhaanden. Om Aftenen blev der gjort Ild paa for dem, og tyktes det dem, som sade ved Ilden, at det blev dem for hedt om Hænderne, hvorfor de Fleste flyede hort fra den Plads, som Bonden havde tildeelt dem saa de sprang Alle bort fra Ilden, undtagen Kong Hrolf og hans Kæmper. Bonden sagde: endnu maa I gjöre Udvalg af Eders Hær, Herre! og er det mit Raad, at Ingen fortsætter Reisen, uden I og Eders tolv Kæmper, og er der da noget Haab om, at I atter kunne komme tilbage; men i andet Fald aldeles intet! Saa stor Godhed har jeg fattet for dig,

Bonde! sagde Kong Hrolf, at vi ville fölge dit Raad, og de forbleve der i tre Nætter, hvorpaa Kongen reed derfra med sine tolv Mænd; men tilbagesendte hele sin övrige Hær. Kong Adils havde Speidere ude paa hans Færd, og sagde: det er vel, at Kong Hrolf vil hjemsöge mig; thi för vi skilles ad, skal han vist udföre sit Hværv her, saa det skal blive værd at omtales vidt og bredt.

Fyrgetyvende Kapitel.

Kong Hrolf Krake og hans tolv Kæmper komme til Kong Adils i Upsal.

Derefter ride Kong Hrolf og hans Kæmper til Kong Adilses Hall. Alle Indvaanerne begave sig op i Byens höieste Taarne for at beskue Kong Hrolfs og hans Kæmpers Prydelse; thi de vare sirligen udrustede, og Mange beundrede disse saa belevne Riddersmænd. De rede först langsomt og med höi Anstand; men da de kom Hallen nær, lode de Hestene föle Sporerne, og galloperede frem til Hallen, saa at Alt sprang af Veien, hvor de fore frem. Kong Adils led

ge vel og med al Artighed imod dem, og bödt man skulde tage imod deres Heste. Bödvar gde: giv vel agt paa, Svende! at hverken Manen eller Halen kommer i Ulæmpe paa Hestene; men passer dem vel, og bevarer dem med Omhu fra at blive smudsige. Dette blev strax Kong Adils berettet, hvor omhyggeligen de havde befalet, man skulde være med at tage deres Heste. Han sagde: forfærdelig stor er deres Töilesløshed og Hoffærdighed; lyder nu mit Raad, og gjör som jeg byder: hugger Haler ne ganske tæt af ved Bagdelen og afskjærer Mankerne, saa at Pandeskindet følger med, og tilreder dem saa ilde og foragteligt, som er paa nogen Maade staaer i Eders Magt, saa de neppeligen beholde Livet tilbage. Derefter bleve de fulgte til Hallsdören, men Kong Adils lod sig ikke tilsyne. Da sagde Svipdag: jeg er bekjendt her tilforn, thi vil jeg gaae först ind, og har jeg den störste Mistanke til, hvordes her vil blive taget imod os, og gjort Anstalter for os. Men lader os ikke mærke ved, hvo der er Kong Hrolf, saa at Kong Adils ikke skal kunne kjende ham i vor Flok. Svipdag gik da foran dem Alle, og efter ham hans Brödre Hvidsærk og Beigald, derpaa Kong Hrolf og Bödvar og saa den Ene efter den An-

Syvende Fortælling.

Om Slaget med Skulde og om Kong Hrolf Krakes og hans Kæmpers Endeligt.

Syv og fyrgetyvende Kapitel.

Kong Hjörvard og Skuldes Beraadslagning at tage Kong Hrolf af Dage.

Der randt nu saaledes en lang Tid hen, i hvilken Kong Hrolf og hans Kæmper sade i Fred i Danmark. Ingen angrebe dem, men alle Skattekongerne forbleve i Lydighed imod Kongen, og betalte ham deres Skat. Det samme gjorde ogsaa hans Svoger Kong Hjörvard. Engang talede Dronning Skulde med tunge Suk saaledes til sin Herre Kong Hjörvard: det er ikke efter mit Sind, at vi skulle yde Skat til Kong Hrolf, og trælle under hans Aag, og det skal heller ikke længer saa være, at du skal være hans Undermand. Hjörvard svarede:

at Alle kunde höre det: nu vil jeg modtage det Leide af Eder Kong Adils, som jeg har Ret til at forlange for disse tolv Mænd, som her ere komne i Forening. Kong Adils sagde: det vil jeg tilstaae; begiver Eder derfor strax ind i Hallen uforsagte og med frimodige Hjerter. De syntes nu at kunne kjende, at der vare gjorte lönlige Faldgrave omkring Hallen inden til, men de troede der ei sikkert, at forsöge hvorledes det hang sammen dermed. Dertil kom, at der var et saadant Mörke over Kong Adils, at de ikke tydelig kunde see ham i Ansigtet. Det saae de og, at de Betræk, som vare inde i Hallen til Prydelse, vare gjennembrudte, og at væbnede Mænd vel maatte stikke bag ved dem. Deri töge de heller ikke Feil, thi aldrig saasnart vare de komne over Gravene, för der styrtede en bryniеklædt Mand i fulde Vaaben frem fra hvert Forhæng, og gjorde et hæftigt Anfald paa Kong Hrolf og hans Kæmper. Men de toge vel imod dem, og klövede Folk lige ned i Tænderne. Saaledes gik det til en Tid. Det blev ikke kjendt, hvo Kong Hrolf var, men de Angribende faldt dyngeviis ved hvert Aandedræt. Kong Adils svulmede nu af Vrede i Höisædet, da han saae, at Hrolfs Kæmper fældte hans Hær i hobeviis, ligesom andre

Hånde, og indsåe at den Leeg ei vilde gavne ham. Han stod derfor op og talede saa: hvad er det for en græsselig Allarm? I ere de störste Drog, i hvad I foretage Edér, i det I anfalde saadanne Kæmper, som have besögt os; holder op i Öieblikket, og sætter Eder ned, og lader os favne hinanden, Svoger Hrolf! alle tilsammen. Svipdag sagde: lidet holder du nu, Kong Adils! din givne Leide, og ærelös beviser du dig i dette Stykke. Derefter satte de sig ned. Svipdag sad inderst, derpaa Hjalte hin höimodige, men Bödvar og Kongen sade sammen, thi de vilde ikke, at han skulde blive kjendt. Kong Adils sagde: jeg seer, at I farer ikke hæderligen frem i et fremmed Land, og hvorfor har Svoger Hrolf ikke mere Mandskab med? Svipdag sagde: det seer jeg, at du sparer ikke at pönse paa svigefulde Raad mod Kong Hrolf og hans Mænd, og det kommer derfor nu lidet an paa, om han rider hid med faa eller mange Mænd. Saaledes endte de deres Ordskifte.

Et og fyrgetyvende Kapitel.

Om Kong Adilses Blusild.

Efter dette lod Kong Adils reengjöre Hallen, og de döde Kroppe bære bort; thi af hans Mænd være mange dræbte, og en Mængde saarede. Kong Adils sagde da: lader os nu gjöre en Langild for vore Venner, og vi for Alvor tænke paa at hædre dem, saa at vi alle kunne være fornöiede dermed. Der bleve nu Folk satte til at tænde Ilden an for dem. Kong Hrolf og hans Mænd sade bestandig med deres Vaaben, uden at de lode dem af Hænderne. Ilden flammede snart op, thi der blev ikke sparet paa Beeg og törre Træsplinter til at bringe den i Lue med. Kong Adils bænkede nu hver, som ham bedst syntes, og tog selv med sine Hofsinder Plads paa den ene Side af Ilden, medens Kong Hrolf og hans Kæmper fik Plads paa den anden Side. Begge Parter sade paa lange Bænker, og talede med hinanden hvad passende kunde være. Kong Adils sagde: ei er der, Kong Hrolfs Kæmper! fortalt formeget om Eders Tapperhed og Mandhaftighed, skjönt I ogsaa ansee Eder större end alle andre Mænd, og der er ikke talt usandt Ord om

var den hellige Troe endnu ikke forkyndt her i Nordlandene, og de som boede her i Verdens nordre Part, havde kun liden Oplysning om deres Skaber.

Ni og fyrgetyvende Kapitel.

Om Hjalte den höjmodige og hans Frille og Kæmpernes Opmuntring til Kampen.

Det hændte sig imidlertid, at Hjalte den höimodige gaaer til det Huns, hvori hans Frille var. Han bemærkede da tydelig, at der ikke saae meget fredeligt ud under Hjörvards og Skuldes Telt; men stilte sig dog rolig an, saa man ikke kunde see mindste Forandring i hans Mine, og gik til Sengs med Frillen; som var særdeles smuk; men, da han havde ligget der en föie Tid, springer han op, og spörger hende: hvad hun syntes bedst om, tvende Ungersvende paa to og tyve Aar, eller en firsindstyve Aars Gubbe? Hun svarede: tvende to og tyve Aars Karle staae mig bedre an end en firsindstyve Aars Gubbe. Dette Ord skal du undgjælde, din Skjöge! sagde Hjalte, gik hen til hende, og beed Næsen af hende, sigende: nu

Faren; thi nu turde de ikke længer at bie efter Kong Hrolf og hans Kæmper, og Ingen ansaae sig god nok til at betjene dem, hvorfor de ogsaa hver holdt af til sin Side, saasnart Leilighed gaves.

Sex og fyrgetyvende Kapitel.

Kong Hrolfs og hans Kæmpers Tilbagereise og om Hrane Bonde eller Odin hin Gamle.

Kong Hrolf reed nu med sine Mænd Veien bort næsten hele den Dag; men da Natten faldt paa, fandt de en Gaard, og da de kom til Porten, stod Hrane Bonde der for dem, og tilböd dem al Gjæstfriehed, og sagde, at deres Reise var ikke udfalden meget forskjellig fra det, som han havde spaaet. Kongen sagde, at det var Sandheds Ord, og at han lod sig ikke kaste Blaar i Öinene. Her ere nogle Vaaben, som jeg vil give Eder, Herre! siger Hrane Bonde. Kongen sagde: forfærdelige ere de Vaaben Gubbe! Det var Skjold, Sværd og Brynie; men Hrolf vilde ei modtage dem. Hrane blev vred ved dette, og tyktes, at der var skeet ham

stor Vanære derved, Ei skikker du dig deri sagde Hrane, saa godt som du tænker, Kong Hrolf! og du er ei altid saa viis, som dig synes. Bonden tog det meget ilde op, og der var nu ikke at tænke paa Natteherberge; men de maatte ride deres Vei bort, skjönt Natten var meget mörk. Bonden var bister under Brynet, og tyktes, at han kun lidet var hædret, da de ikke vilde modtage Gaver af ham. Han opholdt dem nu ikke, men lod dem ride, som dem behagede. De rede da bort og det uden at hilse ham Farvel; men som de endnu ikke vare komne langt, holdt Bödvar Bjarke stille, og tog til Orde: for silde fatte Daarer et godt Raad. Saaledes gaaer det nu mig. Det ahner mig, at vi ikke have handlet klogeligen, i det vi have nægtet os selv Seiren. Kong Hrolf sagde: det samme ahner mig, thi denne Mand maa have været Odin hin gamle, saasom han var eenöiet. Lader os derfor vende paa det skyndsomste tilbage, og faae Vished i den Sag. De kom nu tilbage, men da var baade Gaard og Gubbe ude af Syne. Det hjælper ikke at lede efter ham, siger Kong Hrolf, thi det er en ond Aand. De droge nu deres Vei, og er Intet fortalt om deres Færd, för de kom tilbage til Danmark, hvor de nu sade i Fred og Roe.

Det Raad gav Bödvar Kongen, at han fra den Tid ikke skulde drage meget i Kamp; og syntes det ham sandsynligt, at kun Faa turde angribe dem, al den Stund de forbleve i Fred; men han lod, som om han var bange for, at Kongen fra denne Tid ikke vilde blive saa seiersæl som tilforn, om han udsatte sig for nogen Fare. Kongen svarede: Skjæbnen raader for hver Mands Liv, og ikke hin onde Aand. Bödvar sagde; Dig ville vi sidst miste, om vi raade derfor; men dog har jeg svær Ahnelse om, at snart vil der indtræffe store Hændelser for os alle, hvormed de sluttede denne Tale. Af denne Færd bleve de höiligen navnkundige, og hermed endes denne Fortælling.

Saa fortræffelig en Konge var Hrolf, at han var berömt baade af Venner og Uvenner.

Halvtredsindstyvende Kapitel.

Slagets Begyndelse og Hjaltes Opmuntring og Samtale med Bödvar.

Kong Hrolf springer nu op fra sit Höisæde, da han havde drukket en föie Stund, og alle hans Kæmper skiltes dennesinde fra den gode Drik, og droge ud, undtagen Bödvar Bjarke; ham saae de ingensteds, hvilket undrede dem meget, og de havde Mistanke om, at han enten var fangen eller ihjelslagen. Aldrig saasnart vare de komne udenfor, för de brast i en skrækkelig Kamp. Kong Hrolf fulgte selv sit Banner frem, og hans Kæmper paa baade Sider og det övrige Mandskab fra Byen, hvilket det ikke er let her at opregne; men de kom nu kun til liden Nytte. Der fik man at see svære Hug i Hjelme og Brynier, og mange Sværd og Spyd at svinges i Luften, og saa mange Dynger af Liig, at alle Grunde vare bedækkede dermed. Hjalte hin höimodige sagde: mange Brynier ere nu

det gavner os bedst, ligesom de Andre, at finde sig deri, og leve i Fred og Roe. Da er du kun en ringe Karl, sagde hun, om du vil taale alskens Vanære, som dig er tilföiet. Det er umuligt, sagde han, at anfalde Kong Hrolf, thi Ingen drister sig til at bære Avindskjold imod ham. Hvorfor er I saa ringe en Mand, at der er ingen Mandhaftighed i Eder? Den vinder aldrig som Intet vover; det kan man ikke vidè för man har forsögt det, om man ei kan staae imod Kong Hrolf og hans Kæmper; og nu er det saa, sagde hun, at jeg troer, at han nu med alle er seierlös; og jeg skal ikke afholde mig fra at forsöge det, og ikke skaane ham, og det, omendskjönt han er i Slægt med mig. Derfor holder han sig nu som oftest hjemme, fordi han ahner selv, at Seiren ikke længere vil være med ham. Jeg skal nu oplægge et Raad imod ham, ifald det vil hjælpe, og jeg skal ikke undlade at forsöge hver List for at sætte det igjennem. Skulde var det största Troldvæsen, og var paa Mödrene-Side af Alfe Slægten, og dette fik Kong Hrolf og alle hans Kæmper at undgjælde. Skulle vi nu först, siger hun, sende Gesandtere til Kong Hrolf, og bönfalde ham, at han forunder os Frihed fra at yde Skatten i de næste trende Aar, naar vi siden

saa der blev en jammerlig Hylen i Kong Hjörvards Hær. Hjalte seer sig nu om, og savner sin Staldbroder Bödvar, og siger til Kong Hrolf: hvordan mon det er fat, at Bödvar unddrager sig nu, og er ikke hos Kongen, saadan og saa stor en Kæmpe, som vi have holdt ham for, og som han saa ofte har viist sig? Kong Hrolf svarede: nogensteds maa han være, som os bedst maa gavne, om han er sig selv raadig. Udviis du dit höie Mod, og gaae frem ad; men last ham ikke, thi ingen af Eder er hans Lige, det siger jeg, uden at bebreide nogen af Eder; thi I ere alle de tappreste Kæmper. Hjalte tog sig dog for at löbe hjem til Kongens Hall, og da han kom der, seer han ham sidde der ganske örkeslös. Hjalte sagde: hvorlænge skulle vi töve efter den drabeligste af Kæmper? og er dette en sörgelig Hændelse uden Exempel, at du staaer ikke paa din Plads, og forsöger dine kraftfulde Arme, som ere saa stærke, som maskede Björne. Op nu Bödvar Bjarke, min Overmand! eller jeg brænder Huset op tillige med dig selv, thi det er en Hovedskam for en saadan Kæmpe, som du er, at Kongen skal stille sig i Fare for os, og da mister du derved din store Berömmelse, som du i saa lang Tid har hævdet. Bödvar stod nu op, og sukkede sigende:

i tör du, Hialte! at skrække mig; thi jeg er
kke frygtsom, og jeg er nu ganske færdig til
t drage med. Da jeg var ung, flyede jeg hver-
en Ild eller Jern. Ild har jeg kun enkelte
Gange forsögt; men Jern har jeg stundum ud-
oldt, og jeg har ei unddraget mig for nogen
f disse Dele hidindtil, og du skal med Sandhed
ige, at jeg er fuldkommen villig til at stride.
lestandig har Konning Hrolf kaldt mig Kæmpe
remfor sine andre Mænd, og jeg har desuden
ıeget at gjengjælde ham: först Svogerskab,
ernæst tolv Gaarde og mange Kostbarheder,
an har givet mig. Jeg fældte Bærsærken Ag-
ar, som tillige var Konge, og denne Daad
ar længe været i Folks Minde. Dernæst op-
egner han mangt et Storværk, som han havde
dfört, hvorved han var bleven mange Mænds
lane, og bad ham saa troe, at han uden Frygt
ilde gaae til Kampen; men dog troer jeg, siger
ıan, at vi her have langt större Vidunder at
tride imod, end nogensteds, hvor vi tilforn
re komne frem. Men du har ikke, Hjalte!
været Kongen til saa stor Tjeneste med dette Fo-
retagende, som du troer; thi saavidt var det
da næsten kommet, at man ikke vidste, til
hvem Seiren vilde vende sig. Dog har der nu
denne Gang mere manglet dig Forstand end

var den hellige Troe endnu ikke forkyndt her i Nordlandene, og de som boede her i Verdens nordre Part, havde kun liden Oplysning om deres Skaber.

Ni og fyrgetyvende Kapitel.

Om Hjalte den höjmodige og hans Frille og Kæmpernes Opmuntring til Kampen.

Det hændte sig imidlertid, at Hjalte den höimodige gaaer til det Huns, hvori hans Frille var. Han bemærkede da tydelig, at der ikke saae meget fredeligt ud under Hjörvards og Skuldes Telt; men stilte sig dog rolig an, saa man ikke kunde see mindste Forandring i hans Mine, og gik til Sengs med Frillen; som var særdeles smuk; men, da han havde ligget der en föie Tid, springer han op, og spörger hende: hvad hun syntes bedst om, tvende Ungersvende paa to og tyve Aar, eller en firsindstyve Aars Gubbe? Hun svarede: tvende to og tyve Aars Karle staae mig bedre an end en firsindstyve Aars Gubbe. Dette Ord skal du undgjælde, din Skjöge! sagde Hjalte, gik hen til hende, og beed Næsen af hende, sigende: nu

ien var i Kong Hrolfs Hær. Det skiftet nu
aa om, som om mörk Nat kom efter en klar
Dag, og Kong Hrolfs Mænd see komme frem
f Kong Hjörvards Hær en skrækkelig Galt, i
Störrelse ei mindre end en tre Vintres Kvie.
Den var ulvegraa af Farve, og Pile flöi ud af
iver af dens Börster, og dræbte i hobeviis, paa
denne usædvanlige Maade, Konning Hrolfs Liv-
vagtsmænd. Bödvar Bjarke fældte nu ned for
Fode, og hug baade til venstre og höire, og
tænkte nu ikke paa andet, end at overvinde saa
Mange som mueligt, förend han faldt. Den Ene
styrtede nu for ham tvert over den Anden.
Blodige vare hans Arme lige op til Skuldrene,
og döde Kroppe laae dyngeviis paa alle Sider
rindt omkring ham. Han stillede sig an, som
han var rasende; men saa mange Mænd af Kong
Hjörvards og Skuldes Hær, som han og flere
andre Kong Hrolfs Kæmper end dræbte; saa
gik det dog med saadant et Vidunder, at deres
Hær aldrig derfor blev tyndere, og det var,
som Ingen udrettede Noget, og aldrig tyktes
de, at have været i saadan vidunderlig Kamp.
Da tog Bödvar til Orde: dröi tykkes mig Skul-
des Hær, og jeg har Mistanke til, at de Döde
svæve her, og staae atter op, og stride imod
os; og det vil være en vanskelig Sag, at kæmpe

mod Gjengangere (18); og saa mange Been som her ere klövede, og Skjolde sönderrevne Hjelme og Brynier brudte i tusinde Stykker, og Höfdinger hugne sönder og sammen, saa ere de Döde dog de grummeste at kæmpe imod; thi vi have ingen Magt mod dem. Men hvor er nu den af Konning Hrolfs Kæmper, som der udæskede mig, og som saa ofte tilskyndede mig til at gaae ud, för jeg vilde give ham Svar? Nu seer jeg ham ei, og jeg er dog ei *vant til* at bagtale ham. Derpaa sagde Hjalte: deri siger du Sandheds Ord. Du pleier ikke at bagtale Folk; men her staaer den Mand, som hedder Hjalte. Jeg har endnu Kraft til at udrette Noget, og der er ikke langt imellem os, og nu har jeg tappre Mænds Bistand nödig, thi alle Dæknings-Vaabnene ere hugne af mig, og, skjönt jeg tykkes, at jeg dræber ganske *forsvarlig*, formaaer jeg dog ei at hævne alle de Hug, jeg erholder. Dog skal jeg ei *skaane* mig, om vi saa i Aften skulle gjeste i Valhal; thi vist ere vi aldrig stödte paa et saadant Under, som paa denne Dag; men længe have vi seet Varsler paa de Hændelser, som nu ere for Haanden. Bödvar Bjarke tog til Orde: læg Mærke til hvad jeg nu siger: jeg har nu kæmpet i tolv store Feldtslage, og altid havt Ord for en ufor-

sagt Helt, og ikke givet efter for nogen Bærsærk. Jeg tilskyndede Konning Hrolf til at besöge Kong Adils. Der mödte vi vel nogle listige Konster; men det var af liden Betydenhed imod dette Djævelskab, som nu trykker mit Hjerte saa haardt, at jeg ikke svinger Sværdet med samme Glæde, som tilforn. Jeg mödte Kong Hjörvard nys i det förste Angreb, og vi kom strax i Kast med hinanden, men Ingen af os kjælede for den Anden. Der skiftede vi nu Vaaben en Stund, og han gav mig et Sting, saa jeg kunde föle Dödens Nærmelse; men jeg hug ham Haand og Fod væk, og det andet Hug traf i hans Skuldre, saa jeg klövede ham ned i Siden og Ryggen; og saaledes stönnede han derved, at han ei aandede mere; men da han nu havde sovet en Stund, og jeg troede ham död, saa vil vist Faa findes hans Lige; thi han stred lige saa djærveligen derefter som tilforn, og jeg kan aldrig sige, hvad Kræfter han nu har. Her ere nu saa mange Mænd sammenkomne, mægtige og fornemme imod os, og fra alle Verdens Hjörner drive de sammen, saa at man ei kan udholde Kamp imod dem; men Odin kan jeg ikke kjende der iblandt, og jeg bærer dog ingen Tvivl om, at han jo maae svæve her imod os, den fule og trolöse Herians Sön (19)! Kunde

var den hellige Troe endnu ikke forkyndt her i Nordlandene, og de som boede her i Verdens nordre Part, havde kun liden Oplysning om deres Skaber.

Ni og fyrgetyvende Kapitel.

Om Hjalte den höjmodige og hans Frille og Kæmpernes Opmuntring til Kampen.

Det hændte sig imidlertid, at Hjalte den höimodige gaaer til det Huns, hvori hans Frille var. Han bemærkede da tydelig, at der ikke saae meget fredeligt ud under Hjörvards og Skuldes Telt; men stilte sig dog rolig an, saa man ikke kunde see mindste Forandring i hans Mine, og gik til Sengs med Frillen; som var særdeles smuk; men, da han havde ligget der en föie Tid, springer han op, og spörger hende: hvad hun syntes bedst om, tvende Ungersvende paa to og tyve Aar, eller en firsindstyve Aars Gubbe? Hun svarede: tvende to og tyve Aars Karle staae mig bedre an end en firsindstyve Aars Gubbe. Dette Ord skal du undgjælde, din Skjöge! sagde Hjalte, gik hen til hende, og beed Næsen af hende, sigende: nu

at hans Kæmper ikke ere ham nær; og det var just det, som Bödvar Bjarke og flere af Kæmperne storligen angrede, at de da ikke kunde yde deres Herre Hjælp; thi de vare nu ligesaa begjerlige efter at döe med ham, som de havde havt Lyst til at leve med ham; da de vare i deres blomstrende Ungdom. Nu var hele Konning Hrolfs Huustrop falden, saa at ikke een Mand stod mere paa Benene; men de fleste af Kæmperne vare dödeligen saarede: og dette gik nu af, som rimeligt var, sagde Mester Galter, (20) at Menneske-Kræfter ikke kan staae imod saadan Djævels Kraft uden Guds almægtige Bistand, og det ene var til Hinder for din Seier, Konning Hrolf! at du havde ingen Oplysning om din Skaber. Nu opkom der saadant et Trolddoms Uveir, at Kæmperne begyndte at styrte den Ene tvert over den Anden. Kong Hrolf slap dog ud af Skjoldborgen; men var som opgiven af Mödighed, og kort at berette: der faldt Konning Hrolf, og alle hans Kæmper med ham med stor Berömmelse; men hvor dröie Hug, de delte ud för de faldt, det staaer ikke til at beskrive med Ord. Der faldt ogsaa Kong Hjörvard og hele hans Hær, og ikkun nogle faa Niddinger stode tilbage tilligemed Skuld. Hun lagde derpaa Kong Hrolfs Rige under sig,

og styrede det baade slet og i kort Tid. Elgfrode hævnede sin Broder Bödvar Bjarke, som han havde lovet ham, tilligemed Kong Thorer Hundefod, som der berettes i Fortællingen om Frode, og de finge megen Bistand fra Sverrig af Dronning Yrsa, og det siges, at Vöggör har været Hovedanförer. Med denne hele Hær droge de til Danmark mod Dronning Skulde, uden at hun drömte derom, og fangede hende, för hun kunde komme afsted med nogen Trolddom. Alt hendes onde Pak dræbte de, men hende *selv* martrede de til Döde med alskens Pinsler. Saaledes kom Riget igjen under Kong Hrolfs Döttre, og hver drog til sin Hjemstavn. Over Kong Hrolf blev en Höi opkastet, og hans Sværd Sköfnung (21) lagt ved hans Side. Ogsaa for hver Kæmpe blev en Höi opkastet, og Vaaben lagt hos ham. Og sluttes hermed Sagaen om Konning Hrolf Krake og hans Kæmper.

Oplysende Anmærkninger.

Kong Hrolf Krakes Levealder staaer ikke til med Sikkerhed at bestemmes. Suhm sætter hans Dödsaar til 552, og Schjönning hans Födselsaar til 479, men med större Sikkerhed kan man, efter Professor P. E. Müllers Beregning, henföre hans Levealder til Enden af det sjette og Begyndelsen af det syvende Aarhundrede.

1. *Spaakvinder og Viismænd.* Det var ganske efter Oldnordens Aand, at lade Begivenhederne fremledes, ved Tryllekonster. En Spaakvindes eller Völvas Beskjæftigelse gik egentlig ud paa, at forudsige Menneskene deres tilkommende Skjæbne; men Viismændene, den Tids Filosofer, vare Mænd, som forskede Naturens Hemmeligheder, og ved disses Hjælp havde givet sig Anströg af en overnaturlig Viden.

2. *Tryllemestere* eller *Galdermænd* kaldtes det Slags Troldkarle, som til Udövelsen af deres Konst betjente sig af Runer eller Tryllesange. Denne Trolddom, som kaldtes Galder, tillagdes langt större Virkninger end andre Arter, hvilket ogsaa Sagnskriveren viser, ved at lade Frode först tage sin Tilflugt til dem, efterat hines Konster forgjæves vare forsögte. Den var af Odin indfört her i Norden.

3. *Fylgier* vare et Slags Skytsaander (Genier). Et hvert Menneske troedes at have ni saadanne, og hver af disse at aabenbare sig i visse Dyrskikkelser efter Egenhederne i Menneskets Karakter. Disse viste sig nu enten som Gjenfærd eller som Dödsbud, eller, som hvilke de her maae

antages, som Varsler i Almindelighed eller Forbud paa Menneskets Ankomst did i vigtige Anliggender.

4. *Han gjorde prægtige Anrettelser for hende, og satte hende dernæst paa et höit Tryllehjal.* Det var Sædvane at byde disse Völver eller Spaakvinder til Gjest, og blev da Intet spart for dem, for at de skulde tolke Fremtidens Skjæbne, og tage Dækket af skjulte Ting. Naar Trolddommen skulde öves, reistes först Tryllehjalet eller Seidhjalet, som var et under Trylleformularer indrettet Stellads eller Forhöining. Paa dette satte Völven sig, og da gik efter mange underlige Gebærder, Spaaningen for sig.

5. *Seidkvinde.* Ordet Seid betyder egentlig Sydning, Kogning, især af forgiftige Urter, og var den allerafskyeligste Art af Trolddom, og gik mest ud paa at före Ulykker over Folk, skjönt undertiden ogsaa betydelig Lykke. Det var mest Fruentimmer, som gave sig af dermed, og derfor kaldtes Seidkvinder.

6. *Hel*, Dödens Gudinde, af hvis Navn Ordet Helvede har sit Udspring, herskede over en Part af Niflheim, hvor hun modtog alle de, som döde af Sygdom og Alderdom, og ei for Vaaben og paa Valen.

7. *Hærkonge* var egentlig en Konge over en Krigshær, men uden Land, og tyder her hen paa hendes krigerske Sind og krigerske Sysler.

8. *Og de drak begge i Fællig den Aften.* Det hedder i Norges Konge-Krönike (Grundtvigs Ford. 1 D. S. 48). "Nu "maa man vide, at hos Landkonger var det Skik baade ude "og hjemme, naar der om Aftenen skulde drikkes Skaaler, "at hver tog sin, som vilde, og drak saa Skaal med hende, "men de Mandfolk, som bleve siddende sammen, drak "gjerne rundt, og Vikinger havde altid for Skik, selv naar "de var til Gildes, at blive saaledes siddende, og drikke til-"pæls. Imidlertid da Hildegun kom til Kong Hjörvard, "drak hun ham til med de Ord: Ylfingerne leve! Rolf Kra-"kes Skaal!

9. *Sövnpreen* eller Sövntjörn, var en Torn eller Preen, idset med sövnbringende Runer, eller endog stundum en Tand af et Liig. At stinge Een med slig en Preen, vil derfor sige, at bibringe ham en Dvalesövn.

10. *Skibshuus* eller Nöst var et ved Stranden beliggende Huus, hvori Skibe og Skibsredskaber bleve opbevarede.

11. *Ellekvinde* eller Alfkone. Alfer eller Ellefolk vare egentligen tvende Slags: Hvidalfer eller Lysalfer, som ansaaes for gode Aander og hvidere end Solen, og Svartalfer eller Mörkalfer, som derimod vare onde Aander og sortere end Beeg. Hine havde deres Bolig sönden for Gimle, og den skulde staae, naar Alverden forgik; men disse boede i Jorden, men vare dog konstkyndige Væsener. Fra disse hidledes de senere Tiders Begreber om Alfer og Ellefolk, som overnaturlige og konstkraftige Væsener, hvorom flere Fortællinger i Thieles danske Folkesagn. Denne Skuldes sælsomme Oprindelse var en Udvei, de Tiders Overtro greb, til at forklare sig denne Kongedaatters skrækkelige Grusomhed.

12. *Gaae lös paa Bærsærkerne i aabne Skjolde*, en islandsk Talemaade, som vil sige saa meget som: trænge ind paa dem, medens de ikke dække dem med Skjoldene til den Side, eller med andre Ord trænge uforvarendes ind paa dem.

13. *Dronning Yrsa lægte ham.* "Fra Hofferne til Hytterne udövedes Lægekonsten af det smukke Kjön," siger Etatsraad Engelstoft i sin interessante Skildring af Kvindekjönnets Kaar hos Skandinaverne, Side 79, paa hvilket Sted han anförer mere didhenhörende.

14. *Hans Navn ei vil ældes, saalænge Verden er beboet.* Ved Siden af denne Skildring vil jeg henstille Saxos, som Grundtvig saa skjönt giver paa Dansk (1 D. S. 95).
"Ja Urse blev Moder til Rolf, der lyste sig selv i Kuld og
"Kjön ved herlige Bedrifter, og hvis Minde skal aldrig for-
"gaae, men svöbt i Glands forkynde hans Priis med lydelig

"Röst for de sildigste Slægter"; og "nu kom Rolf Helgesön "paa Thronen, hans Legeme var det en Lyst at see, og hans "Hjerte en Glæde at kjende, thi der laae med Dyd og Ære "den Höihed og Skjönhed, som man i hans Udvortes maatte "agte og elske!"

15. *Skaleboer.* En Skale eller Skaule var en langt fra andre Menneske-Boliger paa afsides Bjerge eller ensomme Skove beliggende Bygning, hvor mest Kæmper eller forhexede Væsener eller overhoved til Menneske-Selskab lidet skikkede Personer opholdt sig. Saadan Bygning var ofte, efter dens Beboers Kaar, meget anselig.

16. *Hugger hele Bagdelen af ham.* At Kong Adils, dette uagtet, dog siden igjen er kommen paa Hesten, sees af Norges Konge-Krönike (1 D. S. 40), hvor det hedder: "Adils fik ogsaa afridt; thi da han engang ved et Offergilde, reed rundt om Disehallen, snublede Hesten, og "Kongen faldt forover, med Hovedet ligepaa en Steen, saa "Skallen knak, og Hjernen flöd, og der laae hån."

17. *Da forsvandt Björnen strax af Syne.* Det var en hos de gamle Nordboer temmelig udbredt Overtro, at Sjelen undertiden kunde forlade Legemet, og aabenbare sig i visse Dyrs Skikkelser, og da ogsaa stundum udföre Kraftunder. Dette staaer i Forbindelse med, hvad der om Fylgier ovenfor er anfört.

18. *Gjengangere* eller Drauger vare Afdödes Gjenfærd, som endnu efter Döden tiltroedes jordiske Kræfter og Modstands-Evne. Oldnordboernes Tanker derom kan skjönnes af Fortællingen om Asmunds Ophold i Asvids Höi i Danmarks Krönike (1 D. S. 284); eller af Midfjord Skeggers Besög i Kong Hrolf Krakes Höi, som siden beröres.

19. *Herians Sön*, et af Odins Tilnavne.

20. *Galter.* Hvo denne Galter var, er aldeles uvist. Professor Müller helder til den Mening, at det kan have været en Klerk, til hvem Sagaskriveren havde fortalt om Hrolfs Nederlag, og dernæst erholdt hiin Bemærkning, som sammes Aarsag.

21. *Sköfnung.* Dette Sværds Historie har Professor Müller i sit Sagabibliothek (2 B. S. 518.) af adskillige Sager fremledet ligetil det ellevte Aarhundrede. Islænderen Midfjord Skegge opbröd Hrolfs Grav i det tiende Aarhundrede, hvor han tog Sköfnung og Hjaltes Öxe, og vilde friste Sværdet Löfe af Bjarkes Haand. Denne satte sig til Modværge, saa han fik det ei, men undkom dog uskadt ved Hrolfs Forsvar. Skegge laante Sværdet til Skjalden Kormak; men de overtroiske Regler, der vare forbundne med dets Brug, iagttog Kormak ei, hvorover det heller ikke bragte ham Held. Skegges Sön Eide arvede Sværdet, og skjenkede det i sin Alderdom til Thorkel Eiolfson, at denne skulde dermed hevne Eides Söns Död. Thorkel forliste med en Ladning Tömmer paa Bredefjorden; men Sværdet var stukket i en Tömmerstok, og blev skyllet i Land. Thorkels Sön, Geller, drog med Sværdet til Rom, döde paa Tilbagereisen i Danmark, og blev begraven i Roeskilde, i det ellevte Aarhundrede. Siden hörte man Intet til Sværdet, der venteligen er blevet nedlagt i hans Grav, og saaledes gjengivet den Egn, hvorfra det var rövet.

Litterære Anmærkninger.

1. *Litteratur.* I Haandskrift findes Hrolf Krakes Saga i den Arna-Magnæanske Haandskriftsamling paa Universitets-Bibliotheket i 8 Afskrifter nemlig: i Folio N. 9, 10, 11, 12, i Kvart N. 283, 284, 285 og i Oktav N. 109. Af disse er N. 9, som jeg for det meste har lagt til Grund for denne Oversættelse, den fortrinligste. Paa det kgl. Bibliothek i Stockholm findes 5 Afskrifter deraf. Den er trykt med svensk Oversættelse i Björners nordiska Kämpadater, og skal desuden ogsaa være oversat paa Svensk

af Grev Bonde. Den er bearbeidet paa Latin af Thorm Thorfæus i hans historia Hrolfi Krakii, Havn 1705, i Suhm, (see hans krit. Hist. 2 B.), og med ham flere dansk Historieskrivere, have for en stor Deel grundet deres B retninger, paa denne Saga. Dens Fortællinger have giv Stof til Prof. Oehlenschlägers Helge og Hroars Saga.

2. *En nöiagtig kritisk Bedömmelse* af denne Sagnkreds ligesom af alle Sagaer i Almindelighed findes i Prof. P. E Müllers herlige Sagabibliothek. Resultatet af hans Under sögelser i denne Henseende er, at Hrolfs Saga i sin nær værende Form ikke er ældre end det fjortende Aarhundrede og bestaaer af ganske uligeartede Bestanddele, af hvilk Fortællingen om Bjarke vist er en Fabel; den om Svipdag sandsynligen opdigtet; den om Hjalte er rimeligviis gam melt Sagn, og alt det Övrige oprindeligen grundet paa æld gamle Minder, som senere Tider maaske have udpyntet. Han har dertil afbenyttet Björners Text; men i den, siger han (2 D. S. 26), findes mange Tilsætninger, der uvil kaarligen ere undslupne en senere Afskrivers Pen. En Deel af disse vil sees ved at sammenholde Björners Text med den Haandskrift, jeg med Undtagelse af *Afdelinger* og Kapiteloverskrifterne, har lagt til Grund. Hiin har med langtrukken Vidtlöftighed omskrevet een og samme Mening paa flere Maader, hvor denne er kort og fyndig, t. E. "ymislegum plágum og margvislegum grimmlegum piningum" for "ymislegum piningum;" með hinni allra mestu vináttu og stæstu blyðu;" for "með vináttu;" til "bió af hönum báða þiohnappana allt niðr að beini" föier hiin "so allr rassinn hángdi við"; og af saadanne træffes flere paa hver Side. Hiin anvender desuden næsten bestandig den bestemte, denne derimod den ubestemte Deklination. Hiin viser sig i det Hele som en smagløs Forvanskning af denne eller en med den ligelydende, og der findes i hiin mange moderne Ord og Vendinger, som aldeles ikke findes i denne. Forsaavidt man kan lade Sproget fremlede S

 ommelsen, vil altsaa Sagaen i denne renere Form vel
mne sættes til en lidet ældre Tid, end den i hiin Form
ev hensat til. Bevisende Exempler paa det ovenanförte
n tages af:

3. *De vigtigste forskjellige Læsemaader* (1):

Side 1 og N. 9, istedén derfor siger N. 10 "Froði var
rr og hægr, gjæfr og goðlindr. þó var Hálfðan en
ur ſkapi farinn." S. 5: með laufsegli N. 10: með
ufleiki. S. 14 i Kvædet: áuðskotar, N. 9 og 10: and-
otar. S. 16: "Illt fylgir ákafa raungum, enn heill fylgi
hlyðinni laungum" findes ikke. S. 43: flárað, N. 9:
rað. S. 52: pliktuga findes ei. S. 60: greyið heller
ke. S. 68: blanda N. 9 blanða; nockrar skriptir,
9 og 10: nockra áminning. S. 76: máltið, N. 9:
tmál. S. 85: gráit af hárum, N. 9 pg 10 gráir af
num. S. 88: profað findes ei. S. 95. rymdist, bredte
, N. 9: rembst, prönsede sig. S. 98: beiki, Rög, N. 9:
ki, Beeg. S. 99: eða ella gjöri heitstrenging sina,
9: eða ella efni ei heitstrenging sina. S. 100: þungleitr,
9: þunnleitr. S. 101: leynast, N. 9: leynast ecki.
102: sem á solli leki, N. 9. 284 og 285: alsolla leiki;
en i ingen af Delene synes Mening. En Afskriver (N
15) har i Randen skrevet á hióli. Jeg har fulgt N. 10
k sem á þræði. S. 108: til pungsins N. 9 og 10 til
rnsins. S. 119: hrævarðalur, N. 9: hræfarðalur, findes
i N. 10. S. 120: í andans hausum 5: í fjandans haus-
n, N. 9: í hausum. S. 124: hnygur, N. 9: leggr. S.
15: kénda N. 9 og 10: kénda heliars för.

---

1) *Sidetallene fölge her Textens hos Björner. Nummerne betegne de Arna-Magnæanske Haandskrifter.*

4. *Böcki fæll!* (Side 77) har jeg oversat ved: kje Bödvelil! Man kunde og med Thorfæus (hist. Hrolfi Kı kii p. 115) tænke paa bocki, en stor Mand, men Sa menhængen synes at foretrække hiin Forklaring. Böcki öiensynligen et Formindskelsesnavn af Böðvar, för Böðki, siden Böcki, i Ligning Sveinki af Svein, Mán af Magnus, Brynki af Brynjulfr.

5. *þunnleitr er þessi maðr ög nockr kraki i andlitin* (Side 100) denne Mand er mager af Ansigt, og der e nogen Krake, det vil sige: noget Ikkehverdags, i hans Aasyn Kraki eller Krókr betyder en Krog, Hage, Krogvei, Afvei dernæst, thi króka-laus bemærker ligefremt, alt *Ikkelig* fremt, Ualmindeligt, Ikkehverdags, hvad enten denne Ua mindelighed nu er at henföre til Skjæbne eller Gemytsb skaffenhed. Der ere ogsaa andre Kilder for Krake-Navne Snorros Edda udg. af Rask, S. 151: en nú fitr hér hásæti kraki einn litill ɔ: nu sidder her en lille Krog ell uanselig Person i Höisædet. Saxo (hist. dan. ed. Steph p. 31) udtrykker derimod Vöggörs Ord saaledes: "*quisnam esset iste Krage, quem tanto staturæ fastigio prodiga rerum natura ditasset*", og forklarer Ordet, en Klyvekrage elle stynet Træstamme til at stige i Veiret paa. Med Steph nius (notæ in hist. Saxonis p. 74) at forklare kraki i Edd om Fuglen Krage gaaer vel ikke an; thi den hedder ikk kraki men kráka. Af disse Beretninger synes Eddas, som den simpleste, at være den oprindeligste, saameget mee som baade Edda og Sagaen nævner Hrolf som liden af Vext Som Suhm (krit. Hist. 2 D. S. 287) at ville forene Edda og Saxos Beretning, synes ei godt muligt; thi lang, ihvor vel smal, gjör ei uanselig.

6. *Bjarke* kunde vel forklares, ligesom Egstyrk (robur), om Symbol paa Kraft, taget af *biörk*, et Birketr eller et Træ i Almindelighed, som staaer i fuld Flo Hunkjönsordet *biörk* er her givet en Hankjönsform *biark*

7. Af Bödvar Bjarkes Levnet haves en særskilt Bearbeidelse i *Bödvar Bjarkes Saga*, hvis Værd kan sees af dens Bedömmelse i Prof. Müllers Sagabibliothek 2 B. S. 524. Til det der Anförte vil jeg blot föie, at naar Hrolfs Kæmper Kap. 9. (Arnam. Haandskr. N. 287. a. i 4) opregnes, tilföies der "og a örir óteliandi dyflar." To Vers forekomme i Sagaen, som dog ikke röbe höi Ælde.

Militær-antikvariske Afhandlinger.

I. *Bjarkemaal hiint gamle.*

Dagr er uppkominn,
Dynia hana fjaðrar.

Med de tilværende Brudstykker af denne ældgamle Krigsmorgensang, har jeg troet det passende, at begynde som et Slags Indledning, da dette Kvad tillægges Bjarke, som saaledes har forenet Skjaldekonst med Kæmpearm. I Norges Konge-Krönike (1) *hedder det i Beskrivelsen over Slaget ved Stiklestad, den* 29 *Juli* 1030: *"Just som Kong Olaf vaagnede, dagedes det. Kongen syntes, at det var for tidligt, at "vække Hæren, og kaldte da paa Skjalden Thormod, "som strax var tilstede og spurgte, hvad Kongen böd. "Kongen sagde: syng os et Kvæde. Da satte Thor-"mod sig op, og kvad saa höit, at det kunde hö-"res over hele Hæren. Han sang det gamle Bjarke-"maal, som begynder saaledes:*

Op er gangen Soel af Söe
Suse Hanens Fjedre;
Stunder nu til stolt at döe,
Stormænd vil det hædre.

(1) Heimskringla II. S. 347.

Vaagner Venners Hövedsmand!
Vinder Helte-Minder,
Alle Mænd af Yngves Land (2)
Adils djærve Sönder!

Hår med Kæmpe-Haanden stærk
Hrolf med fasten Bue,
Mænd, som mindes Hildurs Værk,
Men for Flugten grue,
Vækkes ei til Venne-Spil
Viin og Jomfru-Talen;
Heller vækkes Helte til
Hildurs Leeg paa Valen.

Kjendes Kongen fjernt og nær (I)
Klinger lydt hans Gave;
Fenjas Værker fik Enhver (II),
Fafners dybe Grave,
Glasers Löv saa glindsende,
Granes svare Ynde,
Dröpners dyrebare Sveed,
Duun af Slangens Hynde.

Kongen delte kjærligt ud,
Kæmper toge glade:
Sifjas Hoved-Haar saa prud,
Haandens Glatiis-Flade,
Og den tvungne Odder-Bod

---

(2) Sverrig.

Ild fra Skibe-Sletten,
Freyas tunge Taare-Flod,
Tale-Glands af Jetten.

Konningen, selv Kæmpe god,
Kæmpe-Folket glæd'de,
Tjasses Ord os yde lod;
Yndigt gik vi klædte.
Kongen Lön for Kæmpe-Slag
Kjærligt vilde sætte,
Gav os Rhinens röde Dag,
Reidmars Sönners Trætte (III).

Anm. I. *Dette Brudstykke findes i Skalda, (Edda udg. af Rask S. 154.). Der findes endnu i Edda et Par mindre, nemlig: "Saa skal jeg ham kvæle som den "mörkansigtede Hvidbjörns Bedrager kvæler Væggens "Beboer." Hvilket oplyses af denne Saga S. 148; og "Den höimodige Hrolf er falden paa Jordens Haar."*

Anm. II. *Skjalden viser sig her ret ved at anföre saa mange Benævnelser paa Guldet. Disse have for det meste en mythologisk Grund. Guldet kaldes Fenjas Værk, da Trælinden Fenja malede det paa Kværnen Grotte til Kong Frode. Odin, Loke og Hæner traf paa en Vandring ved en Aa en Odder sidde at æde af en Lax. Loke ihjelslog den, og de slæbte den til en Bonde ved Navn Reidmar, og bad om Natteherberge, sigende, at de selv förte Mad med sig. Reidmar hidkaldte sine Sönner Fafner og Regin, viste dem deres Broder Odders Drabsmænd, og opmuntrede dem til Hævn. Da bleve Aserne bundne, og maatte betale saa meget Guld, som der kunde rummes i Odderens afflaaede Skind og tillige beklædes uden omkring paa det. Deraf Odder-Bod. Blandt disse Guldsager va*

de, af: at sidde (1). *I vort Oldsprog eller Islandsken hedder en Sadel: söðull. At de gamle Skribenter ved söðull netop have forstaaet et Redskab ligt Nutidens Sadel, nemlig med Bom, sees tydelig af, at hos dem forekommer Benævnelserne Standsadel* (2), *og Trugsadel* (3), *ligesom af, at Ordet i det nyere Islandsk holder sig meest til den massiveste Art af Sadler, nemlig: Fruentimmersadlerne* (4). *Sadlen var altsaa et fra et blot Ridedækken ligesaa forskjelligt Redskab, som det nu er. Det var derfor urimeligt at antage, at nöiagtige Skribenter, i at beskrive forlöbne Tider kunde i bestemte Udtryk anvende Ordet Sadel, naar der enten i deres Kilder havde staaet Ridedækken, eller de havde havt Formodning om, at Sadlen da ikke existerede.*

---

tonisk: satal; Tydsk: sattel; Hollandsk: zadel; Keltisk: sadell; Fransk: selle; Spansk: silla; Portugisisk: sella; Italiensk: sella; Latin: sella (ogsaa sella equestris eller equitatoria), hvoraf det Græske σελλα (jfr. Leo, Tact. K. 6. 9).

(1) Saaledes udleder og Franciscus Junius i sit Etymol. Angl. det angelsaxiske saðl af seðel, et Sæde, og Ihre i Gloss. Sviogoth. S. 847, det mösogotiske sitl af sittan, at sidde, ligesom og Carl du Fresne i Glossario ad sriptores mediæ & infimæ latinitatis T. VI. p. 335, siger, at sella er saa kaldet formedelst dennes Lighed med en Stol.

(2) Laxdæla Saga K. 63.

(3) Eyrbyggia S. S. 34.

(4) En Mandssadel kalde nu hyppig hnackr.

II. Sadler.

Til Oldnordboens Armatur regnedes Sadler ligesom ander Rideröi, siger Prof. Magnusen; (1) men det er ikke allene som en Green af Armaturen Sadler kunne være os interessante at betragte. Da Ridningen var den almindelige Befordringsmaade i Oldtiden (2), saa bliver Betragtning af de til det uddannede Rid fornödne Redskaber derved af dobbelt Interesse. Til disse hörer Sadlen, som den, der baade gjör Sædet bekvemt for Rytteren, og letter Hesten i at bære Byrden, i det den fordeler Tyngdens Tryk paa et större Omfang af Hestens Muskelkraft (3), især ved en fordelagtig Indretning for Sadelkammeret.

Sadlens Benævnelse er ikke meget afvigende i de fleste europæiske, saavel ældre som nyere Sprog (4), og den har sin Oprindelse tilfælledi med Ordet Sa-

(1) Bidrag til nordisk Archæologie. S. 176.

(2) See G. L. Baden om Indretningerne i Oltiden hos de Nordiske for Postvæsenet o. s. v. Sk. Museum 1803. S. 107.

(3) Skjönt Herman Hugo, (de militia equestri) kalder Sadlen allene nyttig for Rytteren, saa have dog ogsaa de Gamle indseet hiin Nytte. Xenophon siger i sin Bog περὶ ἱππικῆς: paalæg et Dækken, at Hestens Ryg ikke skal vorde beskadiget.

4) Slavonisk, Russisk og Böhmisk: sedlo; Mösogotisk: sitl; Islandsk: sauþull, söðull, saðull; Angelsaxisk: saðull, saðol, saðl; Gaelisk: sadhall; Dansk og Svensk: sadel, sadle, sael,; Engelsk: saddle; Theu-

Der kan sammenstilles ikke faa Beviser for, at ikke allene har Sadlers Brug her i Norden ved det tiende Sekel været gængs; men at de ogsaa til den Tid have naaet en betydelig Grad af Uddannelse og Skjönhed. Saaledes fortælles i Norges Konge-Krönike (1), *at, da Sigurd-Syrr havde befalet sin Stivsön Olaf, siden Olaf den hellige, at sadle sin Hest, ledte denne den störste Buk ud af Gedestien, og lagde Kongens Sadel paa den; og i Niáls Saga* (2), *at Gunnar tog en Hyrdehest, paa hvilken han lagde sin Sadel. Hvad Uddannelsen angaaer, da nævnes til den Tid, som anfört, Standsadel og Trugsadel, og i Henseende til Forskjönnelsen, da tales der om malede* (3), *glandsfarvede* (4) *eller glimmerfarvede* (5) *og forgyldte* (6) *Sadler, hvorom siden mere. Paa den samme Tid finder man dem og hos et Folk, med hvilket Nordboen havde meget Samkvem. Der fortælles nemlig* (7), *at den russiske Storfyrst Sviotoslaw Igorewicz paa sine Toge i Aaret* 964 *ikke brugte Telt, men han og hans Krigere lagde Hestedække-*

---

(1) Heimskringla T. II. S. 2.

(2) Kap. 54. ifr. Sagan af Gunlaug Ormstúnga og Skáld Rafn. S. 38. "Hest min skal þú taka oc leggja söðul á.

(3) Laxd. S. K. 63, Grettis Saga sterka. K. 30. S. 107.

(4) Laxd. S. K. 63.

(5) Eyrbyggia S. S. 34.

(6) Heimskringla T. II. S. 31 Lxd. S. K. 63 jfr. Suhms Hist. af Danmark T. 1. S. 283.

(7) Nestor Russische Annalen in ihrer Slavonischen Grund-Sprache v. Schlözer. 5 Th. S. 120.

nerne under sig, og Sadlerne under Hovedet. Det vilde ikke være vanskeligt, men gjöres ikke fornödent, saasom Begivenhederne her ligge Sagaskriverne temmelig nær, at sammenstille endnu flere Vidner; thi det vil alt af det Fremsatte kunne indsees, at Sadlers Brug da ikke for kort Tid siden kunde været opkommet her i de nordiske Lande.

Her kan jeg ikke holde op, men efter at have en fast Grundvold at bygge paa, vil jeg fölge med Tiderne tilbage hos vore hedenske Forfædre. Der træffes i deres Gravhöie saavel her i Danmark, som i Norge og paa Island, smaae sadlede Metalheste, hvoraf nogle findes opbevarede i det Kongelige Museum for Oldsager og paa Konstkammeret (1). *Dem antager* Prof. *Magnusen* (2) *for Guden Freyrs Sindbilleder. Altsaa er denne Guddom, ligesom Svantevit paa Rygen* (3), *bleven tillagt Sadel til den Hest, som var ham helliget. En islandsk Sagaskriver* (4) *beretter, at da Kong Sigurd Hring, Dagen efter Slaget paa Brovallahede, lod anstille Kong Harald Hildetands Begravelse, lod han tage den Sadel, han selv havde redet i, og gav den til sin kongelige Frænde Harald, at han deri kunde ride til Valhal. Ved samme* Tid *træffer man Sadler i Brug hos Angelsaxerne. Der findes nemlig hos den engelske Antikvar Joseph Strutt*

(1) Laurentzens Museum regium P. 2, S. 2. No. 70.
(2) Anförte Værk: S. 155.
(3) Arnkiel Cimbr. Heyden Religion. 1 Th. S. 81.
(4) Sögubrot ed. Peringskjoldi. S. 31.

nogle antike Tegninger, som forestille Optog af Kong Offa i Mercien (1), hvis Dödsaar Hume (2) sætter til 794, Andre (3) til 796. Paa dem sees Sadler tilfulde tydelig, saa at der, for, at jo det ottende Sekel har kjendt dem ikke efterlades stor Tvivl, saa meget mindre, som de ei sjelden nævnes i Sange fra det niende Aarhundrede i dem nemlig i Sæmunds Edda. Der heddet det:

Vi sidde i Sadler
Og sammentale,
Og om Konninge-
Ætter dömme, (4)

Hun trak af Stalden
Den Bidseltvungne,
Den med sorten
Sadel belagde,

Af sulten Ganger
Sadlen strög (5)

De stege af Sadler
Ved Hallens Gavl, (6)

(1) View of the Manners, Customs, Arms, Habits of the Inhabitants of England, Vol. I. Pl. 43. 44. 45. jfr. Pl. 17., hvor en enkelt ogsaa til det saxoniske Tidsrum hörende sadlet Hest findes, som i Alt ligner dem paa det kjöbenhavnske Museum.
(2) The History of England Vol. I. S. 51.
(3) Rapin Gesch. v. Engl. ds. v. Baumgarten, 1 B. S. 163.
(4) Hyndla-Ljód. P. I. S. 114.
(5) Gdrunar-Gràtr. S. 338.
(6) Völundar-Qviþa P. II. S. 9.

Du sad i Sadel
Paa solklaren Dag. (1)

De der omhandlede Begivenheder kunne sættes senest til det 6te Aarhundrede og da enkelte af Udtrykkene ere bestemte, kunne Sagnene med god Rimelighed tænkes saaledes forplantede gjennem Eddas Kilde, og Sadler i Brug i hin Tid, hvilket gjöres end mere indlysende ved at stille ved Siden deraf et andet Vidne, som ogsaa har naaet moden Alder, nemlig, Bjowulfs Drapa. Den vil Pastor Grundtvig (2) *skal være digtet i det ottende Aarhundrede, og dens Begivenheder sætter han til det sjette* (3). *Der hedder det, naar de Foræringer, Bjöwulf efter mange Heltegjerninger fik af Dannerkongen Hrodgar, opregnes:* (4)

Mange, mange Penge værd
Var de Hopper rene,
Men dog Sadelen især,
Som laae paa den Ene,
Gjort af godt med Kunstner-Hug
Den var ud af Vælgten,
Gjort til Kongens eget Brug,
Naar han drog i Feldten.

Da nu Begivenheden af det omhandlede Sted i Sagaen falder hen ved samme Tid, saa kan man med

(1) Atla-Qviþa. 16.
(2) See Fordanskningen, Fortalen S. 26.
(3) Sammesteds S. 60.
(4) Originalen, S. 79. Grundtvigs Fordanskning S. 96.

or Föie tilkjende hint Udtryk Sandhed, om der end
'a Versets Side (1) ikke kunde hentes noget Beviis;
ær naar man tillige betragter et Sted i Snorros
'dda, hvor det hedder (2): da tog Hrolf Krake med
in höire Haand ned i Hornet, og saaede Guld overalt
aa Veien, men da Svenskerne saae det, sprunge de af
'adlerne. Dog vilde man, alt dette uagtet, endnu nære
ogen Tvivl, kunde man endnu anföre, at Snorro
ust paa det Sted, hvor han stiller sin historiske
'anddruehed i saa klart et Lys, nemlig i Fortalen til
Norges Konge-Krönike (3), tillægger Dan Mikillati
Sadel, og ham ere vel Alle enige i, at sætte til en
meget höiere Old, og for at hæve den sidste Tvivl,
kunde man fremstille Keiser Mark Aurels Kolumne
(4); thi der træffer man Afbildning af sadlede
Heste, som tilhörte en vis Konge over Qvaderne, som
var kommen for at tale med Keiseren. Sadlerne ere
ei meget ulige Nutidens, og disse Folkeslag havde deres Bopæle temmelig Nord paa i Tydskland (5) om-

(1) Det har de Kjendemærker, at det rimelig kan antages for et Fragment af et ældre Digt, see Müllers Sagabibl. 2 D. S. 21. jfr. S. 3.

(2) Snorros Edda utg. af Rask. S. 153.

(3) Heimskringla T. I. i Formálih S. 2. jfr. Suhm Hist. af Danm. T. 1. S. 112.

(4) Montfaucon Antiquité expl. T. IV. p. 86. jfr. Tab. 32. Fgr. 5.

(5) Tacitus de situ, moribus et populis Germaniæ C. 42. kalder Qvadernes Land "frons Germaniæ", Issen af Germanien.

trent i det nuværende Mähren. Have altsaa Sadler saa nærliggende Egne været i Brug i det andet Sek var det næsten en Urimelighed at antage, at vo Forfædre, saa ivrige i Ridning, ikke skulde ha kjendt dem i det sjette.

I det jeg dernæst gaaer over til Sadlens Opri delse, maa jeg anföre det ældste Mærke man har pa dens Brug her i Norden, nemlig selve Odin, der ne fortrinlige Rytter (1) skal paa sin Hest Slei ner have redet i Sadel. Vilde jeg nu være af de Mening, som Knud Henneberg i sit Skrift om Gul hornene, at i det mindste det ene af disse skuld mueligt være forfærdiget af Odin selv (2), saa kunn man stille to Vidner ved Siden af hinanden; thi pa det ene findes en opsadlet Hest (3). Mærkeligt er do dette, og peger paa Sadlens höie Ælde, ihvorfra diss Horn end forskrive sig, da man dog i alt Fald e tilböielig til at udraabe med Digteren:

Dets gyldne Sider
Skal Præget bære
Af de ældste Tider.

Men jeg holder mig nu til Sæmunds Edda (4), o der hedder det:

Op stod Odin,
Folkenes Hersker,

(1) Suhm, Hist. af Dmk. T. I. S. 153.
(2) Hvad er Edda. S. 135.
(3) A. V. T. II. 4de Ring.
(4) Vegtams Qvipa, ed. Afzelii. p. 93.

Andvares Ring, som altid skulde bringe sin Eiermand Bane. Sönnerne bade Reidmar meddele sig noget af Guldet, men denne vilde aldeles Intet give dem, hvorpaa Fafner dræbte ham. Han drog med Guldet til Hnita-Hede, tog en Orms Skikkelse paa sig, og rugede over det, men Regin fik Intet. Deraf Fafners Bolig. Siden dræbte Sigurd ham, og förte Guldet bort paa sin Hest Grane, hvoraf Granes fagre Byrde. Siden blev dette Guld længe et Tvistens Æble i Nifflungernes Slægt. Glaser var en Lund i Asgaard foran Valhalls Dör, hvis Löv vare röde som Guld. Sifs Hoved-Haar var af puren Guld, det Loke blev af Thor tvungen til at formaae Svartalferne til at smede. Paa samme Tid bragte Dværgen Brok Odin Ringen Dröpner, af hvilken hver niende Nat dryppede otte ligesaa tunge Ringe. Aserne vare til Gjestebud hos Æger, Havets Gud, hvor han lod indbære paa Gulvet skinnende Guld, som oplyste Salen ligesom Ild eller Lys. Deraf Skibs-Slettens eller Söens Ild. Haandens Glatiis er Sölvet. Da Freya græd over sin Mand Od, som var bortreist, vare hendes Taarer röde som Guld. Da Jetterne Tjasse, Ide og Gang skiftede Arv efter deres Fader Ölvalde, maalte de Guldet ved hver Gang at tage saa meget, de kunde holde i Munden. Deraf kaldes det Jetters glindsende Ord.

Anm. III. *Disse tvende större og tvende mindre Brudstykker ere det eneste, Tiden har levnet af denne ældgamle Krigssang paa Oldsproget. Paa Latin findes og Oversættelse af et Slags Bjarkemaal hos Saxo (ed. Steph. p. 32), hvori det förste Brudstykke næsten ganske findes udtrykt, men det sidste kun tildels. Nærværende Saga er en prosaisk Fortolkning deraf i Beskrivelsen over Hrolfs og Kæmpers Dödsslag.*

II. *Sadler.*

Til Oldnordboens Armatur regnedes Sadler ligesom andet Rideröi, siger Prof. Magnusen; (1) men de ere ikke allene som en Green af Armaturen Sadler kunne være os interessante at betragte. Da Ridningen var den almindelige Befordringsmaade i Oldtiden (2), saa bliver Betragtning af de til det uddannede Rid fornödne Redskaber derved af dobbelt Interesse. Til disse hörer Sadlen, som den, der baade gjör Sædet bekvemt for Rytteren, og letter Hesten i at bære Byrden, i det den fordeler Tyngdens Tryk paa et större Omfang af Hestens Muskelkraft (3), især ved en fordelagtig Indretning for Sadelkammeret.

Sadlens Benævnelse er ikke meget afvigende i de fleste europæiske, saavel ældre som nyere Sprog (4), og den har sin Oprindelse tilfælledi med Ordet Sa-

(1) Bidrag til nordisk Archæologie. S. 176.

(2) See G. L. Baden om Indretningerne i Oltiden hos de Nordiske for Postvæsenet o. s. v. Sk. Museum 1803. S. 107.

(3) Skjönt Herman Hugo, (de militia equestri) kalder Sadlen allene nyttig for Rytteren, saa have dog ogsaa de Gamle indseet hiin Nytte. Xenophon siger i sin Bog περὶ ἱππικῆς: paalæg et Dækken, at Hestens Ryg ikke skal vorde beskadiget.

4) Slavonisk, Russisk og Böhmisk: sedlo; Mösogotisk: sitl; Islandsk: sauþull, söðull, saðull; Angelsaxisk: saðull, saðol, saðl; Gaelisk: sadhall; Dansk og Svensk: sadel, sadle, sael,; Engelsk: saddle; Theu-

le, af: at sidde (1). *I vort Oldsprog eller Islandsken hedder en Sadel: söðull. At de gamle Skriventer ved söðull netop have forstaaet et Redskab ligt Nutidens Sadel, nemlig med Bom, sees tydelig af, at hos dem forekommer Benævnelserne Standsadel* (2), *og Trugsadel* (3), *ligesom af, at Ordet i det nyere Islandsk holder sig meest til den massiveste Art af Sadler, nemlig: Fruentimmersadlerne* (4). *Sadlen var altsaa et fra et blot Ridedækken ligesaa forskjelligt Redskab, som det nu er. Det var derfor urimeligt at antage, at nöiagtige Skribenter, i at beskrive forlöbne Tider kunde i bestemte Udtryk anvende Ordet Sadel, naar der enten i deres Kilder havde staaet Ridedækken, eller de havde havt Formodning om, at Sadlen da ikke existerede.*

---

tonisk: satal; Tydsk: sattel; Hollandsk: zadel; Keltisk: sadell; Fransk: selle; Spansk: silla; Portugisisk: sella; Italiensk: sella; Latin: sella (ogsaa sella equestris eller equitatoria), hvoraf det Græske σελλα (jfr. Leo, Tact. K. 6, 9).

(1) Saaledes udleder og Franciscus Junius i sit Etymol. Angl. det angelsaxiske saðl af seðel, et Sæde, og Ihre i Gloss. Sviogoth. S. 847, det mösogotiske sitl af sittan, at sidde, ligesom og Carl du Fresne i Glossario ad sriptores mediæ & infimæ latinitatis T. VI. p. 335, siger, at sella er saa kaldet formedelst dennes Lighed med en Stol.

(2) Laxdæla Saga K. 63.

(3) Eyrbyggia S. S. 34.

(4) En Mandssadel kalde nu hyppig hnackr.

Det er först og fornemmelig Sadlens Ælde her i Norden, der skal omhandles, for at see, om Hrolf Krakes Sagaskriver kan hjemles Sandheden, naar han tillægger den Old Sadler. I at forsöge det, vil jeg skjönt det her mindst gjordes nödig, ikke vige af fra en god gammel Skik, först at kaste et Öie paa det gamle Europas saakaldte Kulturlande, og dernæst blot i Korthed berette, til hvilken Old, Sadler der först kunne sættes. De Heste, som findes paa Keiser Theodoses Kolumne (1) *ere belagte med Sadler, ikke meget ulige Nutidens. Man har ogsaa en Forordning af Keiser Theodosius* (2) *af Aar* 385, *hvori han forbyder den, som vil tage Postheste, Brugen af en Sadel, der tilligemed Bidslet veiede mere end* 60 *Pund. Sadlens Brug var altsaa temmelig gængs i de Lande i det fjerde Aarhundrede. Da nu deres Opfindelse naturligviis maa sættes til en endnu ældre Old, er der altsaa fra den forlöben en rum Tid inden Hrolf eller hans Farfader herskede i Danmark, og Undersögelsen sees at have god Grund.*

Sagaens Ord, som her skulle godtgjöres, lyde saaledes (3). *"Jeg saae mine Brödre sidde paa de Bare, medens Sævils Svende sidde paa de Sadlede."*

---

(1) Montfaucon, Antiquité expliquée T. IV. Tab. XXX. Fig. 2. cfr. p. 76.

(2) Codex Theodosianus lib. 8. tit 5. leg. 47. See mere herom hos Beckmann i Beiträge zur Geschichte der Erfind. 3 B. S. 96.

(3) Bræður sá ég mína á berum sitia, enn Sævils recka í söðluðum.

Der kan sammenstilles ikke faa Beviser for, at ikke allene har Sadlers Brug her i Norden ved det tiende Sekel været gangs; men at de ogsaa til den Tid have naaet en betydelig Grad af Uddannelse og Skjönhed. Saaledes fortælles i Norges Konge-Krönike (1), at, da Sigurd-Syrr havde befalet sin Stivsön Olaf, siden Olaf den hellige, at sadle sin Hest, ledte denne den störste Buk ud af Gedestien, og lagde Kongens Sadel paa den; og i Niáls Saga (2), at Gunnar tog en Hyrdehest, paa hvilken han lagde sin Sadel. Hvad Uddannelsen angaaer, da nævnes til den Tid, som anfört, Standsadel og Trugsadel, og i Henseende til Forskjönnelsen, da tales der om malede (3), glandsfarvede (4) eller glimmerfarvede (5) og forgyldte (6) Sadler, hvorom siden mere. Paa den samme Tid finder man dem og hos et Folk, med hvilket Nordboen havde meget Samkvem. Der fortælles nemlig (7), at den russiske Storfyrst Sviotoslaw Igorewicz paa sine Toge i Aaret 964 ikke brugte Telt, men han og hans Krigere lagde Hestedække-

(1) Heimskringla T. II. S. 2.
(2) Kap. 54. jfr. Sagan af Gunlaug Ormstúnga og Skáld Rafn. S. 38. "Hest min skal þú taka oc leggja söðul á.
(3) Laxd. S. K. 63, Grettis Saga sterka. K. 30. S. 107.
(4) Laxd. S. K. 63.
(5) Byrbyggia S. S. 34.
(6) Heimskringla T. II. S. 31 Lxd. S. K. 63 jfr. Suhms Hist. af Danmark T. 1. S. 283.
(7) Nestor Russische Annalen in ihrer Slavonischen Grund-Sprache v. Schlözer. 5 Th. S. 120.

nerne under sig, og Sadlerne under Hovedet. Det vilde ikke være vanskeligt, men gjöres ikke fornödent, saasom Begivenhederne her ligge Sagaskriverne temmelig nær, at sammenstille endnu flere Vidner; thi det vil alt af det Fremsatte kunne indsees, at Sadlers Brug da ikke for kort Tid siden kunde været opkommet her i de nordiske Lande.

Her kan jeg ikke holde op, men efter at have en fast Grundvold at bygge paa, vil jeg fölge med Tiderne tilbage hos vore hedenske Forfædre. Der træffes i deres Gravhöie saavel her i Danmark, som i Norge og paa Island, smaae sadlede Metalheste, hvoraf nogle findes opbevarede i det Kongelige Museum for Oldsager og paa Konstkammeret (1). *Dem antager* Prof. *Magnusen* (2) *for Guden Freyrs Sindbilleder. Altsaa er denne Guddom, ligesom Svantevit paa Rygen* (3), *bleven tillagt Sadel til den Hest, som var ham helliget. En islandsk Sagaskriver* (4) *beretter, at da Kong Sigurd Hring, Dagen efter Slaget paa Brovallahede, lod anstille Kong Harald Hildetands Begravelse, lod han tage den Sadel, han selv havde redet i, og gav den til sin kongelige Frænde Harald, at han deri kunde ride til Valhal. Ved samme* Tid *træffer man Sadler i Brug hos Angelsaxerne. Der findes nemlig hos den engelske Antikvar Joseph Strutt*

---

(1) Laurentzens Museum regium P. 2, S. 7. No. 70.

(2) Anförte Værk: S. 155.

(3) Arnkiel Cimbr. Heyden Religion. 1 Th. S. 81.

(4) Sögubrot ed. Peringskjoldi. S. 31.

ogle antike Tegninger, som forestille Optog af Kong
)ffa i Mercien (1), hvis Dödsaar Hume (2) sæt-
er til 794, Andre (3) til 796. Paa dem sees Sad-
er tilfulde tydelig, saa at der, for, at jo det ottende
ekel har kjendt dem ikke efterlades stor Tvivl, saa
meget mindre, som de ei sjelden nævnes i Sange fra
let niende Aarhundrede i dem nemlig i Sæmunds
Edda. Der heddet det:

Vi sidde i Sadler
Og sammentale,
Og om Konninge-
Ætter dömme, (4)

Hun trak af Stalden
Den Bidseltvungne,
Den med sorten
Sadel belagde.

Af sulten Ganger
Sadlen strög (5)

De stege af Sadler
Ved Hallens Gavl. (6)

---

(1) View of the Manners, Customs, Arms, Habits of the Inhabitants of England. Vol. I. Pl. 43. 44. 45. jfr. Pl. 17., hvor en enkelt ogsaa til det saxoniske Tidsrum hörende sadlet Hest findes, som i Alt ligner dem paa det kjöbenhavnske Museum.

(2) The History of England Vol. I. S. 51.

(3) Rapin Gesch. v. Engl. ds. v. Baumgarten. 1 B. S. 163.

(4) Hyndla-Ljód. P. I. S. 114.

(5) Odrunar-Gràtr. S. 338.

(6) Völundar-Qviþa P. II. S. 9.

Du sad i Sadel
Paa solklaren Dag. (1)

De der omhandlede Begivenheder kunne sætte senest til det 6te Aarhundrede og da enkelte af Udtrykkene ere bestemte, kunne Sagnene med god Rimelighed tænkes saaledes forplantede gjennem Eddas Kilde og Sadler i Brug i hin Tid, hvilket gjöres end mere indlysende ved at stille ved Siden deraf et andet Vidne, som ogsaa har naaet moden Alder, nemlig, Bjowulfs Drapa. Den vil Pastor Grundtvig (2) *skal være digtet i det ottende Aarhundrede, og dens Begivenheder sætter han til det sjette* (3). *Der hedder det naar de Foræringer, Bjöwulf efter mange Heltegjerninger fik af Dannerkongen Hrodgar, opregnes:* (4)

Mange, mange Penge værd
Var de Hopper rene,
Men dog Sadelen især,
Som laae paa den Ene,
Gjort af godt med Kunstner-Hug
Den var ud af Vælgten,
Gjort til Kongens eget Brug,
Naar han drog i Feldten.

Da nu Begivenheden af det omhandlede Sted i Sagaen falder hen ved samme Tid, saa kan man med

---

(1) Atla-Qviþa. 16.
(2) See Fordanskningen, Fortalen S. 26.
(3) Sammesteds S. 60.
(4) Originalen, S. 79. Grundtvigs Fordanskning S. 96.

r Föie tilkjende hint Udtryk Sandhed, om der end
n Versets Side (1) *ikke kunde hentes noget Beviis;*
er naar man tillige betragter et Sted i Snorros
Edda, hvor det hedder (2): *da tog Hrolf Krake med*
n höire Haand ned i Hornet, og saaede Guld overalt
a Veien, men da Svenskerne saae det, sprunge de af
adlerne. Dog vilde man, alt dette uagtet, endnu nære
igen Tvivl, kunde man endnu anföre, at Snorro
ist paa det Sted, hvor han stiller sin historiske
anddruehed i saa klart et Lys, nemlig i Fortalen til
Norges Konge-Krönike (3), *tillægger Dan Mikillati*
adel, og ham ere vel Alle enige i, at sætte til en
meget höiere Old, og for at hæve den sidste Tvivl,
unde man fremstille Keiser Mark Aurels Kolumne
(4); *thi der træffer man Afbildning af sadlede*
Heste, som tilhörte en vis Konge over Qvaderne, som
ar kommen for at tale med Keiseren. Sadlerne ere
i meget ulige Nutidens, og disse Folkeslag havde de-
res Bopæle temmelig Nord paa i Tydskland (5) *om-*

---

(1) Det har de Kjendemærker, at det rimelig kan antages for et Fragment af et ældre Digt, see Müllers Saga-bibl. 2 D. S. 21. jfr. S. 3.

(2) Snorros Edda utg. af Rask. S. 153.

(3) Heimskringla T. I. i Formálin S. 2. jfr. Suhm Hist. af Danm. T. 1. S. 112.

(4) Montfaucon Antiquité expl. T. IV. p. 86. jfr. Tab. 32. Fgr. 5.

(5) Tacitus de situ, moribus et populis Germaniæ C. 42, kalder Qvadernes Land "frons Germaniæ", Issen af Germanien.

trent i det nuværende Mähren. Have altsaa Sadler saa nærliggende Egne været i Brug i det andet Sek var det næsten en Urimelighed at antage, at vo Forfædre, saa ivrige i Ridning, ikke skulde ha kjendt dem i det sjette.

I det jeg dernæst gaaer over til Sadlens Opri delse, maa jeg anföre det ældste Mærke man har pa dens Brug her i Norden, nemlig selve Odin, den ne fortrinlige Rytter (1) skal paa sin Hest Sleip ner have redet i Sadel. Vilde jeg nu være af de Mening, som Knud Henneberg i sit Skrift om Guld hornene, at i det mindste det ene af disse skuld mueligt være forfærdiget af Odin selv (2), saa kunn man stille to Vidner ved Siden af hinanden; thi pa det ene findes en opsadlet Hest (3). Mærkeligt er dog dette, og peger paa Sadlens höie Ælde, ihvorfra disse Horn end forskrive sig, da man dog i alt Fald er tilböielig til at udraabe med Digteren:

Dets gyldne Sider
Skal Præget bære
Af de ældste Tider.

Men jeg holder mig nu til Sæmunds Edda (4), og der hedder det:

Op stod Odin,
Folkenes Hersker,

(1) Suhm, Hist. af Dmk. T. I. S. 153.
(2) Hvad er Edda. S. 135.
(3) A. V. T. II. 4de Ring.
(4) Vegtams Qviþa, ed. Afzelii. p. 93.

Og paa Sleipner
Sadlen lagde.
Reed han derfra
Til Niflheim ned,
Hunden ham mödte,
Fra Helas Hjem.

At de persiske Heste allerede i den fjerne Oldtid
re berömte som de bedste Rideheste, er bekjendt nok;
en deraf fölger, at Perserne have lagt sig meget ef-
r Ridekonsten; da det er allene ved Ridning, at
n raae Hest dannes til Ridehest. Derfor have de
saa lagt sig efter, at bibringe denne Konst större
uldkommenhed. Dækkenet har været i Brug i Ori-
nten i den allerfjerneste Old, hvilket sees af; at det
ævnes hos Moses (1) naar det hedder: "at hvert
et Dækken, han rider paa, som har Flod, skal være
reent." *Hos Perserne træffer man meget tidlig Brug*
f flere Lag af Dækkener paa nogle Mindesmærker
landt de persepolitanske Ruiner, som i Basrelief ere
dhugne i Klippestykkerne, og indeholde Afbildninger
f gamle persiske Helte (2). *Dem sætter vor store*

---

(1) Leviticorum c. 15 v. 9. Det hebraiske מֶרְכָּב bör egentligen ligesaalidt som det Græske ἐφίππιον og det latinske ephippium, oversættes ved Sadel, hvilket dog hyppig skeer, da det, som kommende a radice רכב, at ride, ikkun antyder et til Ridning henhörende Redskab.

(2) Niebuhr Reisebeschreibung nach Arabien, 2 B. Tab. 32 og 33. jfr. S. 156.

Antikvar, Biskop Münter (1), til de Kajaniske Konger Periode, altsaa mellem det sjette og fjerde Sekel för Christus. En anden Grund for denne Brug anförer Beckmann (2), at Xenophon, som levede i det fjerde Sekel för Christus, lagde den Bebreidelse paa Perserne, at de havde flere Dækkener paa Hestene, end Tepper i Sengen, og at de bare mest Omsorg for at sidde blödt. Da nu Sadlen upaatvivlelig er fremkommen, ved at Dækkenet lidt efter lidt, ved Tillæg af flere Lag, er gaaet over til at blive til Sadel, og dertil alt saa langt tilbage i Tiden var gjort det förste Skridt hos Perserne, saa synes disse med Föie, at kunne tillægges Æren for dens förste Opfindelse, og dens Brug hos dem, at kunne sættes til en Tid för Christi Födsel. Fra Perserne har Sadlens Brug udbredt sig gjennem Naboländene videre. Saaledes forklarer Prof. Müller (3), naar han finder dem antydede paa celtiberiske Mynter og paa det ene af Guldhornene, deres tidlige Brug i Spanien ved, at de Perserne saa nær boende Phönicier kunne have bragt dem derover.

---

(1) Undersögelse om de persepolitanske Inskriptioner i det Kgl. Vidensk. Selskabs Skrifter 1800. 1 B. S. 292.

(2) Geschichte der Erfindungen 3 Th. S. 100. En anden Grund anförer han, nemlig, at da Sadlers Brug blev indfört i det romerske Rige, valgte man fornemmelig persiske Heste til dem, som skulde sadles.

(3) Priisskriftet om Guldhornene übs. v. Abrahamson S. 82.

Ogsaa nord paa disse Sadler fra Perserne have udbredt sig; thi der boede Folk, som vare særdeles vede Ryttere, saa at Hippokrates endog fortæller om Skytherne, at de hængte uafladelig paa Hesten (1). *Da man nu efter deres tidlige Brug i Spanien* (2) *at regne, kan med höi Grad af Sandsynlighed, sætte deres Ælde i de Lande til den Tid, Odin kan have levet, og det var netop i disse Persiens nordlige Nabolande, i Egnene Östen for Tanais* (3), *at Odin havde sit Hjem, og derfra, at Aserne vandrede her til Norden, saa sees det höist Rimelige, mere tör jeg vi kalde det, aldenstund en Professor Nyerup kalder alle de Undersögelser, der gaae ældre end Christendommen "moxen lutter Gisninger, og i det höieste kun sandsynlige Hypotheser",* (4) *det höist Rimelige, siger jeg, i at antage, at Brugen af Sadler er indkommen her til Norden ved Aserne, og at disse have den fra Perserne.*

Alt til Sadlen hörende kaldtes under eet: Sadeltöi, södul-reidi, og deler sig i tvende Dele,

(1) De äere, aquis et locis, vid. Danic. monum. lib. Ol. Wormii p. 416.

(2) Mahudel Diss. historique sur les monnoyes antiques d'Espagne p. 24. bag i hist. générale d'Espagne du Jean de Mariana, trad. par Charenton T. 5.

(3) See Resultatet af Professor Magnusens Grandskninger derover i hans nordiske Archæologie S. 12 og fölgende.

(4) Oversyn over Fædrenelandets Mindesmærker fra Oldtiden, see hans Hist. Stat. Skildring af Tilstanden i Danmark og Norge 4 B. S. 1.

nemlig: Sadlen selv og dens Tilbehör. Ved Sadlen selv er först at omtale dens Skelet eller Sadelbommen, dernæst de Indretninger, hvorved samme gjordes mere bekvem til Ridning.

Ved hele Sadelbommen under eet betragtet, er dens Krumning at mærke. Om dens Tilværelse vidner noksomt den alt anförte Benævnelse, Standsadel, og dens Störrelse og Beskaffenhed kan skjönnes af de Sadler, som ere anbragte paa de smaae Metalhesti paa Museum for Oldsager, ligesom ogsaa paa flere i det Kgl. Geheime-Arkiv opbevarede Sigiller, blandt andre Erik Lams fra 1140, hvoraf Etatsraad Thorkelin (1) har besörget en nöiagtig Afbildning. Paa disse har Bommen en meget betydelig Krumning. En derfra noget forskjellig Dannelse sees paa et historisk Tapetserie fra Normannernes Tider i Frankrig, som forvaredes i Domkirken i Bayeux i Normandiet, hvoraf Montfaucon (2) har leveret Afbildninger. Dette forestiller Scener af Wilhelm Erobrerens Liv: Især er her at mærke tvende Heste, tilhörende Gesandterne, som Wilhelm sendte til Grev Wido, for at forlange Frihed för Harald, som af Kong Edvard i England var sendt, for at forkynde, at Wilhelm var udnævnt til hans Eftermand. En Dverg holder Hestene, medens Gesandterne ere standne af, saa at Sadlerne ere desto mere beskuelige. Bommen findes der at have en mere langagtig end just meget krummet Bue. Sadel-

(1) Diplomatarium Arna-Magn. T. I. Tab. 1.
(2) Monum. de la Monarchie Française. T. I. Tab. 48.

kommen indbefatter, naar den er fuldstændigst, som ogsaa da, efter hine Afbildninger, fandt Sted: Grundsædet, den bagerste Forhöining eller Bagsvidslen, som jeg vil kalde den, skjönt dens Dannelse stundom har været forskjellig fra Nutidens, den forreste Forhöining eller Forsvidslen og Holterne eller Stegerne. Enhver af disse Dele maa betragtes for sig selv.

Grundsædet eller Wolffen har nu enten blot deeltaget i hiin Krumning, og Sadlerne ere saaledes i Dannelse komne vore ungerske temmelig nær, eller det har havt foran samme Dannelse, men bag til en bekvem Huling til Sædet, ligesom der findes paa en paa Museum for Oldsager opbevaret Sadel. Dertil hentyder den anförte Benævnelse Trugsadel i Eyrbyggia Saga, saa kaldet af Ligheden med et Trug. Men til at frembringe denne Benævnelse har Bagsvidslens Dannelse ogsaa bidraget, naar den har bestaaet af tvende Forhöininger, bagbrikur. Den har ogsaa ofte været höi og lænestolformig, saa den udgjorde et rundagtigt Rygstöd, omtrent som nu findes paa Fruentimmersadlerne paa Island (1), *og da har den været benævnt Sadelbue. Afbildning af en saadan Bagsvidsel, kan sees paa adskillige Sigiller hos Thorkelin, blandt andre paa Magnus Hagensens, som er fra* 1265 (2). *Man kan ogsaa fremstille en Afbildning, som er ældre end Eyrbyggia Saga af en saadan Bagsvidslens Dannelse hos Angelsaxerne i Strutts anförte Værk. Stundom har den havt en ganske anden*

---

(1) Olafsens og Povelsens Reise Tab. 9.
(2) Dipl. Arna-Magn. T. II, T. 1.

Dannelse, og endt sig i en rundagtig Knap, og saaledes findes den paa alle de normanniske Sadler hos Montfaucon. Undertiden findes den ogsaa lavere, som paa den Sadel paa Musæet, hvor den tillige er mærkelig ved sin betydelige Brede af 16½ Tomme.

Forsvidslen eller Sadelknappen, söðulknapr, er stundom ved en egen Dannelse bleven kaldt Sadelbue, söðulboga, som det hedder i Kæmpevisen (1):

"Det andet Rid, de sammen red
"De vare to Kæmper baade
"Da brast begge deres Sadler i to,
"Og Humble for Sadelbue."

For denne Benævnelses Skyld vil jeg anföre, at der fortælles i Kong Harald Valdamarsöns Strid med Brödrene Bardar og Tofe (2), at Gardar red hen til Kongen, og hug i Sadelbuen, og hug Hesten tvert over, og at Tofe hug Kong Sigvald i Hjelmen, men Hugget gled ned paa Sadelbuen, og afskar Hestens Hoved. I Kongespeilet (3) fordres, at Rytteren skal have to Sværd, hvoraf han skal hænge det ene paa Sadelbuen. Denne Benævnelse kan ogsaa have været brugt, hvor Forsvidslen bestod af tvende smaa Sideforhöininger, söðulbrikur, og en midt mellem disse fremböiet Knap. Forsvidslen har ofte ud-

---

(1) Udvalgte danske Viser fra Middelalderen, udg. af Abrahamson, Nyerup og Rahbek. 1 D. S. 11. jfr. S. 360.
(2) Sorle den stærkes Saga, K. 8. hos Björner S. 18 og 19.
(3) S. 406.

gjort en betydelig höi Opstander(1), *og endte sig hyppigst rundagtigt og frembøiet, saaledes som det sees paa flere Sigiller hos Thorkelin, og paa de normanniske Sadler hos Montfaucon og de angelsaxiske hos Strutt. Undertiden har den været bredere, som især var Tilfældet med Krigssadlen, paa hvilken den blev dannet til at udgjöre en betydelig Dækning for Rytteren. Den særdeles massive Dannelse af en saadan sees paa den paa det Kgl. Museum opbevarede islandske Sadel, som dog vel ikke tör, efter den i Forsvidslens Rand værende gudelige Indskrift*(2) *at dömme, sættes til en höiere Tid end til tidlig i det syttende Sekel. Forsvidslen har her en Höide af 9½ Tomme, og tilmed betydelig Brede, og dens svære Messingbeslag vidner nöksom om dens krigerske Bestemmelse. Om Sadelholterne eller Stegerne vil det være vanskeligt at afgive nogen Bestemmelse. Midlertid findes de paa hiin Sadel at staae umiddelbar i Forbindelse med Grundsædets Sider, og have den betydelige Længde af 21 Tommer.*

Efterat Sadlens Skelet er betragtet, maa dernæst undersöges, hvorledes den gamle Nordboe videre bragte den i den Stand, at Rytteren ikke skulde ride

---

(1) Om Ælden af saadan höi Forsvidsel paa den celtiberiske Sadel vidner Mahudel, a. St. "l'arçon de devant est tres relevé."

(2) Den lyder saaledes:

Guð Faðer Son oc Ande hreinn
þú eylif þrenning blíð
þó eru þrennur oc sva eirn
þat um eylifa [tíð].

sig hudlös, og at Hesten ikke skulde blive sadelbrudt. Skjönt de vel lode hiint for det meste beroe ved en bekvem Dannelse af Bommen, saa har man ogsaa havt betrukne Sadler, da en malet Sadel modsættes den betrukne (1), *hvoraf det kan sluttes, at hine have været mest i Brug, saasom malede Sadler forekommer saa hyppigt. Betrækningen findes at have bestaaet af vel tilberedt Læder. At der er brugt Udfoering mellem Betrækket og Bommen har jeg ei fundet, med mindre der i Eyrbyggia Saga skal sigtes til en elastisk Sadel. For at forhindre, at Sadlen ikke skulde trykke Hesten, brugtes en Sadelpude eller Sadelhynde, som kaldtes Lena og nævnes i Niáls Saga* (2). *Dens daværende Beskaffenhed kan man skjönne af dens nutidige i Island, hvor Alting, som naturligt, nærmer sig mere det Oldnordiske. Den bestaaer af en Jordsværpude, som skjæres helst paa saadanne Steder, hvor der voxer Bukkeblade* (3), *og ved tvende Remme spændes fast, og benyttes nutildags mest til Klöftsadler* (4).

---

(1) Eyrbyggia S. S. 34, naar man bruger en forskjellig Læsemaade: "forsútadan söðul" "for fornan trogsöðul." Man kunde og tænke paa þrogsöðull som blev en elastisk Sadel (af þrúga et elastisk Redskab) eller en nedtrykt Sadel (af þruga, trykke).

(2) Kap. 48. S. 74. "tók hann tva hesta og lagði á lenur."

(3) Menyanthes trifolium fibrinum, som Islænderen i Hensyn til denne Brug af dens Bödder kalder reiðinga-Gras.

(4) See Olafsens Reise S. 18.

synes saa simpelt et Redskab, at den tör være t gammel. Midlertid kan da ligesom nu, være t Madradser af sammenvalket Uld til at lægge r Ridesadlerne.

Sadlens Tilbehör lader jeg indskrænke sig til det entlige deraf, nemlig Gjorderne, ved hvis Hjælp len fastgjöres paa Hesten. Det er aldeles overigt at fremföre Strutts og Fleres Tegninger for at se Buggjordens Tilværelse; thi den fölger temmeaf Sagens Natur. Midlertid omtales den tit, saas: at Bard og Brödre(1) fik en Karl til at spænde rden paa deres Moder Thurides Hest, saa at faldt i Vandet, dog uden at komme til Skade. Gjorder findes et vigtigt Sted i Kongespeilet (2): n behöver ligeledes at udruste sin Sadel godt med erke Gjorde og alt andet Ridetöi, saa og en bred inne gjordet midt over Sadlen, og en Brystgjord ran." Disse Gjorders Materie har rimeligviis hypværet af Hestehaar, hvorfor den nærværende ug paa Island og forhen hos vor Almuesmand taler.

) Heiðarviga S. see Müllers Sagabibl. 1 B. S. 45.

) Udg. af Einersen S. 402 "með sterkum giaurðum, ok "öllu aðru sauðul-reiði, ok örugg skíðing gyrð "yfir miðian saðul ok sva bríóstgiaurð fyrir framan." Skíðing maa vel deriveres af skíð, Træe eller skíði, Fiskebeen, og forstaaes om en Rem eller Skinne af slig Materie. Andre Læsemaader ere: suringull, sirling, soima, eller istig, hvilket sidste var en Rem, hvori Stigbøilerne eller Istaderne hæftedes, men de andres Betydning indseer jeg ikke.

Saadanne vævede Hestehaars Gjorder er det Tvivl, at flere af Strutts anförte Tegninger antyde. For at hindre Sadlen i, under Hestens vægelse at glide tilbage, brugtes ligesom nu Fo eller Brystrem, Briôstgiaurð, (antella), bestaa af tvende Stötselremme, som vare fastgjorte ved S len, og en Springrem, som gik under Bringen, stod i Forbindelse med Buggjorden. Kongespeilet f drer den til god Sadling, og den sees at have h hiin Beskaffenhed paa Tegninger baade hos Thorkel Montfaucon og Strutt, ligesom paa de smaae Metal ste paa Museum for Oldsager. Ogsaa i Beretn om en meget gammel Begivenhed tales om Brystgjo naar Norna Gest fortæller (1), at Sigurd Fafne banes Hest Grane, i det han med den satte over Gröft, sprang saa stærkt, at Brystgjorden gik i Bagtöi eller Rumperem, söðul-reiði, (postella), sy derimod ikke at have været saa meget i Brug. Den s ikke paa Thorkelins Tegninger paa Steder, hvor d vilde kunne sees, og fordres ikke i Kongespeilet. Mi lertid har den stundom været brugt, da den fin paa een af Strutts Tegninger.

Disse Gjorder hæftedes ved Sadlen og benytted igjen til at fastgjöre den ved Hjælp af Spænder. D paa Buggjorden kaldtes i Særdeleshed: Sadelspænd söðulhringia. I Kæmpevisen Turneringen hedd det (2):

---

(1) Norna Gests. S. i Björners Kämpa-Dater K. 7. S. 1

(2) Udv. danske Viser fra Middelald. a. St.

Det förste Rid de sammen red,
De Hellede vare baade saa stærke,
Sönder gik Humbles Sadelring
Haus Skjold saa langt i Marke.

terien, hvoraf disse Spander bestod, har naturligs i Almindelighed været Jern, Kobber eller Mekomposition; men der berettes endog om Sadelspænaf Guld, ja af det fineste Guld. Der fortæl-(1), at en Ring, sammensat af syv Slags Guld, v for sin Sjeldenhed en Aften viist rundt i Olaf yggvesöns Herberge, den alle roste undtagen Norna st, som efter skeet Væddemaal fremtog et Stykke et Sadelspænde, som havde siddet i Sigurd Fafsbanes Sadel-Brystgjord. Guldet i dette Spænde erndte Kongen og mange Mænd med ham at være re end det i hiin Ring.

Hvad nu Opsadlingen angaaer, da har den ndom været noget forskjellig fra den nuværende ug, hvor Undergjorderne sidde hinanden temmelig r. I de anförte Tegninger hos Montfaucon sidde derimod vidt fra hinanden, saa at den forreste derg jord gaaer nær ind ved Hestens Albueknokkel, den bagerste derimod falder næsten ved den baste Ende af Sadlen. Paa en af de anförte Tegnin hos Strutt sees tvende Gjorder spændte korsviis r hinanden.

Til Slutning staaer til at omhandle, hvilke Udykninger den gamle Nordboe brugte til sit Sadeltöi.

---

1) Norna Gests S. a. St.

Skjönt nu ingen Regent her, som Leo gjorde det i östlige romerske Keiserdömme (1), *behövede ved en femtlig Lov at forbyde Besætning af Perler og Sma der og Hyazinther paa Sadler ligesom paa andet Rid saa have disse dog været sirligen udpyntede, og K Hrolfs Indtog i Upsal, ikke at tale om Sigurd Jor lafars i Konstantinopel, kan, ogsaa fra denne Synspu betragtet, have taget sig godt ud. Naar Gunnar ri gjennem Ilden for at beile til Brynhild, saa siger D teren, at hans Ridetöi glimrede* (2). *Sadlerne bl forskjönnede ved Malning. I Laxdela Saga beret at Helge Hardbensön sendte en Morgen, som han Natten havde været foruroliget af, rædsomme Drö me, sin Kvægdriver ud fra et Sæter, for at h skulde udspeide, om der ingen Fjender opholdt sig Nærheden. Da denne kom tilbage gav han ham E terretning om Folk, som han havde seet sidde et St i Egnen, hvoraf hiin sluttede hvem hver enkelt va Disse, beretter han, sad i forskjellige Sadler* (3 *Der forekommer först en malet Sadel* (4) *ligesom*

---

(1) Codex Justin. Lib. XI. til 11 p. 918.

(2) Volsunga S. Kap. 36. hos Björner S. 68. jfr. Þat Helge Þorissonar hos Björner S. 28, hvis den hav været andet end blot Æventyr.

(3) Laxdæla S. Kap. 63. "Þar sat maðr í steindu söðli — þar næst sat maðr í gylldum söðli — smeittum söðli — í skotskum söðli — í stand-söðli

(4) Steindr betyder ikke besat med Steen, men beströg med mineralsk Farve; thi i Heimskr. T. II. S. 50 he

nden *Sagaskriver nævner en med Flid udarbeidet alet Sadel* (1). *Af Farver tör vel den röde have æret den, som brugtes almindeligst. Dog finder an ogsaa Sort anvendt* (2). *Sigurd Fafnersbanes adel beskrives saaledes, at den oventil var mörke-ruun og nedentil lyseröd* (3). *Man finder og- t der til Sadlers Malning er brugt glindsende Far- er. I Laxdæla Saga tales om en glandsfarvet* (4) *adel, og da Snorro Thorgrimsön og Thorleif Kimbe Aar 979 reiste fra Hornefjord, havde denne en limrende malet Sadel* (5). *At man her træffer Oliemalning, som Prof. Magnusen* (6) *erklærer for rugt i de Tider her i Norden synes rimeligt, da nden Farve ei til Sadler var saa vel skikket. Mal-*

---

der det om Skjolde "dregnir rauðum steini eðr blám og S. 202 om et Skib "steint bæði hvítum steini oc rauðum," og i Rafn Svendbiörnsens S. forekommer steinkleði (Müllers Sagabibl. 1 D. S. 237).

(1) Grettis S. sterka K. 36. S. 107. "steindr söðull vandaðr."

(2) Edda Sæmundar. Oddrúnar-Grátr. S. 338, skjønt sort der ogsaa kan forklares om Hesten.

(3) Volsunga S. K. 31. S, 55 "dockbrun á hið efra enn fagurrauðr hið neðra."

(4) Smeittr forklarer jeg glindsende som Fedt af smita, flydende Fedme.

(5) Eyrbyggia S. S. 94. "þorleifr hafði steindann söðul allglæsiligann. Snorri hafði fornann trogsöðul."

(6) Bidrag til nordisk Archæologie S. 89.

ning var midlertid den simpleste Forskjönnelsesmaa. ved Sadler. Paa Kongers og Rigmands anvendt Forgyldning. Kong Frode hiin frække (1) og Ko: Sigurd Syrr (2), for at fremföre faa Exempler mange, havde forgyldte Sadler. Ogsaa hos simple Folk træffer man dem. Blandt Andre havde Llæ deren Bölle Böllesön (3) ogsaa en forgyldt Sadel.

Til Sadlingens Udsmykning anvendtes ogsa pragtfulde Dækkener og Schaberaker. Man finder Un derdækkener kantede med Fryndser (4) og talende si i Spidser (5). Den Hest, som blev anvendt ved Har ald Hildetands Ligbegjængelse, blev belagt med et Gyl denstykkes Underdækken (6). Ved Schaberakker elle Sadelklæder, sö ulklæði, maa man skjælne imellem det som brugtes i Krig, og det som brugtes i Fred.

---

(1) Suhm Hist. af Dmk. T. I. S. 283.

(2) Heimskr. T. II. S. 31.

(3) Laxdæla S. K. 63. Ogsaa Bölles Staldbrödre havde forgyldte Sadler.

(4) Thorkelins Dipl. Arna-Magn. T. I. Tab. 1. Knud 4des Sigil.

(5) Montfaucon Monumens de la Mon. franç. T. II. Tab. 1.

(6) Saxo. Hist. dan. ed. Stephanii p. 147 "aureis subsellii decenter instratum." Da subsellium i det klassiske Latin aldeles ikke har denne Bemærkelse, men kun be mærker en lav Stol, saa maa Saxo ved det Ord ha havt et eget Begreb, og hvilket naturligere, end hv der blev lagt sub sellam, som gjör aldeles saameget s et Underdækken?

Hiint fordrer *Kongespeilet* (1), skal være gjort som Pantzer af blödt og vel sværtet eller smaaskavet Lærred, saasom det er godt til Beskjærmelse mod alle Slags Vaaben, hvorledes det end udenpaa er ziret. Paa dettes Udsiring er der stundom anvendt stor Flid og man finder det kunstigen indvirket med Guld og Sölv (2). Ellers har vel den gamle Nordboe, ligesom Keiser *Mauritius* (3) fordrede det af sine Ryttere, ofte belagt Sadlerne med kostbare Peltsværks Dækkener, med hvilke da endog dreves en betydelig Handel (4).

Fodangler.

Det er dernæst et Krigsredskab, som slaaer ind Feldtingenieurens Fag, hvis Fortids Brug her i

---

(1) S. 403. "þarf hann ok þó opertorium gott at hafa, gert sem panzari af blautum lereptum ok vel svartaðum (smattaðum), þvíat þat er gott við allum vapnum til varnar með hverium hætti sem þat er útan skrydt."

(2) Edda Sæmundar hinns Fróða. Atla-Qviþa. P. II. S. 366 "silfr-gylt sauþul-klæþi."

(3) Mauritii ars militaris ed. Scheff. 1. K. S. 22.

(4) Her kan jeg ikke undlade at henvise dem, som önske Efterretning om andre Grene af Ridetöiet, til tvende fortrinlige Undersögelser: den ene af Overhof-Marschalk v. Hauch fremstiller en rigtigere Theorie om Bidselstangens Anvendelse og omhandler tillige dens Ælde, og findes i det Kgl. Videnskabers-Selskabs Skrifter 5 D.; den anden af Doctor G. L. Baden handler om Hesteskoes Alder i Norden, og er indrykket i Veterinærselskabets Skrifter, 1 D.

Norden jeg endnu dennegang vil berōre, og naar de Efterretninger, jeg derom kan give, ere kun faa, saa ligger Grunden dertil, saavel i dette Redskabs, i Fölge dets Natur, sjeldne Brug, som ogsaa i den ganske store Omfang af Læsning, der udfordres til slig enkelt og isoleret Materies Behandling. En Fodangel kalder den nyere Krigskonst, som bekjendt, et Jern-Redskab, forsynet med 4 ligelange Spidser, hvilke sidde saaledes, at, ihvordan det end kastes, de trende dog stedse hvile paa Jorden, medens den fjerde staaer i Veiret. Fodangler bruges som passive Forhindrings-midler helst mod Cavallerie, og de gjöre i Særdeleshed god Tjeneste i Vadesteder, Diger, Veie, Defileer og slige Steder. Ved den permanente Fortification anvendes de ogsaa fornemmelig i Graven, paa den bedækte Vei, og i Brescher. I Övrigt ansees de ikke for at være af stor Vigtighed. Dette om deres Brug nutildags. At de gamle Skandinaver netop have kjendt disse Redskaber, vidner Saxo. Han nævner (1): et Jern-Redskab, indrettet med 4 Spidser, som ere stillede saaledes, at Redskabet, paa hvad Side det end kastes, formedelst de tre Beens lige Længde, ligger fast, i det samme det falder. Hos Romerne bestemmer Vegetius et lignende Redskab, som han kalder (2):

(1) Histor. dan. ed. Stephanii p. 104 "Est autem ferrum hoc quatuor dispertitum stilis, iisdemque taliter constitutis, ut in quamcunque illud partem casu se ejiciat, trium incunctanter pedum æqualitate subsistat."

(2) De re militari L. III. Cap. 24. "Tribulus autem est, quatuor palis confixum propugnaculum, quod

*Værnemiddel gjennemstukket med 4 Stavre, hvil-
t, hvorledes det end kastes, hviler paa de trende,
edens den fjerde staaer i Veiret og fremhyder sin
pidse mod Fjenden.*

*Fodangler benævnedes i det gamle Norden: her-
orar (1), hvilket Ords Oprindelse maa söges i her, en
rigshær og at sperra, at sperre (2). De kaldtes alt-
a Hærsporer, fordi de sperrede Hæren paa Fremgang
ler Retirade.*

*Deres Brug kan man med Sandhed sige, gaaer ind
en meget fjern Old. Ei at tale om, at de benyttedes
Carthagos Beleiring af Scipio Æmilian (146 f. Chr.) (3),
i Romernes Krige mod Mithridates og Antiochus (4),
an træffer dem allerede anvendt af Perserne mod Alex-
nder (5), og af Athenienserernes Anförer Nikias mod
yrakusanerne (6), hvilket falder i det femte Aarhun-
rede för Christus. Naar man nu seer hen til Indvaa-*

---

quoquo modo abjeceris, tribus radiis stat, et erecto quarto infestum est." Skjönt Beskrivelsen ligner Saxos maa dog disse mere have nærmet sig vore spanske Rytterе.

(1) Tydsk: Fuszangel, Fuszeisen; Engelsk: caltrop; Fransk: chausse-trape; Italiensk: tribolo; Latin: tribulus (murex hos Saxo) af det Græske τρίβολος, som deriveres af τρεῖς tre og βέλος, en Piil.

(2) Ihre gloss. Svio-goth. p. 732: sporrar inde dictum, quod prominentibus aculeis hostes distinerent."

(3) Valerius Maximus Lib. III. C. 7.

(4) Flavius Vegetius a. St.

(5) Qv. Curtius Lib. IV. 13.

(6) Polyæni Stratagem. see de Gamles Krigsskole ovs. af Suhm S. 157.

dringerne her til Norden, og vore Forfædres derm følgende tidlige Bekjendtskab med Sydösten, og at Cæs anvendte et lignende Redskab i Krigen mod Gallerne (1 saa kan Kundskab om dem ogsaa her være gammel, da vi finde dem anvendte af Irrerne mod Frode d anden, og af Russerne paa Frode den fierdes Tid (2 mod Sterkodder og Benön, saa have altsaa de Da ske kjendt dem til en ældre Tid end Hrolf Krake og de kunne altsaa godt have været brugte i hans Tid

Hærsporernes Dannelse skjönnes af hine Old Definitioner og Beskrivelser over dem, og tör, saa vidt de have været af Jern, vel ikke have vær stort forskjellig fra Nutidens, hvor det Hele bestaae af een Masse, og Spidserne ere omtrent 4 Tomme lange; eller og de have bestaaet af 'en Kugle, i hvil ken Spidserne vare indfattede, saaledes som en finde afbildet hos Montfaucon (3). Dens Spidser ere fiir kantet pyramidalske med en Hals ved Grunden til Indfatningen. Den Materie, hvoraf man betjente sig til dem, har ligesom nu været Jern, hvis Brug her i Norden er særdeles gammel (4). Deraf vare, efter Saxos Vidnesbyrd, de som Russerne brugte. Den, som Montfaucon har leveret Afbildning af, er af Kobber, det han ogsaa vidner om en anden i Abbed Fauvels Museum, som er hiin ogsaa for Resten aldeles liig. De bleve smedede, og Snorro (5) bruger om dem Sme deudtrykket: að slá hersporа', at slaae Hærsporer, og vore Forfædres Færdighed i Smedning (6) staaer os inde for, at de kan have været ligesaa skarpe og spid se, som Saxo vidner om de russiske (7). Man fin der ogsaa i Kongespeilet foreskrevet blyestöbte (8) Fod-

(1) Julius Cæsar de bello Gallico. Lib. VII. Cap. 73.
(2) Saxo hist. dan. ed. Steph. p. 95 og 104.
(3) Antiquité expliquée T. IV. P. I. p. 88 og 89.
(4) See herom Prof. Werlauf om Skandinavernes Bekjendt skab med den pyrenæiske Halvöe. Sk. Litt. S. Skrif ter 1814. S. 44.
(5) Heimskringla T. III. S. 304, 305.
(6) Magnusen a. V. S. 173.
(7) A. St. "clavi inusitati acuminis."
(8) S. 392: blysteiptir hersporar.

igler, hvorved jeg forstaaer saadanne, hvor Spid-
rne vare indstöbte eller indloddede med Blye i de
a et Middellegeme anbragte Huller, for at gjöre
ndfatningen desto fastere. Da Stöbning var almin-
lig her i Norden, som sees af at mange af de
dste Metal Vaaben og Redskaber ere stöbte, saa kan
ystöbte Födangler meget vel have været brugte længe
r Kongespeilers Tid, efter det nærmere Samkvem
ed Engelland, thi der finder man, at den Bretske
onge Cassibelaun i Krigen mod Julius Cæsar an-
ndte slig Blystöbning, skjönt ved andre Redskа-
r (1).

Af det omgjældende Sted i nærværende Saga kan,
s man tör bygge Noget paa det, sees, at Hærspo-
r bleve anvendte i standende Slag (2), som vel ogsaa
Saxos Mening om deres Afbenyttelse hos Russerne,
jönt han taler mere almindeligt. Som Hindring
od Landgang anvendtes de af Irrerne (3); thi Ryg-
om Frode Fredegods Fremgang i Vesterleden satte
adan en Skræk i dem, at de belagde deres Kyster
ed Födangler. For at vise det senere Begreb om
res Brug, vil jeg anföre Fortællingen om Samson
gres Fald i en af de Löngrave eller Ulvegrave, som
alin og Kvintalin havde ladet grave mod ham. Disse
skrives: omsatte med Hærsporer, saa at han, ef-
rat være sluppen op af Graven, havde Möie med
rive sig lös fra dem (4). De have ogsaa været
vendte ved Beleiringer. Da Harald Gille vilde an-
ibe Magnus Blinde i Bergen, lod denne slaae Hær-
orer og dermed beströe St. Hans Vold (5). Ogsaa
Skibs, men sandsynlig sjeldnere, finder man dem
ugte, og det er netop blandt Krigsredskaber, som
nde bruges til Skibs, at Kongespeilet nævner de oven-

---

1) Beda Lib. I. Cap. II.
2) "Svipdagur lét giaura herspora og kasta niður þar sem orrustu staðurinn var markaðr.
3) Saxo p. 95.
4) Samson fagres S. hos Björn. K. 9. S. 14, 15, hvor der nævnes: hersporar eðr gaddar.
5) Heimskr. a. St.

omtalte blystöbte Fodangler. *Einersen* (1) *forklar denne deres Brug ved at kaste dem ind paa Fjende Skibe, for at gjöre hans Trin usikkre i Angreb o Forsvar.*

Deres Virkning kan dog i Oldtiden her ik have været stor. Rytterie blev saa langt tilbage Tiden ikke anvendt i standende Slag, uagtet nærv rende Saga, men feilagtigen, hentyder dertil, og de er egentlig mod det, at deres Virkning er fortrinli (2). *Mod Infanterie maatte der egentlig lægges Skj paa dem, for at gjöre dem af nogen Betydenhed, e ten ved Bedækning eller Nedgravning Vel vil S gaen* (3), *at de skulle have bidraget til Svipda Seier; men Stærkodder ændsede ikke de russiske, skjö spidse Fodangler stort, og ved at han lod sine Fo binde Træklamper under Födderne var deres hele Vir ning forspildt, og uagtet Irrerne beströede deres Ky ster med dem, var dog Frode snart Mester ove Irland. De, som Kong Magnus lod ströe paa Sanc Han Vold ved Bergen, kom ham endogsaa meer ti Skade; thi hans egne Folk traadte paa dem* (4).

---

(1) S. 392 Anm.

(2) Det var mod Rytterie, Nikias anvendte dem i Krige mod Syracusanerne, ligesom ogsaa Romerne unde Keiser Macrinus mod Partherne, og begge med Held See Herodianus Lib. IV. 15.

(3) Og fá þeir illt af er þeir kénna hersporana.

(4) Nikias brugte tykke og stærke Skoe for at forebygge, at hans egne Folk ikke skulde tage Skade af dem De Gamles Krigsskole ved Suhm S. 175. Om Fod anglers Brug i Syden handler Lipsius i Poliorketik Antverp 1605 p. 192 og 193. Stephanius i Not in Sax. p. 144 har ogsaa samlet en Deel didhen hörende.

NORDISKE
KÆMPE-HISTORIER

EFTER

ISLANDSKE HAANDSKRIFTER

FORDANSKEDE

VED

CARL CHRISTIAN RAFN.

FÖRSTE BIND.

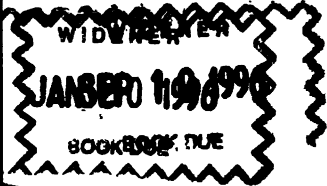
INDEHOLDENDE:

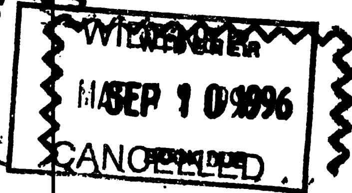
A. HROLF KRAKES SAGA.
B. VOLSUNGA-SAGA.
C. RAGNAR LODBROKS SAGA.
KRAKEMAAL.
FORTÆLLING OM NORNA GEST.
BRUDSTYKKE OM DANSK-NORSKE KONGER.

KJÖBENHAVN, 1821.

TRYKT PAA *FORFATTERENS* FORLAG,

HOS HARTV. FRID. POPP.

CANCELLED

